

W numerze m.in.:

- ★ Konkurs „Mieszka” rozstrzygnięty
- ★ Jubileusz USI w Poznaniu
- ★ Konferencja prasowa KIG-R
- ★ Propozycja wyjścia z „budżetowego” pata
- ★ II Ogólnopolska Konferencja ZPCh w Łodzi – Arturówku
- ★ Mistrzostwa Polski Niepełnosprawnych w Narciarstwie Zjazdowym i w Tenisie Stołowym

W następnym numerze m.in.:

- ★ Relacja z Nadbałtyckich Targów ZPCh w Gdyni
- ★ Konferencja na temat rehabilitacji osób głuchoniewidomych
- ★ III Ogólnopolskie Forum Zakładów Pracy Chronionej

PRZEPRASZAMY

W poprzednim numerze „NS” obiecaliśmy w maju zaprezentować pracodawców osób niepełnosprawnych z Bielska Podlaskiego: S.I. „Przyszłość” i „Hoop International”. Nie uczyniliśmy jednak tego z braku środków, o czym szerzej na str. 5.

Przepraszamy wymienione firmy i Czytelników.

Poznaniacy (stroje biało-czerwone) w meczu z Atenami. Międzynarodowy turniej koszykówki – patrz str. 19

Foto: „START” Poznań

PROMOCJA WYROBÓW I ROZWIJANIE

Przeprowadzony w pierwszych miesiącach 1995 roku wielki ogólnopolski konkurs Zakładów Przemysłu Cukierniczego „Mieszko” w Raciborzu adresowany do dzieci i młodzieży, był w historii zakładów już drugim tego typu poważnym przedsięwzięciem. Kilka lat wcześniej sama nazwa firmy powstała bowiem również w efekcie podobnego dziecięcego konkursu.

Tym razem przedmiotem rywalizacji były prace literackie oraz plastyczne, nawiązujące do historycznych czasów powstania Państwa Polskiego i postaci patrona zakładów: księcia Mieszka.

Konkurs plastyczny adresowany był przede wszystkim do dzieci młodszych (uczniów klas 1-6), zaś w konkursie polonistycznym udział wzięli głównie uczniowie starszych klas szkół podstawowych oraz młodzież ucząca się w szkołach średnich.

Zainteresowanie konkursem było ogromne i przerosło oczekiwania organizatorów. Z całej Polski napłynęło po-

nad 15 tysięcy prac plastycznych i ok. 3 tysiące prac literackich.

Organizatorzy skierowali słowa szczególnego uznania i podziękowania pod adresem nauczycieli oraz władz oświa-

Młodzi laureaci konkursu

Ocena konkursu na gorąco (od lewej min. Tadeusz Pilch i szef „Mieszka” – Andrzej Gajdziński)

towych (w tym m.in. Kuratorium Oświaty w Katowicach oraz Delegatury w Raciborzu). Bez wzajemnej bowiem współpracy, bez codziennego wysiłku pedagogów sukces również tego przedsięwzięcia nie byłby możliwy.

20 kwietnia br. odbyła się uroczystość wręczenia nagród laureatom konkursu, którymi byli zarówno uczniowie – autorzy prac jak i szkoły, które reprezentowali.

W konkursie plastycznym byli to:

- I nagroda – **Mateusz Abratkiewicz** lat 8 z SP nr 12 w Piotrkowie Trybunalskim
- II nagroda – **Rafał Michalski** z Dziennego Ośrodka Rehabilitacyjno-Wychowawczego w Lesznie
- III nagroda – **Adam Paryś** lat 13 z kl. VIa SP nr 58 z Poznania

Przyznano również osiem wyróżnień.

Zwycięzcami w konkursie literackim zostali:

- I nagroda – **Mariusz Dąbrowski** – Liceum Ekonomiczne Zespołu Szkół Zawodowych nr 2 w Sierpcu
  - II nagroda – **Joanna Mróz** – Szkoła Podstawowa – Jedlicze
  - III nagroda – **Monika Jermakow** – Zespół Szkół Zawodowych – Kolno
- Wyróżniono ponadto autorów 10. prac.

W uroczystości – prócz laureatów konkursów, ich nauczycieli i rodziców – udział wzięło liczne grono zaproszonych gości m.in. wiceminister w resorcie edukacji prof. **Tadeusz Pilch** oraz Kurator Oświaty i Wychowania w Katowicach – **Janina Pilardy-Konarzewska**.

Fragmety ekspozycji nadesłanych prac

ZAINTERESOWAŃ MŁODEGO POKOLENIA

Nagrody i dyplomy wręczał min. T. Pilch

Min. Pilch składając gratulacje dzieciom, nauczycielom i organizatorom konkursu powiedział m.in.: *Wyrażam ogromne uznanie dla tego typu inicjatyw, które tworzą nowy typ działalności edukacyjno-przemysłowej. Ta praca włożona w młodego człowieka nie zginie, będzie procentowała za i przez wiele lat.*

Pedagodzy, którzy podkreślali swój udział w wielu tego typu konkursach, uznali, iż został on przeprowadzony perfekcyjnie, zaś uroczysty finał przeszedł ich najśmielsze oczekiwania.

Jeżeli konkurs ten – powiedziała jedna z nauczycielek – miał być formą reklamy waszych znakomitych wyrobów cukierniczych, to gratuluję pomysłu. Na tej podstawie będziemy musieli zmienić zdanie o reklamie, bo okazuje się, że można to robić nader sensownie, nadto z pożytkiem dla rozwijania wiedzy i zainteresowań dzieci i młodzieży.

Oprac. WAR

Opinie o konkursie (fragmenty nadesłanych listów)

Dzięki Waszemu konkursowi dzieci nasze poznały fragment historii naszego kraju. Przesyłamy serdeczne pozdrowienia.

Dyrektor Pogotowia Opiekuńczego nr 2
mgr Jadwiga Patora

Dyrekcja Publicznej Szkoły Podstawowej Specjalnej Nr 52 w Szczecinie przesyła prace swoich uczniów. Autorami prac są dzieci upośledzone umysłowo, obciążone ponadto licznymi schorzeniami fizycznymi, między innymi dzieci z porażeniami mózgowymi, niedowładami kończyn. Konkurs zorganizowany przez Państwo stał się okazją do wprowadzenia ich w świat marzeń i fantazji.

Jest nam niezmiernie miło, że pamiętaliście Państwo o naszych dzieciach głuchych przebywających w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci i Młodzieży Słabosłyszącej i Niesłyszącej w Bydgoszczy, zapraszając ich do udziału w konkursie o czasach Waszego patrona – Mieszka I. Dzieci i młodzież z wymienionym inwalidztwem bardzo chętnie uczestniczą w takich konkursach.

Sulęcín to bardzo małe miasteczko, nie posiadające większych zakładów przemysłowych, żyjące w ciszy wśród pięknych okolic leśnych. Nasza szkoła specjalna skupia dzieci upośledzone umysłowo w stopniu lekkim i umiarkowanym z okolicznych środowisk wiejskich. Dzieci są bardzo biedne!...!

Nasze prace pomalowaliśmy jednak na dużych kartkach, skrzętnie zostawiających na szczególne okazje. Ale dzieci po prostu chciały malować!

Fot. INA-PRESS

W imieniu laureatów organizatorom podziękowała jedna z uczennic

Fragmenty ekspozycji nadesłanych prac

MALEJE LICZBA ZATRUDNIONYCH NIEPEŁNOSPRAWNYCH

W siedzibie Krajowej Izby Gospodarczej w Warszawie przy ul. Trębackiej odbyła się konferencja prasowa, prowadzona przez szefa KIG-R **Jerzego H. Modrzejewskiego**. Przedstawił on na niej punkt widzenia pracodawców osób niepełnosprawnych na realizację ustawy z 9 maja 1990 roku oraz wynikającą z niej aktualną sytuacją gospodarczą zakładów pracy chronionej.

Prezentując stanowisko w sprawie realizacji ustawy – którego drugą część publikujemy w aktualnym numerze „Biuletynu Informacyjnego KIG-R” – podkreślił, iż liczba zatrudnionych osób niepełnosprawnych ciągle maleje. Jedną z niewątpliwych przyczyn tego zjawiska jest fakt, iż w okresie 48 miesięcy funkcjonowania ustawy urzęduje już siódmy prezes PFRON.

Pan Modrzejewski zaapelował do przedstawicieli prasy i innych mediów o rzetelne i życzliwe naświetlanie problematyki środowisk osób niepełnosprawnych, o pomoc w stymulowaniu wobec nich polityki społecznej rządu.

Konferencja ta znalazła relatywnie szeroki odzew w prasie centralnej. Jerzy Sieradziński napisał w materiale „Rynek kosztów inwalidów?” („Trybuna” nr 97 z 25.04.br) m.in.:

– *To nie ustawa, ale praktyka jej realizacji winna jest temu, że sytuacja osób niepełnosprawnych staje się coraz bardziej dramatyczna* – oświadczył **Jerzy Modrzejewski**, prezes Krajowej Izby Gospodarczo-Rehabilitacyjnej, zrzeszającej ponad 250 zakładów pracy chronionej, zatrudniających 35 tys. osób niepełnosprawnych.

Zdaniem działaczy KIG-R, koszty transformacji gospodarczej ponoszą przede wszystkim zakłady pracy chronionej i zatrudnieni w nich inwalidzi. Redukcje zatrudnienia obejmowały w pierwszej kolejności tę właśnie grupę społeczną.

Sporo też miejsca poświęciła naszym zmartwieniom „Gazeta Wyborcza” z 25 kwietnia w materiale, którego znaczne fragmenty przedstawiamy poniżej.

c.d. na str. 6

foto. INA-PRESS

45
LECIE

JUBILEUSZ W POZNANIU

Usługowa Spółdzielnia Inwalidów w Poznaniu powstała 1 kwietnia 1950 roku – i nie był to żart prima aprilisowy – dzięki 21 członkom założycielom. Podstawową działalnością Spółdzielni był i jest dozór mienia (obiekt, budowy, parkingi) oraz w mniejszym zakresie sprzątanie obiektów. Przy tych pracach zatrudnionych jest 1900 pracowników. Dalszych 120 spółdzielców zatrudniono do wysoko specjalistycznych usług takich jak montaż i konserwacja urządzeń sygnalizacyjnych i systemów alarmowych, pomiary elektryczne, poligrafia, archiwizowanie i naprawa wag różnej generacji (od towarowych poprzez elektroniczne) – w oddziale USI w Gnieźnie.

A zaczęli bardzo skromnie, w baraku przy ul. Konfederackiej. Na początku szyli rękawice i odzież ochronną. W miarę upływu lat wybudowano i odrestaurowano 6 kamieniczek na Starym Mieście i zbudowano trzy własne budynki na terenie województwa. Na Targach Konsumpcyjnych w maju br. otwarty zostanie własny salon odzieży. Trzy lata temu Usługowa Spółdzielnia Inwalidów podpisała kontrakt z Holendrami – z powierzonego materiału szyją modne bluzki, sukienki i odzież dziecięcą.

USI zatrudnia obecnie 2,6 tys. osób, 65% stanowią niepełnosprawni – w tym 13% z I i II grupą. Posiadają dwa własne ośrodki, w których

organizuje się turnusy rehabilitacyjne oraz własną specjalistyczną przychodnię lekarsko-rehabilitacyjną przy ulicy Szewskiej.

Firma rozrosła się i mimo wielu problemów prosperuje dobrze. Niewątpliwie jest to zasługa dobrych pracowników – zżytych z własnym zakładem, często od bardzo wielu lat i fachowego, gospodarskiego kierownictwa. Prezesem Spółdzielni przez 30 lat był **Marian Szmytkowski**. Jego następczyni – **Janina Grzegorska** – pracuje w USI od 15 lat.

Uroczystość jubileuszowa miała miejsce 21 kwietnia w Klubie Garnizonowym „Markietanka” w Poznaniu i poprzedzona była Zebraniem

Przedstawicieli członków Spółdzielni.

*Minione lata – powiedziała m.in. prezes **Janina Grzegorska** – ukształtowały nas jako zakład, który służąc społeczeństwu, godnie spełnia również służebną rolę wobec swych pracowników. Zatrudniamy bowiem prawie 70% osób niepełnosprawnych umożliwiając im nie tylko pełnię życia zawodowego ale dając satysfakcję z przynależności do społeczeństwa twórczego i działania na równi z nim. /.../ Nasza wspólna rocznica jest tym bardziej ważna, że przypada w okresie szczególnych lat odnowy, związanej z przemianami w gospodarce.*

Spółdzielnia niejako rozpoczęła swoje drugie życie, przekraczając jak dotąd z sukcesem trudną granicę transformacji. /.../ Stanęliśmy na zdrowym gruncie prawidłowej ekonomii. Daje to nam nadzieję na pomyślny rozwój.

Wśród zaproszonych i obecnych na uroczystości gości znaleźli się m.in. posłanka **Ewa Lewicka-Łęgowska** (niegdyś kierownik działu tejsze Spółdzielni), poseł **Marek Zieliński**, dyrektor Wojewódzkiego Biura Pracy – **Zygmunt Jeżewski**, prezes Zarządu „WIELSPINU” – **Zdzisław Bączkiewicz**, przewodniczący Ogólnopolskiego Porozumienia

c.d. na str. 6

Prezes J. Grzegorska wręcza odznaczenia i dyplomy

SZANOWNI PAŃSTWO

Rozpoczynamy tak uroczyste i oficjalnie, bowiem jesteśmy wszyscy w okresie przełomu, a nazywając rzeczy po imieniu – impasu i regresu. Instrumentalne traktowanie osób niepełnosprawnych w ogóle, a potrzeb ich pracodawców w szczególności, przez instytucje powołane i zobligowane do ich wspierania i ochrony osiągnęło już chyba apogeum. Dowodem tego jest nieustająca karuzela w obsadzie personalnej głównie na stanowisku szefa PFRON, również Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych. Nie są dla nas do końca przekonujące przyczyny tej rotacji, a już zupełnie niezrozumiałą jest zastosowany tutaj klucz (wytrych?) – polityczny? merytoryczny? towarzyski? Chcemy być dobrze rozumiani – nie mamy, bo mić nie możemy, nic przeciwko Panom Adamowi Gwarze i Karolowi Świątkowskiemu. Natomiast zrozumiałe zaniepokojenie i oburzenie środowiska wynika z samego faktu rotacji oraz wzrastającego jej tempa. Skutki są oczywiste dla wszystkich i odczuwamy je nad wyraz boleśnie – praktycznie wstrzymanie części działalności Funduszu, brak jednoznacznych kryteriów – zatem uznaniowości – w ubieganiu się o jego środki, zupełnie nieczytelny podział kompetencyjny i decyzyjny w jego Biurze, co powoduje niemożność nie tylko ubiegania się o cokolwiek ale nawet zdobycia informacji.

Pobieżną ocenę tego stanu rzeczy już przedstawialiśmy, w tym numerze „NS” jest to wyeksplikowane daleko szerzej, m.in. w znaczenie poszerzonym „Biuletynie Informacyjnym KIG-R”.

Ten stan rzeczy nie mógł ominąć również naszego periodyku, którego wydawaniu – z braku środków – grozi zawieszenie lub wręcz likwidacja. W naszym bowiem odczuciu nie było i nadal nie ma racjonalnych przesłanek, dla których nie miałby on otrzymać dofinansowania z PFRON, tak jak uzyskał je w 1994 roku. „Nasze Sprawy” spełniają jednak określoną funkcję informacyjną, w dużym stopniu wyręczając w tym Pełnomocnika i Zarząd PFRON. Instytucje te ani osób niepełnosprawnych, ani ich pracodawców nie rozpieszczają nadmiarem informacji.

Nasz miesięcznik jest też prenumerowany przez pozarządowe organizacje zrzeszające osoby niepełnosprawne i działające na ich rzecz, oraz osoby fizyczne. Łącznie jest ich parę setek, przy czym cena prenumeraty dla stowarzyszeń i osób pokrywa – w zasadzie – tylko koszt wysyłki periodyku. Ten stan rzeczy jest nie do utrzymania bez wsparcia finansowego Państwowego Funduszu.

Uznając, iż otrzymamy je, wydaliśmy w roku bieżącym pięć numerów pisma w objętości i na poziomie poligraficznym roku ubiegłego. Tymczasem – mimo trzykrotnego złożenia wniosku o dofinansowanie (pierwszy na początku grudnia ub.r.) periodyku – nie otrzymaliśmy dotychczas **żadnej** odpowiedzi ani z Biura Pełnomocnika, ani od Zarządu Funduszu. Spożytkowaliśmy natomiast wszystkie środki – przeznaczone na cały 1995 rok – pochodzące od prenumeratorów, mało tego, aktualne wydanie pisma możliwe było m.in. dlatego, że pewnej pomocy finansowej udzielił nam: Spółdzielnia „Doinena” w Bielsku-Białej, firmy „RGS” i „Maspex” z Wadowic oraz ZPC „Mieszko” w Raciborzu.

Tę złą, a niezawinioną przez Redakcję sytuację finansową „Naszych Spraw” przedstawiliśmy organizacjom pracodawców osób niepełnosprawnych, co zostało przyjęte z dużym zrozu-

mieniem, one same bezpośrednio nie dysponują jednak środkami, które mogłyby przeznaczyć na to wydawnictwo. Krajowa Izba Gospodarczo-Rehabilitacyjna zwróciła się zatem z pisemnym apelem, z propozycją wsparcia finansowego, uzyskaliśmy też zapewnienia o pomocy od członków Ogólnopolskiego Porozumienia Branżowego Usługowych Spółdzielni Inwalidów. Dziękujemy za to zrozumienie.

KIG-R w swoim piśmie, którego fragmenty przytaczamy za warł m.in. propozycje wariantów postępowania.

.../ „Nasze Sprawy” są gazetą niezależną, nie są niczym organem, co jej Czytelnikom daje możliwość zapoznania się z pełnym i niezafalszowanym obrazem interesujących nas zdarzeń i zjawisk. Rada KIG-R stoi na stanowisku, że środowisko nasze straciło już wystarczająco wiele by pozwolić sobie na likwidację tego źródła informacji i wymiany poglądów. .../

Czy krajowego środowiska pracodawców osób niepełnosprawnych liczących prawie 1200 zakładów pracy chronionej nie stać na samodzielne utrzymanie tego tak bardzo nam potrzebnego miesięcznika? Wspólnie uda się to nam na pewno!

Celem ratowania naszego periodyku proponujemy następujące warianty postępowania:

1. Dobrowolne wpłaty w dobrowolnej wysokości na konto Agencji „Nasze Sprawy” w BSK S.A. VII O/Katowice 312608-0700018104. Można tu też zaliczyć już dokonane nadpłaty – należy tylko poinformować Redakcję, że nie domagają się Państwo ich zwrotu. Na wszystkie te dodatkowe wpłaty prenumeracyjne wystawione będą faktury dowodzące ich dokonania.

2. Zakup na stałe, bądź jednorazowo większej ilości (np. 20-30) egzemplarzy „Naszych Spraw”. Przy pominięciu Państwa, iż opłat prenumeracyjnych i zakupów dodatkowych egzemplarzy można dokonywać z zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

3. Zamawianie przez Państwa, bądź Waszych kontrahentów dużych ogłoszeń i reklam, artykułów sponsorowanych na temat Waszych firm, które byłyby zamieszczane na łamach „Naszych Spraw” i traktowane jako forma dofinansowania tego periodyku.

Przedstawiając te możliwe

warianty ratowania „Naszych Spraw”, liczymy, iż spotkają się one z dużą Państwa uwagą, zostaną wnikliwie przeanalizowane oraz odniosą właściwy skutek. Bowiem dopuszczenie do upadłości tego pisma, które z takim trudem i wbrew wielu przeciwnościom tworzyliśmy, dałoby jak najgorszy obraz integracji środowiska pracodawców osób niepełnosprawnych, dałoby to też do ręki argumenty naszym przeciwnikom.

Ze swojej strony prosimy ponadto tych naszych Prenumeratorów, którzy zamówili i otrzymują nasze Pismo, jednak nie wnieśli do tej pory opłaty prenumeracyjnej, by uczynili to możliwie pilnie. Od tej chwili „Nasze Sprawy” są całkowicie w rękach Państwa, aczkolwiek nie tracimy nadziei na pozytywną reakcję PFRON-u. Przetrawianie miesięcznika, bądź nie, będzie też swobodnym testem na stan świadomości wspólnoty interesów wszystkich osób niepełnosprawnych i ich pracodawców, na stan konsolidacji całego naszego środowiska, na jego dojrzałość społeczną. Wierzymy głęboko, że wypadnie on pomyślnie.

REDAKCJA

KONFERENCJA PRASOWA KIG-R

dokończenie ze str. 4

Zarzuty niepełnosprawnych wobec rządu

> CZEKAMY POD DRZWIAMI <

– Bez przerwy stoimy pod drzwiami i zastanawiamy się, czy ktoś je otworzy. Mamy tego dość – tak podsumował sytuację polskich niepełnosprawnych przewodniczący Krajowej Izby Gospodarczo-Rehabilitacyjnej Jerzy Modrzejewski. /.../

Podczas wczorajszej konferencji prasowej Modrzejewski wyliczał zmartwienia:

– rząd nie konsultuje z Izbą projektów zmiany ustawy o orzecznictwie inwalidzkim i ustawy o zatrudnianiu i rehabilitacji niepełnosprawnych. A skutki tych nowelizacji uderzą przecież w niepełnosprawnych;

– rząd chroniąc państwowe zakłady umarza im długi, w tym również te kwoty, które np. Ursus, Diora czy bydgoski Romet są winne zakładom pracy chronionej. W sumie takie umorzenia w ciągu ostatnich czterech lat sięgają ok. pół biliona złotych;

– Sejm zwolnił całkowicie administrację rządową i samorządową z obowiązku zatrudniania 6 proc. niepełnosprawnych – a przecież są tam dobre miejsca pracy. Przypomnijmy, że to zwolnienie oznacza także zwolnienie z opłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (kto zatrudnia mniej niż 6 proc., to płaci). Rząd rozważa możliwość zwolnienia z tego obowiązku wszystkich zakładów pracy sfery budżetowej;

– nikt nie dba o restrukturyzację zakładów pracy chronionej. Dostają tylko pożyczki, podczas gdy np. w 1994 r. Ministerstwo Finansów umorzyło długi państwowych przedsiębiorstw na 10 bln zł;

– pieniądze z PFRON są przydzielane według niezrozumiałych kryteriów. Fundusz płaci często za to, za co nie powinien, np. za i tak obowiązkową dla wykonawcy likwidację barier architektonicznych w warszawskim metrze.

Modrzejewski przypomniał, że zakłady pracy chronionej są często jedyną możliwością pracy, zwłaszcza dla osób ciężiej poszkodowanych. I tak zatrudnionych jest w nich niecały jeden procent wszystkich pracujących, choć niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym jest ok. 3 mln.

Rząd chce zmienić zasady orzecznictwa inwalidzkiego, ale nie bierze pod uwagę, że brak ośrodków rehabilitacyjnych.

– Nie umieliśmy walczyć o siebie – mówi Modrzejewski i przyznaje – podzieliły nas pieniądze i potrzeby. Pełnosprawni, którzy decydują o naszym losie, twierdzą, że jesteśmy skłóceni. Ale nie dziwią się, kiedy górnicy i kolejarze mają sprzeczne interesy. Z nami jest tak samo.

(ski)

Oprac. WAR

JUBILEUSZ W POZNANIU

dokończenie ze str. 4

Branżowe Usługowych Spółdzielni Inwalidów – Cezary Gach (oraz prawie cały skład osobowy Prezydium Porozumienia), także przedstawiciele prasy.

Odczytano listy gratulacyjne i życzenia, które przesłali: min. Marek Pol, min. Adam

Gwara – Pełnomocnik ds. Osób Niepełnosprawnych, Jerzy Modrzejewski – prezes KIG-R oraz Rada i Zarząd KZRSI i SN.

Były kwiaty, upominki, życzenia, gratulacje i mowy, z których wszystkie podkreślały znakomite efekty gospodarcze i społeczne działalności USI, prezes Z. Bączkiewicz powiedział m.in.: *Życzę byście Państwo dalej sobie dzielnie radzili w tym trudnym ale jakże wspaniałym polu działania, które zwie się rehabilitacją społeczno-zawodową osób niepełnosprawnych. Tę działalność starają się podejmować różne organizacje, m.in. prywatne zakłady pracy chronionej i dobrze, że to czynią, bowiem skala potrzeb jest przeogromna. Możecie Państwo być dumni, że na razie nikomu nie udało się poprawić doświadczeń i wprowadzić nowe, doskonalsze formy w rehabilitacji jak te, które spółdzielczość inwalidów w Polsce realizowała i realizuje. To jest powód do największej satysfakcji. Życzę, by na tym odcinku Państwo wytrwali.*

Cezary Gach: *Myszę, że na przestrzeni minionego roku udało się naszemu środowisku udowodnić władzom – myślę tutaj o decydentach trzymających w ręku budżet państwa – że warto w nas „zainwestować”, zwalniając z pewnych należności budżetowych, bo sami w swoim środowisku potrafimy sobie poradzić, dając przy tym pracę osobom niepełnosprawnym.*

31 pracowników poznańskiej USI zostało udekorowanych odznaką „Zasłużony Działacz Ruchu Spółdzielczego” nadaną przez Naczelną Radę Spółdzielczą, kilkudziesięciu wręczono dyplomy USI. Łącznie na uroczystości jubileuszowej uhonorowanych zosta-

ło 142 pracowników Spółdzielni.

W części artystycznej wystąpił zespół „Eskadra”, który odśpiewał i odtańczył „krótki kurs hitologii dialektycznej”. Kto nie zna – niech żałuje.

45-lecie to piękny, dojrzały wiek, to piękn-

Posłanka Ewa Lewicka-Łęgowska i Regina Krawczyk – wiceprzewodnicząca Sekcji Osób Niepełnosprawnych NSZZ „Solidarność” na uroczystości

ny jubileusz. Tym większy, że Usługowa Spółdzielnia Inwalidów w Poznaniu przetrwała w dobrej kondycji niezbyt sprzyjający dla spółdzielczości inwalidów w ogóle, okres przełomu lat 80. i 90. Przyłączamy się do serdecznych życzeń dla pracowników i kadry

Upominki J. Grzegorskiej wręczają G. Smużny i K. Pasternak

kierowniczej Szanownego Jubilata – dalszych udanych lat.

IKa, /rhr/
P.S. Zebranie Przedstawicieli zmieniło nazwę Spółdzielni na USI – Spółdzielnia Wielobranżowa.

Foto: INA-PRESS

NAPISALI DO REDAKCJI

Warszawa dnia 7.04.1995 r.

Pan
RYSZARD RZEBKO
Redaktor Naczelny
„NASZE SPRAWY”

Szanowny Panie Redaktorze

Pragnę bardzo serdecznie podziękować za artykuł dotyczący okresu sprawowania przeze mnie funkcji Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych („Nasze Sprawy” – III.95 r.). Cieszę się ogromnie, że przez te 887 dni, jak skrupulatnie wyliczyła Redakcja (jak ten czas przeleciał!) mojego „urzędowania” udało się rozwiązać choć parę z tych licznych problemów nurtujących środowisko osób niepełnosprawnych.

Nie byłoby to możliwe gdyby nie zrozumienie i aktywne wsparcie środowiska. Nie ukrywam, że było też dla mnie bardzo ważne, że tym wspólnym działaniom towarzyszyła wzajemna sympatia. Pozwala mi to na stwierdzenie, że w działaniach poznaliśmy się lepiej, nawiązaliśmy nici porozumienia, sympatii a wręcz przyjaźni. Gdybym odchodziła z tego środowiska powiedziałabym, że to największy skarb jaki zabieram – sympatię i serdeczność. Ale nie odchodzę.

Przez te przeszło dwa lata zbyt mocno wrosłam w środowisko osób niepełnosprawnych i łączą mnie z nim więzy uczuciowe jakie powstają z wzajemnego poszanowania, a zwłaszcza z troski o jego dobro. Uczucia rodzą się we wspólnych działaniach, dyskusjach, sporach o jak najkorzystniejsze i najtrafniejsze rozwiązania problemów. Z satysfakcją stwierdzam, że zawsze mogłam liczyć na rzetelne recenzje moich działań i pomoc ze strony osób skupionych w organizacjach samorządowych (KIGR, KZR), Związków Zawodowych – wszystkich skupionych w Zespole Rządowo-Związkowym, któremu miałam zaszczyt przewodniczyć, instytucji naukowych, a także wielu stowarzyszeń, fundacji i organizacji pozarządowych. Za to składam Im serdeczne podziękowanie.

Autorzy artykułu „887 dni Grażyny” („Nasze Sprawy” nr 3/95 r.) rzucili myśl, która wydaje mi się nadzwyczaj cenna i warta kontynuacji. Zainspirowała mnie ona do refleksji, z którą chciałabym się z Państwem podzielić. Chodzi o zamysł ujęty w słowach: „Musimy więc stworzyć zaplecze polityczne nie po to, żeby rządzić, ale dla pilnowania respektowania należnych nam praw obywatelskich. Nasze sprawy musimy artykułować własnym głosem. A może...” itd.

Sądzę, że środowisko osób niepełnosprawnych liczące ponad 5 mln osób w Polsce ma prawo do tego, aby własne sprawy artykułować własnym głosem. Jak trafnie postrzega Redakcja fakt politycznego, a nie merytorycznego traktowania przez kolejne lobby polityczne problemów życiowych osób niepełnosprawnych budzić powinien nasz zdecydowany sprzeciw. A przecież środowisko nasze tak liczne, aktywne, dysponujące sprawdzonymi społecznie strukturami, posiadające ogromny potencjał i ludzki i produkcyjny dało już nieraz dowód umiejętności organizowania się i mądrości działania. Najlepszym przykładem było I i II Forum ZPCh. A co najważniejsze dla spójności naszego Ruchu (!) – nie łączy nas, ale i nie dzieli spraw ogólnopolityczne i światopoglądowe. Spając nas może natomiast dokładne rozpoznanie naszej sytuacji, potrzeba wzajemnego współdziałania dla dobra tego środowiska, dla osób, które z różnych przyczyn muszą mieć prawo do tzw. „wyrównania szans” w życiu codziennym.

W każdym społeczeństwie mieniącym się być humanistycznym niepełnosprawność jest po prostu jedną z wielu form ludzkiego życia! I to życia nie na marginesie, w zamkniętych enklawach, ale na zasadach pełnego partnerstwa w całym życiu codziennym.

Sądzę, że ten багаż doświadczeń wyniesionych z pracy na stanowisku Pełnomocnika, głównie zaś kontaktów wspólnych, łączące nas więzi emocjonalne, a nade wszystko świadomość obecności wielu przyjaciół, osób wrażliwych i wywodzących się ze środowiska, gotowych włączyć się w tworzenie nowego dzieła, pozwala na podjęcie myśli o ewentualnej naszej własnej organizacji.

Pragnęłabym jednak doświadczyć moralnego wsparcia ze strony całego środowiska, odczuć, że cel jaki chcemy sobie postawić będzie naszym wspólnym, że myśl ta znajduje akceptację zainteresowanych. Stąd prośba, by „Nasze Sprawy” życzliwie udostępniły łamy tym wszystkim, którzy chcieliby się w tej sprawie wypowiedzieć.

Łącząc wyrazy szacunku i wiele serdeczności liczę na dalszą współpracę.

G. Andrzejewska-Sroczyńska

PPUH „ELIPOL” – Zakład Pracy Chronionej z woj. tarnowskiego.

Wola Rzędzińska, 25.04.1995 r.

W związku z projektowaną nowelizacją Ustawy o zatrudnianiu i rehabilitacji osób niepełnosprawnych uprzejmie proszę o poruszenie nw. sprawy:

Dotychczas na podstawie ww. Ustawy z Zakładowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych mogą korzystać jedynie inwalidzi zatrudnieni w danym zakładzie pracy chronionej.

Moja propozycja jest taka, żeby stworzyć ustawową możliwość korzystania z tego funduszu właścicielom firm – zakładów pracy chronionej, którzy nie są pracownikami ale są jednocześnie zaliczani do jednej z grup inwalidzkich. W świetle obowiązujących obecnie przepisów właściciel zakładu pracy chronionej, tj. osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą oraz osoby współpracujące (np. żona, dzieci) a będące zaliczane do jednej z grup inwalidzkich nie może korzystać ze środków ZFRON, co moim zdaniem jest dyskryminacją właścicieli firm – zakładów pracy chronionej.

Z poważaniem
Józef Sztorc

KARA ZA INICJATYWĘ ?

Dziękujemy za ten głos, rzeczywiście obowiązująca pierwotna wersja Ustawy nie przewidywała takiej szczegółowej sytuacji, co zdecydowanie dyskryminuje osoby niepełnosprawne prowadzące działalność gospodarczą. Najbardziej lapidarnie można to określić jako swoją karę za inicjatywę. Takich lapsusów jest – niestety – w zapisie ustawowym znacznie więcej. Jakżeż inaczej można określić sytuację, gdy stowarzyszenie prowadzące działalność gospodarczą i zatrudniające 100% osób niepełnosprawnych w liczbie 16 pracowników nie może ubiegać się o status zakładu pracy chronionej, tym samym skorzystać z dobrodziejstw Ustawy? Tymczasem innemu pracodawcy wystarczy ich zatrudnić ośmiu (plus 12 osób bez grup inwalidzkich) by ten status otrzymać.

Mamy nadzieję, iż twórcy nowej Ustawy mają świadomość jej braków i w nowym jej tekście zniwelują je. Aczkolwiek obserwując omnipotentne działania resortu pracy, który zdaje się najlepiej wiedzieć czego potrzebują osoby niepełnosprawne, można nieśmiało postawić pytanie: czy i kiedy projekt tekstu nowej Ustawy zostanie poddany jakimkolwiek konsultacjom z zainteresowanymi środowiskami?

Ze swojej strony prosimy o wszelkie uwagi dotyczące kształtu przyszłej Ustawy. Mamy ich już sporo, wszystkie one zostaną przedstawione Pełnomocnikowi ds. Osób Niepełnosprawnych.

Redakcja

CZY BĘDZIE WZAJEMNE ZROZUMIENIE ?

Przed rozpoczęciem II Ogólnopolskiej Konferencji Zakładów Pracy Chronionej zorganizowanej w Łodzi – Arturówku przez KIG-R (szczegóły w aktualnym „Biuletynie KIG-R” wewnątrz numeru), 10 kwietnia br., przez Izby – Jerzy H. Modrzejewski i nowy prezes Zarządu PFRON – Karol Świątkowski wypowiedzieli się dla łódzkiego radia.

J.H.M.: O sprawach osób niepełnosprawnych najczęściej nie mówią one same. Powodem są zbyt częste zmiany w dwóch instytucjach: Biurze Pełnomocnika i PFRON. To nie mogą być zmiany co 5-7 miesięcy, bo nie można prowadzić sensownej polityki dotyczącej tak specyficznej grupy ludzi. Musi tu być pewna stabilność, dystans czasowy, apolityczność tych instytucji – oparcie o fachowców i pewien czas. Częste zmiany zdecydowanie powodują więcej szkód niż pożytku.

K.Ś.: Jestem prezesem Funduszu od 6 dni. Przyjechałem tutaj, by wsłuchać się w głosy środowiska. Z uwagą wysłuchałem tego, co powiedział prezes KIG-R, pan Modrzejewski, są to mądre słowa. /.../ PFRON jest funduszem celowym realizującym politykę, którą nakreśli Pełnomocnik. Ja będę jej wykonawcą. Takie spotkania jak dzisiaj powinny służyć tej sprawie. Winny się one odbywać systematycznie, a obecne na nich powinny być wszystkie siły, które mogą dopomóc w rozwiązywaniu tych problemów: Pełnomocnik, samorządy gospodarcze, przedstawiciele środowisk osób niepełnosprawnych, jak również ja jako osoba, która wykonuje pewne zadania i cele rządowe. Jednym z moich podstawowych zadań będzie rozbudowanie Funduszu, który się rodzi, do rozmiarów adekwatnych do skali pieniądza, który doń wpływa. Należy tę instytucję tak przeorganizować, by ogarnąć ten strumień środków i w sposób efektywny nim gospodarować. Do tego potrzebny jest fachowy, duży, mobilny zespół ludzi. Będę go dopiero budował.

Gdy spotkamy się pod koniec roku będę mógł powiedzieć dużo, dużo więcej i usłyszą Państwo ciepłe słowa od wszystkich osób, które będą oceniały moją pracę.

J.H.M.: Największym możliwym efektem tego spotkania będzie wzajemne zrozumienie.

Oprac. WAR

Na zjeździe Spółdzielni Inwalidów i Spółdzielni Niewidomych, który odbył się 12 kwietnia w Warszawie środowisko to rozpoczęło przygotowania do I Kongresu Spółdzielczego, na który wybrano 31 delegatów.

Poniżej przedstawiamy uchwałę Zjazdu.

Na późniejszych spotkaniach delegaci wyłonili ze swego grona przedstawicieli do poszczególnych komisji, które będą pracowały w trakcie Kongresu oraz zaproponowali swych reprezentantów do Naczelnej Rady Spółdzielczej. Znaleźli się wśród nich: **Jerzy Bednarkiewicz, Gerard Czaja, Mieczysław Mikinka, Jerzy Modrzejewski i Józef Sojda.**

16 maja br. w Warszawie będzie miało miejsce kolejne spotkanie delegatów.

IKa

UCHWAŁA

podjęta przez delegatów na Zjeździe Spółdzielni Inwalidów i Spółdzielni Niewidomych w Warszawie w dniu 12 kwietnia 1995 r.

Żywiłowe przejście w 1990 r. z gospodarki centralnie planowanej do wolnorynkowej, zmiana kryteriów oceny gospodarowania, zrównanie wszystkich sektorów gospodarki Kraju bez równocze-

nych członków i lokalnej społeczności. Wymaga ona jednak przewartościowań ideowych uwzględniających realia współczesnej gospodarki.

Niezbędnym jest dokonanie daleko idącej nowelizacji prawa spółdzielczego stwarzającej możliwość pełnego uwłaszczenia członków w okresie jej działalności. Oczekujemy wyraźnego określenia przez organa władzy państwowej roli spółdzielni inwalidów i spółdzielni niewidomych w realizacji społecznej polityki Państwa w interesie osób niepełnosprawnych zwracając uwagę na fakt, że spółdzielczość jako jedyna w dalszym ciągu jest podstawowym miejscem rehabilitacji i zatrudnienia osób psychicznie chorych i umysłowo upośledzonych. Podkreślamy, że spółdzielczość historycznie organizowała grupy społeczne ekonomicznie słabsze. /.../

Nie wyrażamy zgody na stosowaną dotychczas praktykę braku konsultacji ze środowiskiem nowotworzonych i nowelizowanych aktów prawnych decydujących o życiu i rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Stałość i doskonalenie ulg podatkowych zmiany w dotychczasowym systemie ubezpieczeń społecznych zmierzające do stworzenia spójnej i długofalowej polityki społecznej wobec naszego środowiska, stabilizacja kadr w organach

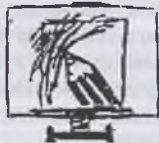
PRZYGOTOWANIA DO KONGRESU SPÓŁDZIELCZEGO

snego zapewnienia skutecznych mechanizmów ochronnych spowodować musiały spadek potencjału gospodarczego spółdzielni inwalidów i spółdzielni niewidomych. Towarzyszyło temu dramatyczne pogorszenie sytuacji zatrudnionych w tych jednostkach osób niepełnosprawnych i zdeprecjonowanie dotychczasowego modelu kompleksowej rehabilitacji inwalidów. Przyjęcie miernika efektywności ekonomicznej w ocenie działalności spółdzielni w konfrontacji z tradycyjnym celem i warunkami jej funkcjonowania przyspieszyły zapaść tych podmiotów, skutkując zmniejszeniem o połowę zatrudnienia osób zaliczanych do jednej z trzech grup inwalidów. Niekontrolowana likwidacja związków spółdzielczych nie pozostała bez wpływu na znaczne uszczuplenie i rozproszenie dotychczasowego dorobku spółdzielców. Pomimo dyskryminacyjnej polityki wobec spółdzielczości inwalidów i niewidomych prowadzonej pod hasłem integracji niepełnosprawnych ze zdrowymi i likwidacja „gett” spółdzielczych, ruch spółdzielczy przetrwał, a model rehabilitacji zawodowej w warunkach demokracji wewnątrzspółdzielczej okazał się trafny. Zachowana została w znacznej części rola spółdzielczości w zakresie ochrony zrzeszo-

Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i na stanowisku Pełnomocnika, to niezbędne warunki pozwalające z umiarkowanym optymizmem spojrzeć spółdzielcom w przyszłość. Rozumiejąc rozmiar uzasadnionych potrzeb społecznych nie zgadzamy się na tworzenie pozaustawowych strumieni wydatków środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji. Oczekujemy profesjonalizmu administrujących tymi środkami, skutecznego wspomaganie restrukturyzacji zakładów spółdzielczych oraz systemowego rozwiązywania problemów bezrobocia wśród niepełnosprawnych. Liczymy nie tylko na deklaratywne ale rzeczywiste potraktowanie sektora spółdzielczego na równi z państwowym przy oddłużaniu podmiotów gospodarczych. Oceniamy, iż miarą zainteresowania spółdzielczością inwalidów i niewidomych będzie wypełnienie konkretną treścią zapisów ostatnio znowelizowanej ustawy spółdzielczej, mówiących o wszechstronnej pomocy organów władzy państwowej, administracji rządowej i samorządowej w realizacji zadań mających szczególny charakter społeczny. Do takich należy niezaprzeczalnie aktywizacja zawodowa i rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych.

Fundacja Sztuki Osób
Niepełnosprawnych
ul. Zielna 41
30-320 KRAKÓW
Tel./Fax (0-12) 67-00-99

ogłasza
**KONKURS LITERACKI DLA OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH**

na
BAJKI
prozą lub wierszem.

Prace w 3 egzemplarzach o objętości do 3 stron maszynopisu, oznaczone godłem należy przesyłać do 15 czerwca 1995 roku (decyduje data stempla pocztowego), na adres Fundacji.

Do przesyłki należy dołączyć kopertę z tym samym godłem zawierającą: imię i nazwisko, rok urodzenia, adres, informację o grupie inwalidzkiej, tytuł nadesłanej pracy.

Nagrodzone przez jury bajki zostaną przesłane niepełnosprawnym plastynom, którzy również w drodze konkursu zilustrują je. Następnie zostaną wydrukowane i rozesłane organizacjom i placówkom zajmującym się dziećmi niepełnosprawnymi oraz innym organizacjom osób niepełnosprawnych, aby sprzedając wydane prace zyskały fundusze na własne cele statutowe. Uroczyste rozstrzygnięcie konkursów i wydanie bajek planuje się na grudzień br.

Fundacja zastrzega sobie prawo do bezpłatnego publikowania nadesłanych prac w prasie i wydawnictwach pokonkursowych.

Fundacja Sztuki Osób Niepełnosprawnych dysponuje książkami pt. „Skok wzwyż” zawierającymi zbiór opowiadań nagrodzonych w konkursie literackim oraz kartkami pocztowymi. Wydawnictwa te może nieodpłatnie przekazać organizacjom osób niepełnosprawnych do rozprowadzenia. Użyte fundusze ze sprzedaży pozostaną do dyspozycji organizacji z przeznaczeniem na ich cele statutowe.

Pokłosie spotkania w Arturówku

PROPOZYCJA WYJŚCIA Z „BUDŻETOWEGO” PATA

Zakłady zapewniające pracę osobom niepełnosprawnym kolejny raz spotkały się z barierą utrudniającą stabilne planowanie rozwoju działalności.

Ustawa z dnia 9 maja 1991 r. o zatrudnianiu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych wprowadziła dla zakładów pracy zatrudniających powyżej 50 osób obowiązek dokonywania wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i jednocześnie umożliwiła zmniejszenie tych wpłat, w przypadku zakupu produktów lub usług od zakładów pracy chronionej. Jednocześnie zawarto zapis, że jednostki sfery budżetowej rozpoczynają realizację wpłat od 1 stycznia 1995 r.

Niestety, termin wejścia w życie tego obowiązku został przesunięty do dnia 1 stycznia 1998 roku, co zdecydowanie zmniejszyło finansowe zainteresowanie budżetowych zakładów pracy zatrudnianiem osób niepełnosprawnych oraz współpracą z zakładami pracy chronionej.

Wiele tych zakładów uwzględniając zapisany w ustawie termin rozpoczęcia wpłat (1.01.1995 r.) ukierunkowało swoją działalność na świadczenie produkcji i usług na rzecz jednostek budżetowych, często inwestując niemałe, z trudem zdobyte środki.

Aktualna sytuacja spowodowała wystąpienie barier wejścia zakładów pracy chronionej na rynek sfery budżetowej; wynikają one z braku zainteresowania ulgami z jednej strony oraz brakiem możliwości prowadzenia konkurencyjnej polityki cenowej z drugiej.

W naszym głębokim przekonaniu, istnieje jednak realna możliwość stworzenia prostego mechanizmu umożliwiającego częściową eliminację negatywnego wpływu na konkurencyjność zakładów pracy chronionej, wynikającą z przesunięcia terminu wpłat na PFRON przez jednostki budżetowe.

Propozycja zmierza do wykorzystania ustawowych możliwości PFRON-u w zakresie finansowej pomocy zakładom pracy chronionej. Funkcjonowanie proponowanego mechanizmu w kolejności stosowania, przedstawia się następująco:

1. Zwolnienie zakładu pracy chronionej, świadczącego produkcję lub usługę dla jednostki budżetowej

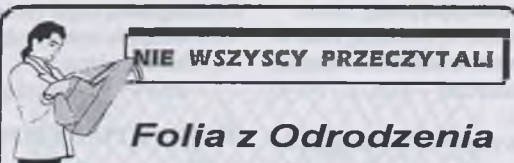
z obowiązku odprowadzania na PFRON środków uzyskanych z tytułu zwolnień podatkowych w wysokości odpowiadającej uldze, jaką zakład ten udzieliłby odbiorcy produktów lub usług, zgodnie z art. 5 ust. 1 Ustawy o zatrudnianiu i rehabilitacji osób niepełnosprawnych oraz Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 30 września 1991 r., w sprawie szczegółowych zasad obniżania wpłat zakładów pracy na PFRON.

2. W sytuacji, gdy kwota powyższego zwolnienia przekraczałaby próg 10% (wynikający z art. 20 ust. 3 Ustawy) zakład pracy chronionej mógłby mieć gwarancję umorzenia spłat zaciągniętych w PFRON pożyczek, w wysokości odpowiadającej potencjalnej wartości ulgi.
3. Kolejny etap polegałby na wprowadzeniu przez PFRON refundacji dla zakładów pracy chronionej ulg, jakie niesie dla odbiorców produktów i usług świadczonych przez zakłady pracy chronionej art. 5 ust. 1 Ustawy oraz Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 30 września 1991 r.

Przykładowo, jeżeli jednostka budżetowa zakupi od tego zakładu (w którym wskaźnik udziału wynagrodzeń do przychodów ze sprzedaży własnej produkcji lub usług wynosi np. 20%) produkty lub usługi za kwotę 100 zł, to zgodnie z art. 5 ust. 1 Ustawy, jednostka budżetowa uzyskałaby ulgę we wpłatach na PFRON w kwocie 20 zł, kwota ta byłaby w kolejności realizacji przedmiotem:

- zwolnienia z wpłat na PFRON (jak w punkcie 1),
- umorzenia spłat pożyczki (jak w punkcie 2),
- refundacji (jak w punkcie 3).

Powyższa inicjatywa jest przedmiotem wystąpienia Krajowej Izby Gospodarczo-Rehabilitacyjnej do władz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Inicjatorzy powyższej propozycji są przekonani, że rozwiązanie przedstawionego problemu ma bardzo duże znaczenie dla zainteresowanych zakładów i apelują o zdecydowane poparcie ze strony środowiska, jednocześnie licząc na przychylność nowych władz PFRON-u.

Spółdzielnia „Odrodzenie” Zakład Pracy Chronionej w Toruniu rozpoczęła produkcję folii wielowarstwowej do pakowania żywności.

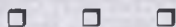
Spółdzielnia zatrudnia ok. 200 osób, w większości inwalidów. Robią foliowe opakowania – torby reklamowe, worki do pakowania żywności, a także wyroby kaletnicze – torby, tornistry, futerały na notesy i długopisy do biur i samochodów.

Ostatnio spółdzielnia kupiła za 10 mld starych złotych niemiecką linię do wytwarzania folii wielowarstwowej stosowanej do pakowania żywności metodą próżniową. Linia będzie produkować 200 kg folii na godzinę.

Anna PLASKACZ, Toruń
„G.W.” Nr 104, 5 maja 1995

Jeszcze w marcu otrzymaliśmy od Rzecznika Prasowego PFRON red. Wojciecha Wirowskiego dokument z Biura Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych „Zasady udzielania, windykacji i umarzania pożyczek dla osób niepełnosprawnych na podjęcie działalności gospodarczej”.

Po prawie rocznej przerwie osoby niepełnosprawne znów mogą ubiegać się o pożyczkę – ze środków PFRON – na ten cel.

ZASADY UDZIELANIA, WINDYKACJI I UMARZANIA POŻYCZEK DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA PODJĘCIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Dla celów realizacji przepisu art. 27 ustawy z dnia 9 maja 1991 roku o zatrudnieniu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 46 poz. 201 z późn. zm.) ustala się następujące zasady udzielania, windykacji i umarzania pożyczek dla osób niepełnosprawnych na podjęcie działalności gospodarczej.

I. WSTĘP

Zasadniczym celem przyznawania pożyczek na działalność gospodarczą dla osób niepełnosprawnych jest społeczna i zawodowa aktywizacja tych osób, a także przeciwdziałanie zjawisku bezrobocia. Podjęcie i prowadzenie działalności gospodarczej przez osoby niepełnosprawne uznaje się jako sukces w procesie rehabilitacji, decydujący o powrocie osoby niepełnosprawnej do czynnego życia i jej integracji ze społeczeństwem.

II. POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Pożyczkę na podjęcie działalności gospodarczej może otrzymać osoba niepełnosprawna, zdolna do samodzielnego prowadzenia deklarowanej działalności, pozostająca bez pracy:

- a) zarejestrowana w Rejonowym Urzędzie Pracy jako bezrobotna,
- b) niezatrudniona:
  - posiadająca lub nie posiadająca prawa do świadczeń rentowych,
  - która nie nabyła prawa do emerytury,
  - zarejestrowana w RUP jako poszukująca pracy.

2. Pożyczka może być udzielona na działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową, o których mowa w ustawie z dnia 23 grudnia 1988 roku o działalności gospodarczej – (Dz. U. Nr 41 poz. 21 z późn. zm.).
3. Pożyczki, o której mowa w pkt 1, udziela wojewódzki ośrodek ds. zatrudnienia i rehabilitacji osób niepełnosprawnych (zwany dalej wojewódzkim ośrodkiem) ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych do wysokości 25-krotnego przeciętnego wynagrodzenia na zasadach określonych w umowie.
4. Przez przeciętne wynagrodzenie rozumie się – ogłoszone przez Prezesa GUS na podstawie odrębnych przepisów – przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw (bez wypłat z zysku i nadwyżki bilansowej w spółdzielniach) w m-cu poprzedzającym zawarcie umowy.
5. Pożyczka może być udzielona na podjęcie działalności po raz pierwszy lub na wznowienie działalności gospodarczej – jeśli od daty jej wyrejestrowania upłynęło co najmniej 12 m-cy.
6. Osoba niepełnosprawna może skorzystać z pożyczki tylko raz.
7. Pożyczka może być udzielona na okres nie dłuższy niż 36 miesięcy.
8. Pożyczka jest oprocentowana jednorazowo w wys. 15% udzielonej kwoty. Kwotę oprocentowania rozkłada się na cały okres spłaty pożyczki – nie dłuższy niż 36 m-cy licząc od miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiła wypłata pożyczki lub pierwszej transzy.
9. Pożyczkodawca może udzielić karencji w spłacie pożyczki wraz z oprocentowaniem. Okres karencji nie może być dłuższy niż 6 miesięcy i jest wliczany do okresu, o którym mowa w pkt. 7.

10. Pożyczka wymaga zabezpieczenia.

a) Zabezpieczenie pożyczki może stanowić:

- poręczenie według prawa cywilnego złożone w formie pisemnej (poręczenie dwóch osób, osiągających stałe dochody, nie niższe jednak niż 60 % przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego),
- poręczenie wekslowe umieszczone na wekslu in blanco,
- weksel in blanco,
- hipoteka na nieruchomości,
- przewłaszczenie ruchomości (czasowe przeniesienie prawa własności rzeczy ruchomych na pożyczkodawcę).

b) Na wniosek pożyczkobiorcy pożyczkodawca może wyrazić zgodę na inną dopuszczalną prawem, formę zabezpieczenia.

c) Koszty związane z zabezpieczeniem pożyczki ponosi pożyczkobiorca.

11. Niezależnie od form zabezpieczenia pożyczki, o których mowa w pkt 10, do zawarcia umowy o jej udzielenie konieczna jest akceptacja współmałżonka pożyczkobiorcy i współmałżonków poręczycieli wyrażona podpisem złożonym w obecności pożyczkodawcy.

12. Za datę rozpoczęcia działalności gospodarczej przyjmuje się:

a) datę zgłoszenia do urzędu skarbowego obowiązku podatkowego lub

b) datę zgłoszenia do ZUS podlegania ubezpieczeniu społecznemu w tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

Dokonanie zgłoszenia winno nastąpić nie później niż w ostatnim dniu okresu karencji na spłatę pożyczki określonego w umowie.

13. Za zobowiązania wynikające z umowy o pożyczkę odpowiada pożyczkobiorca, a w razie jego śmierci obowiązek uregulowania zobowiązań wobec pożyczkodawcy przechodzi solidarnie na poręczycieli, jeśli poręczenie stanowi zabezpieczenie pożyczki.

W razie zabezpieczenia pożyczki w innej formie niż poręczenie,

ZASADY UDZIELANIA WINDYKACJI I UMARZANIA NA PODJĘCIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

pożyczkodawca dochodzi należności w sposób stosowny do formy zabezpieczenia.

14. Pożyczka może być umorzona nie więcej niż w 50%, pod warunkiem prowadzenia działalności gospodarczej przez okres co najmniej 24 m-cy. Tryb postępowania i zasady umarzania określa pkt 11 i 12 części III oraz część IV niniejszych zasad.

15. Integralną część niniejszych zasad stanowią wzory:

- wniosku o pożyczkę,
- biznes planu,
- umowy o pożyczkę.

III. TRYB POSTĘPOWANIA

1. Osoba niepełnosprawna składa w wojewódzkim ośrodku wypełniony formularz wniosku o przyznanie pożyczki, do którego dołącza:

- a) aktualne orzeczenia KIZ,
- b) dokument stwierdzający kwalifikacje zawodowe,
- c) aktualny odcinek renty (w przypadku rentobiorców),
- d) zaświadczenie z zespołu opieki społecznej o niekorzystaniu z pożyczki na usamodzielnienie gospodarcze,
- e) zaświadczenie z rejonowego urzędu pracy:
  - potwierdzające status osoby pozostającej bez pracy (zarejestrowanej jako pozostająca bez pracy),
  - o niekorzystaniu z pożyczki z Funduszu Pracy,
- f) zaświadczenie lekarza z zakresu medycyny pracy bądź zespołu orzekającego (działającego na podstawie odrębnych przepisów) stwierdzające możliwość prowadzenia deklarowanej działalności gospodarczej,
- g) charakterystykę ekonomiczno-finansową przedsięwzięcia (biznes plan) w skali miesięcznej i rocznej.

2. Wojewódzki ośrodek dokonuje oceny planowanej działalności gospodarczej w aspekcie możliwości prowadzenia jej przez co najmniej 36 miesięcy i uzyskiwania dochodów gwarantujących spłatę pożyczki, kierując się:

- a) popytem i podażą lokalnego rynku na planowaną działalność,

- b) udziałem środków własnych wnioskodawcy (finansowych, trwałych) w planowanym przedsięwzięciu,
  - c) przygotowaniem merytorycznym wnioskodawcy do samodzielniego prowadzenia planowanej działalności gospodarczej,
  - d) stanem zdrowia wnioskodawcy,
  - e) uwarunkowaniami lokalnego rynku pracy,
  - f) rodzajem i wiarygodnością zabezpieczenia pożyczki (łącznie zabezpieczenie powinno stanowić wartość nie mniejszą niż 150% kwoty pożyczki).
3. W wyniku oceny, o której mowa w pkt. 2, wnioskodawca otrzymuje z WOZiRON informację o zaakceptowaniu lub odrzuceniu wniosku.
  4. Między wnioskodawcą, którego wniosek został zaakceptowany i WOZiRON zostaje zawarta umowa cywilno-prawna wg załączonego wzoru.
  5. Wpłata pożyczki lub pierwszej transzy następuje po dostarczeniu przez pożyczkobiorcę zaświadczenia o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej, bądź o uzyskaniu koncesji.
  6. Pożyczkobiorca jest obowiązany rozpocząć działalność gospodarczą w terminie określonym w umowie i przedstawić pożyczkodawcy dokumenty świadczące o celowym wykorzystaniu pożyczki.
  7. Pożyczkodawca przeprowadza kontrolę w celu sprawdzenia wiarygodności informacji i dokumentów, o których mowa w pkt 6.
  8. W razie stwierdzenia niewywiązywania się pożyczkobiorcy z warunków umowy, pożyczkodawca może zmienić warunki umowy, wypowiedzieć umowę lub od niej odstąpić i żądać zwrotu należności w określonym czasie.
  9. Zmiana warunków umowy wymaga aneksu w formie pisemnej i może mieć miejsce na wniosek każdej ze stron.
  10. Zawieszenie działalności gospodarczej z powodu choroby pożyczkobiorcy potwierdzonej zaświadczeniem lekarskim o niezdolno-
- w tym okresie,
  - potwierdzenia przez wojewódzki ośrodek faktycznego prowadzenia działalności gospodarczej – na podstawie wyników przeprowadzonej kontroli,
- b) terminowe regulowanie należności wynikających z warunków umowy.
  2. Nieprzestrzeganie przez pożyczkobiorcę terminów wpłat należnych rat lub zmniejszenie ich wysokości, bez uprzedniej akceptacji pożyczkodawcy może być przeciwwskazaniem do umorzenia pożyczki – mimo prowadzenia działalności gospodarczej przez okres 24 miesięcy.
  3. Przerwa w prowadzeniu działalności gospodarczej z przyczyn innych niż określone w pkt 10 cz. III lub stwierdzenie, w wyniku kontroli wojewódzkiego ośrodka, nieprowadzenia tej działalności (mimo niedokonania formalnego zawieszenia) jest podstawą do nieuznania wniosku pożyczkobiorcy o umorzenie pożyczki niezależne od zgodnego z umową wywiązywania się z zobowiązań finansowych wobec pożyczkodawcy.
  4. W przypadku śmierci pożyczkobiorcy i przejęcia jego majątku w drodze spadku oraz kontynuowania prowadzonej przez spadkodawcę działalności umorzenie części pożyczki może nastąpić jeśli:
    - a) spadkobierca jest osobą niepełnosprawną lub
    - b) współmałżonek będący osobą pełnosprawną mającą na utrzymaniu osoby uprawnione do alimentów od spadkodawcy.
  5. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, a zwłaszcza jeżeli:
    - a) w wyniku postępowania egzekucyjnego lub na podstawie innych okoliczności lub dokumentów stwierdzono, że dłużnik nie posiada majątku, z którego można by dochodzić należności,
    - b) w wyniku egzekucji z majątku dłużnika, dłużnik lub osoby pozostające na jego utrzymaniu byliby pozbawieni niezbędnych środków utrzymania,
    - c) dłużnik zmarł nie pozostawiając żadnego majątku lub pozostawił

ruchomości nie podlegające egzekucji na podstawie odrębnych przepisów, d) jest oczywiste, że w postępowaniu egzekucyjnym dotyczącym tej należności nie uzyska się kwoty przewyższającej wydatki egze-

UMORZENIE POŻYCZKI DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH Z DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

ści do pracy lub innych udokumentowanych zdarzeń losowych może również stanowić podstawą do zmiany umowy w drodze aneksu, a tym samym przesunięcia terminu spłaty kolejnej raty i zmiany wysokości pozostałych do spłacenia rat – z zachowaniem kryterium określonego w pkt 7 części II tj. obowiązku spłaty pożyczki w okresie 36 m-cy.

11. W celu umorzenia pożyczki:
  - a) pożyczkobiorca powinien złożyć stosowny wniosek do pożyczkodawcy udokumentowując ciągłość prowadzenia działalności gospodarczej przez okres co najmniej 24 miesięcy od daty jej rozpoczęcia,
  - b) pożyczkodawca rozpatruje wniosek, o którym mowa w pkt a, biorąc pod uwagę wywiązanie się pożyczkobiorcy z zobowiązań wynikających z umowy o pożyczkę oraz ustalenia wynikające z części IV niniejszych zasad.
12. O umorzeniu bądź odmowie umorzenia pożyczki pożyczkodawca zawiadamia pożyczkobiorcę w ciągu miesiąca od daty złożenia wniosku.

IV. UMARZANIE POŻYCZKI

1. Podstawą uzasadniającą pozytywne rozpatrzenie wniosku pożyczkobiorcy o częściowe umorzenie pożyczki jest:
  - a) udokumentowanie prowadzenia działalności gospodarczej przez co najmniej 24 miesiące, w formie:
    - zaświadczenia z urzędu skarbowego stwierdzającego podleganie obowiązkowi podatkowemu z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej lub zaświadczenia ZUS o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej

kucyjne, pożyczkodawca może na wniosek pożyczkobiorcy, spadkobiorcy lub poręczycieli zwolnić dłużnika z ciężącego na nim zadłużenia i umorzyć wierzytelność w całości lub części na podstawie art. 508 Kodeksu Cywilnego.

6. Jeżeli umorzenie, o którym mowa w pkt 5 dotyczy tylko części należności, należy określić termin zapłaty pozostałej części należności. Jeżeli dłużnik nie dotrzymał terminu zapłaty, umorzenie może być w całości cofnięte.
7. Umorzenie należności (o którym mowa w pkt 5), za którą odpowiada solidarnie więcej niż jeden dłużnik, może nastąpić, gdy okoliczności uzasadniające umorzenie zachodzą co do wszystkich zobowiązanych.

8. W wypadkach gospodarczo uzasadnionych lub zasługujących z innych przyczyn na uwzględnienie pożyczkodawca może – jeśli pożyczkobiorca spłacił pożyczkę w co najmniej 50%, przed upływem 24-ech miesięcy prowadzenia działalności gospodarczej – przesunąć w drodze aneksu do umowy termin wpłat kolejnych rat w celu umożliwienia pożyczkobiorcy skorzystania z umorzenia.

9. Umorzeniu podlega ustalona przez pożyczkodawcę kwota pożyczki wraz z należnymi odsetkami.

10. Umorzeniu podlega ustalona przez pożyczkodawcę kwota pożyczki wraz z należnymi odsetkami.

Z-ca Dyrektora Biura
Pełnomocnika ds. Osób
Niepełnosprawnych
Liliana Pindor

Akceptuje:
Pełnomocnika ds. Osób
Niepełnosprawnych
Sekretarz Stanu
Grażyna Andrzejewska-Sroczyńska

Rys. M. Rosik

MR 95

WIELSPIN

**zaprasza
do Poznania na targi:**

JESIEŃ '95	05.09 – 08.09.95	zgłoszenia do 15.05.95
POLAGRA '95	06.10 – 11.10.95	zgłoszenia do 04.05.95
TAROPAK '95	06.10 – 11.10.95	zgłoszenia do 04.05.95
DOMEXPO '95	24.10 – 27.10.95	zgłoszenia do 30.06.95

Polecamy Państwu nasze usługi, obejmujące kompleksową organizację Waszego stoiska.

Stoiska przez nas wykonywane – urządzane są „pod klucz” z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb i życzeń Wystawców.

Koszt wynajęcia powierzchni wystawienniczej wynosi dla targów:

✓ JESIEŃ '95	70 USD za 1 m ²	wg śr. kursu w NBP z dn. 15.05.95
✓ POLAGRA '95	85 USD za 1 m ²	wg śr. kursu w NBP z dn. 04.05.95
✓ TAROPAK '95	85 USD za 1 m ²	wg śr. kursu w NBP z dn. 04.05.95
✓ DOMEXPO '95	70 USD za 1 m ²	wg śr. kursu w NBP z dn. 30.06.95

Dla wystawców zgłoszonych w podanych terminach stosujemy rabat za najem powierzchni.

Przewidywany koszt:

- ◆ **zabudowy** (projekty zabudowy, elektryczny i graficzny; zabudowa stoiska)
- ◆ **podstawowego wyposażenia stoiska**
- ◆ **działań promocyjnych**, w skład których wchodzi m. in. zorganizowanie konferencji prasowej, reklama prasowa i radiowa,

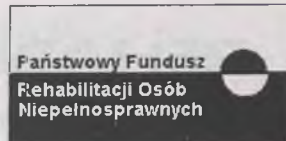
wyniesie ok. 110 zł za 1m²

WIELSPIN

61-655 Poznań, ul. Gronowa 22
Tel. (0-61) 213-236, 213-228, 213-234
Fax (0-61) 213-299

SERDECZNIE ZAPRASZAMY

Uchwała nr .... /95 Rady Nadzorczej Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych z dnia 26.04 1995 r.

w sprawie:

ustalenia kryteriów wyboru przedsięwzięć finansowych w formie pożyczki dla zakładów pracy chronionej ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz ich umorzeń.

Na podstawie art. 33 ust. 3 pkt 2 oraz w związku z art. 32 ustawy z dnia 9 maja 1991 r. o zatrudnianiu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 46 poz. 201, Nr 80, poz. 350, Nr 110, poz. 472, z 1992 r. Nr 21, poz. 85, z 1993 r. Nr 11, poz. 50, Nr 28. poz. 127 oraz z 1995 r. Nr 1, poz. 1) uchwała się co następuje:

§ 1.

1. Ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zwanego dalej „Funduszem” udzielane są pożyczki na realizację przedsięwzięć utrzymujących lub zwiększających zatrudnienie osób niepełnosprawnych.
2. Pożyczki, o których mowa w ust. 1 udzielane są wyłącznie zakładom pracy chronionej.
3. Preferencją na uzyskanie pożyczki mają być objęte te wnioski, które zawierają propozycje przedsięwzięć zwiększających zatrudnienie osób niepełnosprawnych związane z wprowadzeniem nowej technologii, zakupem środków trwałych (obiekty, maszyny i urządzenia), modernizacją procesów produkcyjnych, wdrażaniem nowych asortymentów przetwórczości, wdrażaniem nowych technologii, a także wnioski zakładów zlokalizowanych na terenie tych województw, w których występuje największe bezrobocie osób niepełnosprawnych.
4. Przedsięwzięcia, o których mowa w ust. 3, finansowane ze środków Funduszu nie mogą spowodować zmniejszenia zatrudnienia i pogorszenia warunków ekonomiczno-finansowych zakładu.
5. Uzyskane wyniki finansowe z realizacji przedsięwzięć muszą zapewnić spłatę pożyczki w terminie określonym w umowie podpisanej między bankiem, który działa w imieniu Funduszu a zakładem pracy chronionej.
6. Zakładowi pracy chronionej – w uzasadnionych ekonomicznie przypadkach – może być przyznana pożyczka na wykonanie istotnych, wymagalnych zobowiązań wobec osób trzecich, jeżeli jej wykorzystanie stwarza w następstwie gwarancje przywrócenia prawidłowego funkcjonowania tego zakładu.

§ 2.

Wnioskodawca ubiegający się o pożyczkę musi mieć na bieżąco uregulowane wymagalne zobowiązania wobec Funduszu, nie dotyczy § 1 ust. 6.

§ 3.

1. W uzasadnionych przypadkach mogą być udzielane pożyczki na realizację przedsięwzięć tym zakładom, które nie spełniają warunków, o których mowa w § 1 ust. 3, 4, jeżeli za tym przemawiają szczególne względy rehabilitacji zawodowej, leczniczej i społecznej.
2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 uchwała Zarządu Funduszu wymaga zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą Funduszu.
3. Wszystkie decyzje dotyczące pożyczek podejmuje Zarząd Funduszu.
4. W przypadku przyznania pożyczki lub pożyczek przekraczających kwotę 1.500.000 zł dla jednego zakładu Zarząd Funduszu zobowiązany jest każdorazowo poinformować o tym Radę Nadzorczą Funduszu.

§ 4.

1. Pożyczki udzielone wnioskodawcom na mocy § 1 uchwały podlegają spłacie i oprocentowaniu.
2. Spłata pożyczki następuje po okresie karencji i nie może przekraczać trzech lat.
3. Okres karencji nie może być dłuższy niż trzy lata.
4. Odsetki od pożyczki naliczane są następująco:
  - 1) w czasie karencji do 12% oprocentowania kredytu refinansowego w NBP w stosunku rocznym,
  - 2) w czasie spłaty pożyczki do 50% oprocentowania kredytu refinansowego w NBP w stosunku rocznym.

§ 5.

1. Zakład wnioskujący o udzielanie pożyczki ma obowiązek udzielenia jej zabezpieczenia.
2. Zabezpieczeniem w rozumieniu § 5 ust. 1 są:
  - 1) hipoteka pożyczkobiorcy,
  - 2) zastaw bankowy na maszynach,
  - 3) weksel,
  - 4) poręczenie Banku,
  - 5) poręczenie wiarygodnej osoby prawnej lub fizycznej.
3. Zabezpieczenia wymienione w § 5 ust. 2 pkt. 4 i 5 mogą być stosowane jedynie w tych przypadkach, gdy zabezpieczenia wymienione

w § 5 ust. 2 pkt. 1, 2, i 3 są niewystarczające.

§ 6.

Szczegółowy tryb postępowania pożyczkobiorców, w tym także wzory niezbędnej dokumentacji obowiązującej przy składaniu wniosków do Funduszu określi Zarząd Funduszu w drodze uchwały w terminie do dnia 15 kwietnia br.

§ 7.

Złożone do Funduszu przez zakłady wnioski dotyczące uzyskania pożyczki po wejściu w życie niniejszej uchwały winny być rozpatrzone przez Zarząd w terminie trzech miesięcy od daty ich złożenia.

§ 8.

Zarząd Funduszu na wniosek pożyczkobiorcy będącego zakładem pracy chronionej może w uzasadnionych przypadkach, o których mowa w § 9 umorzyć część udzielonej pożyczki.

§ 9.

Umorzenie, o którym mowa w § 8 następuje gdy zakład spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych na koniec miesiąca poprzedzającego datę złożenia wniosku wynosi co najmniej 50% zatrudnienia ogółem w przeliczeniu na etaty,
- 2) liczba osób niepełnosprawnych w przeliczeniu na etaty według stanu na koniec miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku o umorzenie nie może być mniejsza niż we wniosku o przyznanie pożyczki,
- 3) wyniki finansowe (stopa brutto) pożyczkobiorcy nie uległy pogorszeniu w stosunku do informacji zawartej we wniosku o przyznanie pożyczki,
- 4) pożyczkobiorca na bieżąco reguluje swoje wymagalne zobowiązania wobec Funduszu.

§ 10.

1. Umorzenie pożyczki może nastąpić w okresie karencji lub jej spłaty.
2. Umorzenie części pożyczki w okresie karencji powoduje przerwanie okresu karencji i spłatę pozostałej części pożyczki w ratach ustalonych aneksem do umowy przez bank, z którym pożyczkobiorca podpisał umowę o pożyczkę.

§ 11.

1. Zakładowi spełniającemu warunki określone w § 9 pożyczka może zostać umorzona w wysokości do 50%. Jeżeli kwota umorzenia przekracza 500 tys. zł. decyzja Zarządu wymaga zatwierdzenia Rady Nadzorczej.
2. Umorzenie pożyczki nie może nastąpić częściej niż raz na 5 lat w odniesieniu do danego zakładu lub jego następcy prawnego.

§ 12.

1. W uzasadnionych przypadkach Zarząd Funduszu, w drodze uchwały, może umorzyć część należności z tytułu udzielonej pożyczki zakładowi pracy chronionej nie spełniającemu warunków określonych w § 9.
2. Uchwała Zarządu Funduszu, o której mowa w ust. 1 wymaga zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą Funduszu.

§ 13.

Kwota umorzenia pożyczki zmniejsza stan należności Funduszu z tytułu udzielonych pożyczek.

§ 14.

Postanowienia uchwały nie dotyczą pożyczek udzielonych przez WOZIRON z art. 27 ustawy z dnia 9 maja 1991 r. o zatrudnianiu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych oraz finansowania programów celowych i pożyczek indywidualnych dla osób niepełnosprawnych.

§ 15.

Traci moc:

- 1/ uchwała nr 2 Rady Nadzorczej Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych z dnia 10 kwietnia 1992 r. w sprawie określenia wysokości kwot, którymi Zarząd Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych może dysponować bez akceptacji Rady Nadzorczej, zmieniona uchwałą nr 28/93 z dnia 25 sierpnia 1993 r.
- 2/ uchwała nr 8 Rady Nadzorczej Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych z dnia 26 czerwca 1992 r. w sprawie zasad udzielania pożyczek ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zmieniona uchwałą nr 28/93 z dnia 27 maja 1993 r.
- 3/ uchwała nr 29/93 Rady Nadzorczej Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych z dnia 27 maja 1993 r. w sprawie kryteriów dotyczących umorzenia pożyczek ze środków Funduszu, zmieniona uchwałą nr 39/93 z dnia 15 czerwca 1993 roku.

§ 16.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

REHABILITACJA RODZINNA

Przy zabrzańskim Centrum Pediatrii znanym z pożytecznych inicjatyw dla dobra najmłodszych mieszkańców regionu i kraju powstała Śląska Fundacja na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych. Jest kolejnym ogniwem ogólnopolskiej Fundacji „Promyk Słońca”, założonej w czerwcu 1990 r. w celu spopularyzowania jednej z metod wczesnego diagnozowania i leczenia uszkodzeń neurologicznych u dzieci m.in. dziecięcego porażenia mózgowego.

Trafnie nazwano ją „Promykiem Słońca” bo w istocie na ciemnym horyzoncie zagrożeń środowiskowych jest nadzieją dla 10 % populacji województwa katowickiego, wymagającej interwencji leczniczo-rehabilitacyjnej w zakresie rozwoju psychoruchowego. Niesie pomoc niemowlętom i przedszkolakom z dysfunkcjami będącymi najczęściej efektem niekorzystnych ingerencji i presji ekologicznych. Popularyzuje wśród rodziców i personelu medycznego najnowocześniejsze metody leczenia i rehabilitacji, będące owocem współpracy przedstawicieli różnych dyscyplin nauki i medycyny. Zaletą tak pojmowanej diagnostyki i terapii jest kompleksowość i bezinwazyjność.

Zabrzański „Promyk” będzie nawiązywał do doświadczeń KinderZentrum działającego przy Uniwersytecie w Monachium. Główną zasadą, wypracowaną tam metody jest wczesne diagnozowanie, leczenie i przystosowywanie społeczne dzieci niepełnosprawnych lub zagrożonych upośledzeniem.

Jego twórcą jest ekspert Światowej Organizacji Zdrowia, uznany autorytet w dziedzinie pediatrii prof. **Theodor Hellbrügge**. W Polsce znany jest szeroko dzięki popularnemu podręcznikowi zatytułowanemu „Pierwsze 365 dni życia dziecka” cieszącego się nadzwyczajną poczytnością wśród młodych matek. Jego współautorem jest Hermann von Wimpffen. Wybitny lekarz jest przewodniczącym niemieckiej Fundacji „Sonnen-schein”, która upowszechnia metodę monachijską na całym świecie. Na zebranie inauguracyjne działalności zabrzańskiego „Promyka” pan profesor przyjechał osobiście. Został także pierwszym fundatorem. Podarował sprzęt diagnostyczny o wartości tysiąca marek.

Pieniądże zgromadzone na koncie Fundacji będą przeznaczane na organizację leczenia niemowląt i malców dotkniętych lub zagrożonych zaburzeniami rozwojowymi, a także na akcje informacyjne i finansowanie placówek służby zdrowia zajmujących się terapią dzieci z dysfunkcjami.

Odbývają się już szkolenia. Obejmują kadrę medyczną i terapeutyczną. Są prowadzone wspólnie z krakowskim Centrum Rehabilitacyjnym Wieku Rozwojowego.

Realizacja programu Fundacji jest uzależniona od ofiarności ludzi, którzy zechcą ją wesprzeć. Apelujemy o dary. Oto konto Śląskiej Fundacji na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych „Promyk Słońca”:

PBK II O/Zabrze 372615-480626-132-3.

Przewodnictwo zabrzańskiej Fundacji „Promyk Słońca” powierzono wybitnemu polskiemu pediatrze prof. **Irenie Norskiej-**

Borówce, na co dzień pełniące obowiązki kierownika Katedry Pediatrii Śląskiej Akademii Medycznej i szefa Kliniki Patologii Noworodka. Oto informacje uzyskane podczas wywiadu.

– *Fundacja przyczyni się do wczesnego wykrywania zaburzeń wieku rozwojowego. Również u dzieci z grup ryzyka. Metoda monachijska umożliwi identyfikację nawet niewielkich anomalii. Dla maluchów z uszkodzeniami neurologicznymi jest to szansa na wyleczenie lub usprawnienie. Od ponad 20 lat jest stosowana w kilkudziesięciu krajach i daje bardzo dobre wyniki. Odpowiedzialną rolę mają tu do spełnienia rodzice. Korzystając z podręcznika „Pierwsze 365 dni życia dziecka” mogą kontrolować prawidłowość rozwoju swojej pociechy.*

W terapii niesprawności ruchowej stosowane są doświadczenia

POLICJANCI NIEPEŁNOSPRAWNYM

W 1984 roku zawiązano organizację **Torch Run for Special Olympics** (Bieg z pochodnią na rzecz Olimpiad Specjalnych) – na Forum Międzynarodowego Stowarzyszenia Szefów Policji (JACP).

Idea powstała 14 lat temu w USA, gdy szeryf jednego ze Stanów Ameryki wymyślił bieg, by zdobyć środki na igrzyska dla osób upośledzonych umysłowo. Od tego czasu stróżowie prawa – policjanci, funkcjonariusze Straży Miejskiej, strażnicy więzienni, strażacy, niosą ogień i zapalają znicz olimpijski dla sportowców upośledzonych umysłowo.

W 1993 roku w Torch Run brał udział w biegu polski policjant – nadinspektor **Jacek Hachulski** niosąc pochodnię z Aten do Schladming na zimową olimpiadę specjalną. Ten ogień przeniesiono do Polski – 500 policjantów biegło z pochodniami z Bielska-Białej do Warszawy, by zapalić znicz IV Ogólnopolskiej Olimpiady Specjalnej. Udział w nich biorą tylko ochotnicy, a dochód z przedsięwzięcia i towarzyszących mu imprez przekazywany jest w całości na fundusz Olimpiad Specjalnych.

Polscy policjanci utworzyli nasz Torch Run. Jesteśmy drugim krajem – po Wielkiej Brytanii – w którym istnieje ta organizacja. Następną, V Ogólnopolską Olimpiadę Specjalną odbędzie się już w maju br., w Warszawie.

IKa

czona czeskiego lekarza pracującego w Monachium – Vac-lava Vojty. Pozwala ona spotęgować możliwości ruchowe poprzez trening uciskowy. W miejscu przebiegu nerwów ucisk wyzwała ruch. Wielokrotne ćwiczenie takiego ruchu wytwarza nowe sprzężenie w systemie nerwowo-mięśniowym. Potrzebna jest do tego znajomość anatomii i układu nerwowego dziecka. Szczególnie dobre efekty uzyskiwane są w pierwszym roku życia.

Aktualnie leczymy tą metodą pacjenta w wieku dwóch lat. Cierpi na poważne uszkodzenie zwane odmóżdzeniem. Również w tym przypadku obserwowujemy znaczną poprawę.

Monachijska metoda stymulacji psychologicznej opiera się na założeniu, że najlepszymi rehabilitantami niepełnosprawnego dziecka są

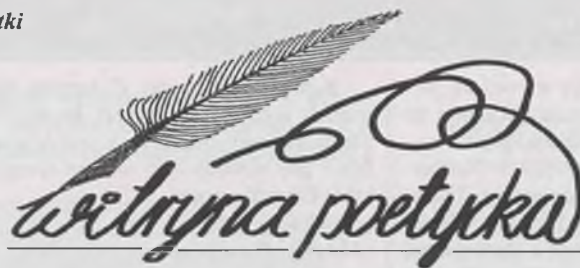
rodzice. Prof. Hellbrügge kładzie nacisk na osobisty kontakt matki z dzieckiem. Pewien jego typ „twarzą w twarz” ma niezmiernie ważne znaczenie. Owocuje to dobrymi rezultatami np. w nauce mowy dzieci głuchych.

Monachijscy pediatrzy zauważyli, że dzieci niepełnosprawne rozwijają się gorzej jeżeli przebywają w kręgu osób z podobnym rodzajem dysfunkcji. Tylko powszechnie dostępne placówki opiekuńcze i szkolne mogą im stworzyć optymalne warunki rozwoju. Nie tylko one od najwcześniejszych dni przystosowują się do partnerstwa ale i ich otoczenie uczy się pozytywnych zasad współżycia społecznego.

Metoda monachijska daje pierwszeństwo leczeniu ambulatoryjnemu przed szpitalnym. Wiele czynności terapeutycznych powierza solidnie przeszkolonym rodzicom. Tak pomyślana rehabilitacja rodzinna i domowa jest opłacalna również z ekonomicznego punktu widzenia. Z doświadczeń niemieckich wynika, że więcej można osiągnąć płacąc wysokie zasiłki matkom opiekującym się niepełnosprawnymi dziećmi, niż utrzymując znacznie kosztowniejsze ośrodki rehabilitacji publicznej.

Henryk SZCZEPAŃSKI

„Chodzi mi o to, aby język giętki
powiedział wszystko,
co pomyśli głowa”

„Nawet najubożsi potrafią marzyć o czymś więcej niż o codziennej kromce chleba. Bieda czy niepełnosprawność nie są równoznaczne z utratą człowieczeństwa, bo człowieczeństwo to „szczyt” dla każdego osiągalny, lecz trudny do zdobycia” – napisała Anna Mirek w „Sami Sobie” Nr 4(29)1994. Dedykujemy te słowa wszystkim czytelnikom Witryny.

* * *

W Twojej łasce
jest moja siła
jak drzewa w słońcu
i w ziemi

Czekam na Ciebie
na deszcz Twój z nieba
na wiatr co me serce
rozgrzeszy

Wiesław J. MIKULSKI

MILCZENIE

Nie mów nic,
Może wtedy otworzymy swoje dusze,
I wypowiemy to, co tak bardzo boli.

Katarzyna BIEL

„JA”

Stoisz obok i nie potrafisz,
Obronić przed życiem.
Pozwalasz ranić serce,
Pozwalasz niszczyć duszę,
Jesteś bezsilne – moje ja.

Chronisz się za tarczę snu,
Za mgłę ulotnych marzeń,
Zakrywam oczy powiekami,
Owijasz się tkaniną obojętności.
Tym nie obronisz mnie – moje ja.

Sen mija, zapomniany,
Marzenia nie chronią,
Otwieram oczy szeroko
Odrzucam zasłonę obojętności
I cierpię, bezbronna przed złem – moim ja.

Lidia CYGAN

ZAUF AJ

Zaufaj moim słowom
Wysłuchaj myśli moich
Niechaj uniosą w słowach
Prawdy człowieczej doli

Katarzyna BIEL

NAD PRZEPAŚCIĄ

Stoję na krawędzi tęczy
Pan Bóg gra na fujarce
wiatr zatarł ręce
tu nieba wieki
tam ziemi trumna
wracam po zielonej równinie
mydlaną bańką człowieczeństwa

ZAKŁĘTY OPLATEK

Ścisnęły serce dni
białą wieczną
w kołysce kołędu
pokój miastu i światu
i pochylone łzy
na śnieżność spadły
dobrocią i przebaczeniem
zakłęty opłatek trzymam w ręce
ludzie
więcej nic nie mam
nie kalajcie śniegu
co na czerni nieba
błyszczą pojednaniem

CZŁOWIEKOWI DOBREMU

Definicją prostej
zmierzam w niewiadomą
ruchem jednostajnym
na drodze skłębionych marzeń
czas stroi mnie w ciemie
kruszone przez dobre słońce
a ludzka ręka i słowo
dają mi siłę
serce zbiera strawę dobroci
co ściele na kamienistej drodze
ciepło
w którym lżej iść do przeznaczenia

Jerzy PIETRAS

KONKURS NA KARTKĘ WIELKANOCNĄ – ROZSTRZYGNIĘTY

Dzień 8 kwietnia tego roku był dniem od dawna oczekiwanym w gronie ludzi niepełnosprawnych zajmujących się plastyką. Właśnie wtedy odbyło się rozstrzygnięcie konkursu plastycznego na kartkę Wielkanocną, ogłoszonego na początku roku przez Krakowską Fundację Sztuki Osób Niepełnosprawnych. Wręczenie nagród oraz dyplomów odbyło się w Domu Pomocy Społecznej przy ul. Zielnej 41 w Krakowie. Na konkurs nadesłano 312 prac z całej Polski, z których Jury w składzie: **Justyna Kieresieńska** (artysta plastyk), **Marcin Bruchnalski** (artysta plastyk) oraz mgr **Dorota Maślana** wyłoniło 6 nagród i 14 wyróżnień.

Na podstawie nadesłanych prac Jury nagrodziło następujących twórców:

- **Marek Cybulski** – DPS Rąbień
- **Krzysztof Sieprawski** – WTZ Radwanowice
- **Mirosław Stasiak** – DPS Rąbień
- **Stanisław Kurek** – WTZ Radwanowice

– **Adam Rogowski** – WTZ Radwanowice
– **Bożena Pilch** – Kraków – Duszpasterstwo Dzieci Upośledzonych Umysłowo
Jury ponadto wyróżniło następujących autorów:

- **Marek Cybulski** – DPS Rąbień
- **Rafał Lipiński** – DPS Rąbień
- **Sabina Porębska** – WTZ Radwanowice
- **Krzysztof Sieprawski** – WTZ Radwanowice
- **Artur Biliński, Krzysztof Sieprawski** – WTZ Radwanowice
- **Mirosław Stasiak** – DPS Rąbień
- **Renata Kamińska** wg. projektu Krzysztofa Sieprawskiego
- **Renata Bujak** – Kraków
- **Jan Durczewski** – DPS Łętownia
- **Anna Tomaško** – DPS Łętownia
- **Gabriela Jagoda** – Częstochowa
- **Alicja Czerwonko** – DPS Krakowska
- **Wacław Janicki** – Chrzanów
- **Henryk Paraszczuk** – DPS Lublin

Wszyscy laureaci konkursu otrzymali dyplomy i nagrody ufundowane przez kil-

Fundacja Sztuki Osób
Niepełnosprawnych
ul. Zielna 41
30-320 KRAKÓW
Tel./Fax (0-12) 67-00-99

ka krakowskich firm, zaś wszystkim uczestnikom konkursu będą rozesłane pamiątkowe dyplomy.

Całą imprezie towarzyszył występ Zygmunta Romanowskiego, młodego, krakowskiego niepełnosprawnego artysty, który przedstawił wiele różnorodnych, zabawnych piosenek, które bardzo urozmaicały wspólnie spędzony czas.

Większość laureatów konkursu stanowią osoby na stałe zamieszkujące w Domach Opieki Społecznej na terenie całego kraju, zaś przyznane nagrody sprawiły im naprawdę wiele radości.

Cała impreza wypełniona była akcentem spełnienia, radości i dowartościowania młodych artystów, dla których otrzymane nagrody miały z pewnością olbrzymią i niecodzienną wartość.

Katarzyna BIEL

Wczesnym rankiem 4. kwietnia, z delegacją w portfelu, termosem kawy i ciepłym odzieniem wyruszam z Katowic do Szczyrku. Szef wysłał mnie, abym obejrzał m.in. slalom gigant rozgrywany podczas Mistrzostw Polski Niepełnosprawnych w Narciarstwie Zjazdowym. Jest pogodnie, świeci słońce. Jadę swoim Trabantem drogą nr 1. Po drodze widzę parę wypadków. Jako ten najsłabszy na drodze co chwilę spotykam się z brutalnością i chamstwem, które ci silniejsi objawiają wobec mnie. Nareszcie Szczyrk. Ile razy jeszcze uda mi się dotrzeć szczęśliwie do celu?

W Szczyrku cicho i sennie. Jak to między sezonami. Góry trochę tylko białawe. Czy odbędzie się dzisiejsza konkurencja? Parkuję pod ośrodkiem „Centrum” i idę przywitać się z kierownikiem dzisiejszych zawodów **Marianem Kosturkiem** ze Zrzeszenia Sportowo-Rehabilitacyjnego „START” z Bielska-Białej, które obok Polskiego Związku Sportu Niepełnosprawnych „START” jest organizatorem Mistrzostw. Nie ma czasu na rozmowę. Przebieram się i jazda kolejną na Skrzyczne. Zaczyna padać deszcz i wieje silny wiatr. Marian Kosturek zjeżdża na Halę Jaworzynkę, aby przetestować trasę. Po powrocie przyspiesza start o pół godziny. Ustawiam się z aparatem parę metrów od startu. Rozpoczyna się pierwszy zjazd. Jestem pierwszy raz na takich zawodach. Stoję jak oniemiały, przejęty tym, co ci ludzie wyczyniają, jak wspaniale się dopingują. Zachwyca mnie przyjazna atmosfera zawodów, nie pozbawionych przecież rywalizacji. Ale jakże koleżeńskiej. Trzymam kciuki za zawodników, chociaż tylko w przenośni, bo ręce mam zajęte fotografowaniem.

A może być inaczej. Z **Jerzym Schmidtem** z Wolbromiarozmawiam w jego pokoju. Inaczej, bo jego firma FTT „Stomil” Wolbrom kupiła mu narty! I wszyscy w niej wiedzą, że pan Jerzy narty bardzo lubi i gdy zawody – to nic nie zatrzyma go w pracy. Tę zresztą też lubi. Emanuje z niego radość i poczucie sukcesu. Popijając soczek wspomina wypadek. Jego pierwszą myślą, gdy leżał przy torach tramwajowych było: „Nigdy już nie będę grał na gitarze”. Stracił prawą rękę! Na gitarze nie gra. Za to nauczył się jeździć na nartach razem ze swoim trzyletnim synkiem, który go do tego namówił.

Serdecznie wspomina **Leszka Szczepańczyka**, zmarłego w 1991 roku prezesa

MISTRZOSTWA POLSKI W NARCIARSTWIE ZJAZDOWYM

bielskiego „STARTU”. Memorial jego imienia odbył się dzisiaj po raz trzeci. A na pomysł, aby w ten sposób uczcić jego pamięć wpadł **Piotr Gostyński**. Ciekawie o dziejach narciarstwa zjazdowego osób niepełnosprawnych opowiada, już w biurze organizacyjnym Marian Kosturek. Postać **Leszka Szczepańczyka** przewija się w wielu rozmowach. Był właściwie twórcą tej dyscypliny w Polsce, trenerem kadry, uczestnikiem olimpiad. Widać, że moim rozmówcom brak tego człowieka w swoim gronie. Żegnam się z nowymi znajomymi nie czekając na oficjalne wyniki. Ważne, oczywiście, ale to przecież radość i pasja i upór w uprawianiu tego sportu połączyła tych ludzi.

Znowu droga numer jeden. Tym razem ulewa. Rozmyślam o tym, czy zobaczą kiedyś wspólne zawody „sprawnych” i „niepełnosprawnych” narciarzy. Ile dni upłynie do tego spotkania? Teraz, wieczorem, siedząc z żoną w domu nasze problemy wydały mi się nieistotne. To „niepełnosprawni” narciarze dali mi tyle nadziei.

Tekst i zdjęcia: **Grzegorz STANISŁAWIAK**

W trakcie drugiego zjazdu schodzę, a raczej ześlizguję się (protektor moich butów okazał się już mocno wytarty) ku metce. Co kilkadziesiąt metrów zatrzymuję się, żeby zrobić parę fotek. Wreszcie dotarłem na metę. Zawodnicy, którzy też już tu dotarli (w czasie znacznie krótszym od mojego) teraz z uwagą nasłuchują nieoficjalnych komunikatów o wynikach swoich kolegów. I mocno ich zagrzewają do wysiłku. Nagle, na parę metrów przed metą ktoś upada. Wolno podnosi się i zrezygnowany schodzi z trasy. Słychać jęk zawodu wśród publiczności i okrzyki: „Jedź! Jedź! Szybko!” Zawodnik nie podejmuje walki. Już poza metą kolega zdrowo go gani. Kolejny upadek. Nie zdążyłem zrobić zdjęcia – nie popisałem się reporterskim refleksem.

W grupie ludzi otaczających metę widzę **Macieja Rakowskiego** z Żywca, zwycięzcę slalomu w klasie LW 5/7, a rozegranego w przeddzień dzisiejszych zawodów. Rozmawiam chwilę o satysfakcji z uprawiania tego sportu. Pan Maciej, przed wypadkiem student AWF mówi o ogromnej różnicy w jej odczuwaniu po wypadku. Dla niego to zupełnie co innego – skala trudności i wysiłku, a tym samym ogromna radość z jazdy. Niestety już nie pracuje. Oczywiście bardzo tego żałuje. Czy twórcy przepisów o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych też żałują tego, że tak wielu niepełnosprawnych stało się dodatkowo bezrobotnymi? Czyż praca to nie podstawa poczucia własnej wartości i sensu życia osób niepełnosprawnych? Ba! Wstyd...

Nie sposób zamieścić wszystkich wyników Mistrzostw i Memoriału Leszka Szczepańczyka – zajęłyby one kilka kolumn gazety. Zamieszczamy zatem tylko zespołową klasyfikację punktową i medalową.

Prezes M. Kosturek testuje trasę

NIEPEŁNOSPRAWNYCH – SZCZYRK '95

KLASYFIKACJA PUNKTOWA

Miejsce	Reprezentacja	Razem
1	BIELSKO-BIAŁA	394
2	KATOWICE	168
3	JELEŃ GÓRA	96
3	NOWY SĄCZ	96
5	OPOLE	54
6	KIELCE	50
7	WAŁBRZYCH	45
8	KRAKÓW	30
9	SKIERNIEWICE	28
10	BYDGOSZCZ	20

KLASYFIKACJA MEDALOWA

Miejsce	Reprezentacja	Złoto	Srebro	Brąz
1	BIELSKO-BIAŁA	15	5	4
2	KATOWICE	3	1	3
3	JELEŃ GÓRA	2	1	3
4	NOWY SĄCZ	1	3	1
5	KRAKÓW	-	2	-
6	OPOLE	-	1	1
6	SKIERNIEWICE	-	1	1
6	WAŁBRZYCH	-	1	1
9	KIELCE	-	1	-
10	BYDGOSZCZ	-	-	-
10	WARSZAWA	-	-	-

KOSZYKARZE NA START!

Duch sportowej walki, umiejętności gry u startujących zawodników, dobra organizacja, zainteresowanie ze strony władz, doping licznie zgromadzonej publiczności – wszystko to razem, zdaniem **Rona Copparatha** z Europejskiej Federacji Koszykówki na Wózkach, złożyło się na interesujące, sprawnie przeprowadzone, dwudniowe widowisko: **Poznański Międzynarodowy Turniej Koszykówki na Wózkach**.

Dojście do skutku 20 i 21 kwietnia pierwszego w Poznaniu publicznego pokazu wózkowego basket-ballu z udziałem zagranicznych drużyn możliwe było dzięki kontaktom, które sekcja koszykówki na wózkach tutejszego Sportowego Stowarzyszenia Inwalidów „START” nawiązała w latach ubiegłych podczas rozgrywek na turniejach najpierw w Warszawie, następnie w Atenach. Dała się tam ona poznać jako zespół młody, ambitny, dynamiczny, obdarzony dużą wolą walki...

Poza dwoma zespołami „START”-u (z Polski) – rzeszowskim i wspomnianym już poznańskim, w turnieju wystąpiły ekipy z Grecji (Aten), Czech (Pragi), Austrii (Salzburga) i Litwy (Wilna i Kowna). W spotkaniach eliminacyjnych Rzeszów zmierzył się z Austrią i Czechami, zaś Poznań – z Litwą i Grecją, natomiast w spotkaniach finałowych temu pierwszemu wypadło grać o V miejsce z Litwą, zaś temu drugiemu – o I miejsce z Austrią. W meczu o III lokatę Grecja zmierzyła się z Czechami.

Austria, Poznań, Grecja, Czechy, Rzeszów, Litwa – to kolejność drużyn w klasyfikacji poznańskiego turnieju. Królem strzelców został Austriak **Gerhard Ridzwerk**, za najwszechstronniejszego koszykarza uznano również Austriaka **Klause Pfallera**, za najlepszych zawodników w czterech wyróżnionych w koszykówce na wózkach klasach spraw-

Salzburg (niebieski) mierzy się z (żółtymi) Atenami

ności fizycznej – **Hansa Klepa** i **Gerharda Rötzera** z Salzburga, **Tomasza Fitzermanna** z Poznania oraz **Isakarisa Agelosa** z Aten. Wśród grających w turnieju mężczyzn znalazła się jedna, jedyna kobieta, młodzieńka wiekiem, choć odważna i zacięta w walce Czeszka – **Zdena Smekalowa**, brunetka, bardzo sympatyczna (!).

Zwycięzcy turnieju, Salzburgczycy, zaprezentowali publiczności basket-ball dobry technicznie, dynamiczny, nade wszystko zaś skuteczny, a to dzięki ogromnym umiejętnościom strzeleckim grających zawodników. Wszystkim zespołom należą się słowa pełnego uznania za ogromny wysiłek psychofizyczny wkładany w każdy rozgrywany mecz. Spotkania sędziowane były przez arbitrow z dużą znajomością rzeczy, starannością, życzliwością dla wszystkich uczestników sportowych zmagają.

Organizacyjnie turniej przebiegał ze szwajcarską punktualnością zgodnie z przyjętym harmonogramem, Sportowe Stowarzyszenie Inwalidów „START” w Poznaniu wykazało się w ten sposób dużym, nieomal już 40-letnim doświadczeniem w przeprowadzaniu różnej rangi imprez sportowo-turystycznych dla niepełnosprawnych. Dopisali sponsorzy, m.in. firma COCA-COLA oraz JUMBOTRONIC z Tarnowa Podgórnego k. Poznania – zakład pracy chronionej montujący telewizory. Pomógł naturalnie również PFRON.

fot. „START” Poznań

Maciej SIERADZKI

„WETERANI” I MŁODZIEŻ PRZY TENISOWYCH

Do rywalizacji o miano najlepszych w kraju stanęli w Bielsku Białej 22-23 kwietnia br. tenisiści stołowi. Na Mistrzostwa Polski Niepełnosprawnych w tej dyscyplinie na Podbeskidzie zjechało około 220 zawodników reprezentujących 29 województw z całego kraju.

Jak przystało na imprezę o takiej randze organizator – Zrzeszenie Sportowo-Rehabilitacyjne „START” w Bielsku Białej, zadbał o odpowiednią oprawę. Nie od dziś wiadomo, iż sport w tym regionie zajmuje wysoką pozycję w życiu mieszkańców. Dowodem na to był pokaz akrobatyki sportowej w wykonaniu najmłodszych zawodniczek SKS „START” Bielsko Biała – aktualnych mistrzyń i wicemistrzyń Makroregionu Śląskiego.

Nie zabrakło również przed oficjalnym otwarciem akcentu folklorystycznego w wykonaniu zespołu „Hajdacy”, który na „górolsko nute” przywitał uczestników Mistrzostw.

Gdy sportowa trema wśród zawodników sięgała zenitu, po otwarciu Mistrzostw dokonany przez Naczelnika Wydziału Edukacji i Kultury Fizycznej Urzędu Wojewódzkiego **Ryszarda Radwana**, do rywalizacji przy stołach ruszyły pierwsze pary w poszczególnych kategoriach. Emocje malowały się na twarzach zarówno zawodników jak i kibiców. Odzwierciedleniem tego stanu były gromkie brawa towarzyszące efektywnym zagraniam.

Przy jednym ze stołów można było kibicować znanemu z aktywności w salach sejmowych posłowi **Januszowi Jurkowi**. W przerwie między pojedynkami wyprzedzając moje pytanie pan poseł powiedział:

Dla mnie sport jest nie tylko formą rehabilitacji, również odskocznią od spraw codziennych. W miarę możliwości bardzo chętnie biorę udział w tego typu imprezach nie jako osoba oficjalna, lecz jako zawodnik. Należę do tych, którzy połknęli bakcyła sportu i staram się jak mogę – zarówno jako przewodniczący Komisji Kultury Fizycznej i Sportu, jak i zawodnik – dawać przykład innym i robić wszystko, aby ta domena życia kwitła.

Wśród dopingujących spotkałem zawodnika, którego poznałem w Jakuszykach przy okazji Mistrzostw Polski w Narciarstwie Klasycznym. **Robert Wątor** jak się okazało jest nie tylko dobrym „klasykiem” lecz także „pingpongista” (5 miejsce na Mistrzostwach Polski w ubiegłym roku w Siedlcach), lekkoatletą i maratończykiem.

Sport to sposób na życie – powiedział. Dzięki temu nie mam czasu się nudzić, zastanawiać nad sobą i swoim kalec-

twem. Poza tym bardzo fajnie jest czuć się „sprawnym inaczej”. Każda impreza daje mi nie tylko przegląd moich możliwości, lecz także okazję do spotkań towarzyskich ze znajomymi, z którymi łączy mnie ta sama pasja. Odrobina emocji, radość zwycięstwa czy smak porażki są to uczucia, których się nie zapomina.

Entuzjazm, emocje, napięcie wyczuwało się wszędzie. „*Jak go brałeś: z forhandu czy backhandu*”, „... *do stołu idź na luzie*”, „... *na treningu grałeś lepiej*” – to tylko fragmenty rozmów prowadzonych podczas przerw między

pojedynkami. Mimo dysput na temat celowości uczestnictwa w imprezie o takiej randze osób o różnym poziomie przygotowań, braku wyszkolonej kadry zawodników, profesjonalizmie, dzięki wspaniałej atmosferze sport po raz kolejny był ponad wszystkim. Zaangażowanie zawodników, wspaniale przygotowane zaplecze w obiektach Zespołu Szkół Ogólnokształcących (jedna z pierwszych szkół integracyjnych w Polsce) stwarzały komfort obcowania ze sportem bez barier.

Jest to jedna z największych imprez sportowych – powiedział Marian Wnuk, prezes Beskidzkiego Związku Inwalidów Narządu Ruchu – organizowanych przez „START” Bielsko. Sam jako osoba niepełnosprawna uważam, że jest to potrzebne i godne propagowania, czego dowodem jest mój czynny udział w rywalizacji w barwach Zrzeszenia „Start” Bielsko Biała. Wiem, że czasami mówi się o celowości udziału takich „działków” jak ja w rywalizacji. Jednak uważam, że dzięki takim weteranom mobilizują się młodzi, u których pewne opory co do tej formy aktywności bardzo trudno przełamać.

„Weterani” niejednokrotnie pokazywali „lwi pazur” i doświadczenie było górą. Obecność młodszych zawodników dodawała animuszu imprezie i zmuszała mistrzów do nie lada wysiłku przy obronie tytułu. Do rozgrywek finałowych trudno było spekulować na temat kolejności w poszczególnych grupach. Tak było w grupie I, gdzie mistrz Polski w 1994 roku **Andrzej Paroń** musiał ustąpić miejsca **Andrzejowi Bielewiczowi** z Lublina (II miejsce **Grzegorz Papis**, III – **Paweł Kostrzewa** – obaj z Warszawy).

Cieszę się, że z roku na rok zwiększa się liczba młodych, utalentowanych zawodników – powiedział Andrzej Paroń – dzięki którym jest szansa na uzyskanie znaczących sukcesów w imprezach w kraju i za granicą. Zaangażowanie, wola walki, wigor jest to ogromny potencjał, który można i trzeba umiejętnie wykorzystać. Mimo trudności finansowych myślę, że sport niepełnosprawnych przetrwa i jeszcze nieraz będziemy mogli przeżywać emocje i podziwiać umiejętności na naprawdę wysokim poziomie.

STOŁACH

Po pasjonujących pojedynkach na najwyższym podium w poszczególnych kategoriach stanęli:

- Grupa II – **Miroslaw Kowalski** – Radom
- Grupa III – **Piotr Marek** – Lublin
- Grupa IV – **Józef Motowidło** – Gdańsk
- Grupa V – **Andrzej Ugorski** – Koszalin
- Grupa VI – **Roman Jankowski** – Poznań
- Grupa VII – **Paweł Lisiak** – Poznań

Zacięte boje toczyły także panie, które nie ustępowały pola męskiej reprezentacji. W rozgrywkach finałowych tytuł mistrzyni Polski w tenisie stołowym wywalczyły:

- Grupa I – **Genowefa Skiba** – Katowice
- Grupa II – **Krystyna Wandachowicz** – Szczecin
- Grupa III – **Krystyna Jagodzińska** – Koszalin
- Grupa IV – **Teresa Glińska** – Łódź
- Grupa V – **Zofia Groman** – Łódź
- Grupa VI – **Ewa Janik** – Łódź
- Grupa VII – **Małgorzata Wojewódka** – Wałbrzych.

Wysoki poziom przygotowań i hart ducha widoczne były w mikście, gdzie ramię w ramię ze swymi kolegami panie walczyły o palmę pierwszeństwa. W tej kategorii niepokonana była para ze Szczecina **K. Wandachowicz** i **T. Gruszczyński**.

Sporo emocji i żywy doping towarzyszyły rozgrywkom debła kobiet i mężczyzn, gdzie uzyskane pozycje mogły przeważać szalę zwycięstwa poszczególnych ekip w klasyfikacji punktowej. Do grona najlepszych w tej kategorii dołączyli:

Kobiety: **E. Janik** i **Z. Groman** – Łódź

Mężczyźni: Grupa II-IV – **J. Motowidło** i **Z. Zalesiński** z Gdańska, Grupa V-VII – **R. Jankowski** i **P. Lisiak** z Poznania.

Dzięki wspaniałej postawie i dobremu przygotowaniu zawodników na czele klasyfikacji medalowej uplasowała się reprezentacja **Łodzi** (4 złote, 3 srebrne i 2 brązowe medale) wyprzedzając reprezentacje **Poznania** (3 złote, 2 brązowe medale) i **Gdańska** (2 złote, 2 srebrne i 3 brązowe medale).

W klasyfikacji punktowej, gdzie oceniano kolejność zajmowanych miejsc przez poszczególnych zawodników na pierwszej pozycji finiszowała reprezentacja **Warszawy** (157 pkt) przed drużynami z **Łodzi** (147 pkt) i **Poznania** (144 pkt).

Miejsca, punkty, medale to nieodłączne atrybuty zmagani sportowych, gdzie przyznaje się miano najlepszych. Prócz różnokolorowych krążków, pozycji w klasyfikacji pozostaje jeszcze coś, czego nie da się zmierzyć, objąć czy przyznać – radość, zadowolenie, przełamanie barier zarówno tych fizycznych jak i psychicznych.

Dzięki organizatorom, w których imieniu prezes **Mieczysław Kosturek** jak przystało na dobrego gospodarza z wielką troskliwością czuwał nad wszystkim, dzięki zawodnikom, których zaangażowanie, umiejętności pozwoliły na przeżywanie nie odczuwanych na co dzień emocji sportowych, w Bielsku Białej miało miejsce jeszcze jedno ważne zwycięstwo – sportowego ducha walki.

Tekst i zdjęcia: **Andrzej CZUBA /INA-PRESS/**

Meandry „prywatyzacji”

Zapytałem gdzie pracuje i czym się zajmuje. Odpowiedziała: – *Nie chcę opowiadać o sobie. Będę mówiła o swoim zakładzie pracy. Chociaż moja spółdzielnia była dawniej jedną z najlepszych w kraju, prezes który przyszedł do nas z centrali postanowił ją zlikwidować. W czasach kryzysu nie było to czymś wyjątkowym. Gdy się do tego zabrał wydawało się, że nie ma w tym nic nadzwyczajnego. Tymczasem – jak się potem wydało – świadomie, systematycznie i z premedytacją prowadził firmę do ruiny. Są na to dokumenty. Nareszcie je posiadamy. Skumał się z jakimś Niemcem, któremu chciał wszystko sprzedać za bezcen. Miał plan opracowany w najdrobniejszych szczegółach. On i jego ludzie, sukcesywnie wprowadzali go w życie. Oportunistów z Rady niezdolnych do zdecydowanego protestu, prezes szantażował groźbą złożenia wypowiedzenia. Innego kandydata nie było. Przewodniczący Rady akceptował mu uchwały, o których inni członkowie nic nie wiedzieli. Oburzaliśmy się jednak gdy doszło do zwalniania ludzi. Zaczęli wypowiadać pracę osobom mało wydajnym, z dodatkowymi schorzeniami, a w pierwszym rzędzie tym, które były im niewygodne. Chcieli się pozbyć takich, którzy naprawdę nic nie widzą, a zatrzymać tylko słabowidzących z „jedynek”.*

Namawiali spółdzielców do zgody na likwidację. Za jej wyrażenie obiecywali uzyskanie prawa do wypłaty udziałów. Zamrożone taką decyzją kapitały miały być dość imponujące. Wierutnie kłamali, bo przepisy stanowią zupełnie inaczej.

NA MIARĘ CZASÓW

Rada mówiła co innego, niż zarząd. Nikomu już nie wierząc skonsultowałam się z bardzo dobrym fachowcem znającym biegle fasady i zakamarki księgowania oraz organizacji pracy. Udostępniliśmy konieczne dokumenty i wyszło szydło z worka. W czasach gdy rodacy lubują się w malwersacjach, okazało się, że „niewidomi nie gęsi i swych lotrów mają”. Najbardziej szokuje mnie to, że fałszywy prezes jest także osobą niewidomą. Ledwie niepyszny opuścił progi spółdzielni, a już wypływa w środowisku inicjując organizację nowych struktur społecznych i gospodarczych. Obawiam się, że będą miały nieciekawą perspektywę.

W Radzie znaleźli się „ostatni sprawiedliwi”. Zmieniono przewodniczącego. Nadzwyczajna rewizja przeprowadzona przed Walnym Zgromadzeniem spółdzielców pozwoliła odstąpić kulisy skandalu. Odrzucono fałszywy bilans.

Spółdzielnia istnieje. Nowy prezes jest osobą kompetentną. Nie jest inwalidą ale doskonale rozumie sytuację i problemy niewidomych. W zarządzie są nowi ludzie. Mają wiele entuzjazmu. Robią wszystko aby firma odzyskała wyprzedany park maszynowy, odrobiła straty i prosperowała jak najlepiej.

Już zlikwidowaliśmy część długów. Odzyskaliśmy sporo sprzętu znajdującego się do tej pory w rzekomych wypożyczeniu. Myślimy o rozszerzeniu asortymentu produkcji. Dziewiarstwo dla niewidomych nie jest zajęciem zbyt intratnym. Chcemy wejść w kooperację z przemysłem spożywczym.

Tyle słów mojej rozmówczyni. W tym miejscu należałoby podać jej personalia. Rozmyśliłem się. Sądzę, że przypadek jest wystarczająco bulwersujący, by skłonić do refleksji. Może się ktoś oburzy, a może uśmiechnie. Bohaterowie tej opowieści odnajdą tutaj zapewne własne twarze. Może ogarnie ich irytacja, a może zwyczajnie po ludzku się zawstydydzą.

Henryk SZCZEPAŃSKI

Z OSTATNIEJ CHWILI

„START” – INFORMUJE

Światowy Rajd Rowerowy Niepełnosprawnych Axa '95 organizowany przez sportowców niepełnosprawnych z USA, 25 maja br. około godz. 13. wjedzie do Polski przez miasto Cieszyn. Około godz 15. spodziewany jest w Bielsku-Białej, gdzie zakończy się etap. Do następnego etapu do Krakowa Rajd Axa '95 wyruszy z hotelu „Magura” nazajutrz, 26 maja, o godz. 8,00 .

Spółdzielnia „Domena”
ul. Kustronia 39
43-316 Bielsko-Biała
tel. (030) 463-84,
fax (030) 467-22

oferuje bluzy, kurtki i koszule

z najwyższej jakości materiału – termoweluru (thermovelours), produkcji austriackiej firmy **EYBL**, którego „Domena” jest generalnym przedstawicielem na Polskę.

Materiał do nabycia również w metrażu.

Termowelur to materiał o wspaniałych walorach użytkowych, miękki i przyjemny w dotyku, o bogatej gamie kolorystycznej i wzorniczej.

Niezastąpiony w turystyce, sporcie amatorskim i wycieczkowym oraz dla wszystkich, którzy lubią luz.

Noszący tę odzież mają zawsze zapewnioną optymalną temperaturę.

W wersji z pokryciem bawełnianym znakomicie absorbuje pot, przekazując go do zewnętrznej warstwy bawełny.

Zawsze ciepło, zawsze sucho, bo termowelur po prostu oddycha razem z nami !

WAŻNE ! Najłatwiejszy do utrzymania w czystości – po prostu pierze się go w temperaturze 40°C. Po tym zabiegu tkanina nie traci nic ze swych znakomitych właściwości.

NIE CZEKAJ - ZAMÓW JUŻ DZIŚ.

**GWARANCJA NAJWYŻSZEJ JAKOŚCI
I PRZYSTĘPNEJ CENY TYLKO W BIELSKIEJ
„DOMENIE” !**

„NASZE SPRAWY” – Pismo Rehabilitacyjno-Gospodarcze Zakładów Pracy Chronionej
Redaktor Naczelny: Ryszard Rzebko. Wydawca i redakcja: Agencja „Nasze Sprawy”, 40-952 Katowice, ul. Sokolska 3, tel. (032) 59-62-21/5, fax (032) 58-77-89. Numer zamknięto: 8.05.1995 r. Fotoskład i redakcja techniczna: Agencja INA-PRESS Katowice.
Druk: TRIADA, Katowice, ul. Gliwicka 224. Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów i zmian w nadsyłanych materiałach oraz nie bierze odpowiedzialności za treść ogłoszeń.

ul. Smolna 40, 00-375 WARSZAWA
tel. 265-401/3 w. 585

JAK ZOSTANIE PRZYJĘTY PROJEKT WDROŻENIA PRZYSPIESZONEJ PROCEDURY DECYZYJNEJ?

Jeszcze w kwietniu Zarząd PSPON zwrócił się do Zarządu PFRON z propozycją wdrożenia przyspieszonej procedury decyzyjnej dotyczącej programów restrukturyzacyjnych, naprawczych i inwestycyjnych, reallizowanych przez zakłady pracy chronionej.

★ ★ ★

Zarząd Polskiego Stowarzyszenia Pracodawców Osób Niepełnosprawnych zwraca się z propozycją powołania do życia Komisji Wspólnej składającej się z organizacji pozarządowych (KIGR, KZRŚiSN, oraz PSPON) oraz przedstawicieli Państwowego Funduszu usytuowanej przy Kierowniku Działu ds. Gospodarczych, Restrukturyzacji i Windykacji PFRON, której zadaniem byłoby przyspieszenie procesu decyzyjnego w zakresie przygotowywania i wdrażania programów restrukturyzacyjnych oraz projektów inwestycyjnych wymagających szybkich decyzji finansowych.

Natura procesów gospodarczych (w tym głównie restrukturyzacyjnych i naprawczych) wymaga szybkich decyzji. Z dotychczasowej praktyki wynika, że procesy decyzyjne w tym zakresie nie uwzględniły tej prostej prawdy. Wydłużenie procesu decyzyjnego w odniesieniu do programów restrukturyzacyjnych, naprawczych lub inwestycyjnych prowadzić może niejednokrotnie do powstania nieodwracalnych strat finansowych. Jak wynika z naszych doświadczeń wiele zakładów pracy chronionej, które mogłyby zakończyć proces sanacji sukcesem upadło z powodu braku szybkiej decyzji finansowej.

Istota naszej inicjatywy sprowadza się do powołania komisji w składzie zaproponowanym powyżej. Do zadań komisji należałoby opiniowanie wniosków o udzielenie pomocy finansowej (pożyczki, dotacje, umorzenia) w trybie pilnym. Zaopiniowane przez komisję wnioski byłyby przedmiotem przyspieszonego trybu decyzyjnego Zarządu PFRON. Przez przyspieszony tryb decyzyjny rozumiemy tu przedstawienie zaopiniowanych wniosków poza normalną kolejnością, z pominięciem (lub przyspieszonym trybem przygotowania) opinii bankowej. Oczywiście decyzja ostateczna w opiniowanej przez Komisję sprawie byłaby suwerenną decyzją Zarządu PFRON.

Z wnioskiem o uruchomienie procedury przyspieszającej w odniesieniu do konkretnego projektu mogłaby występować do komisji wspólnej zarówno organizacje pozarządowe jak i Zarząd PFRON.

Wyrażamy przekonanie, że powołanie takiej komisji:

po pierwsze – udrożni proces decyzyjny w sprawach wymagających szybkich interwencji, co będzie stanowiło istotną pomoc dla zakładów pracy chronionej,

po drugie – uruchomi element poparcia społecznego dla decyzji Zarządu PFRON wymagających stosowania specjalnych procedur, na wypadek gdyby ze strony organów kontrolnych podjęto próbę zakwestionowania sensowności tego rodzaju decyzji,

po trzecie – wprowadzi element współodpowiedzialności organizacji pozarządowych za proces decyzyjny dotyczący istotnych problemów z zakresu restrukturyzacji i wspomagania finansowego zakładów pracy chronionej.

Biorąc pod uwagę powyższe argumenty wyrażamy

nadzieję, że Zarząd PFRON ustosunkuje się pozytywnie do naszej inicjatywy.

Równocześnie w przypadku pozytywnego stosunku Państwa do naszej inicjatywy proponujemy spotkanie w sprawie omówienia szczegółów powyższej inicjatywy.

V-ce Prezes
mgr Narcyz Janas

Otrzymują:
Prezes PFRON
KZRŚiSN
KIGR Warszawa

ZAPROŚZENIE

Polskie Stowarzyszenie Pracodawców Osób Niepełnosprawnych zaprasza na warsztaty pt. „Droga do sukcesu na konkurencyjnym rynku”. W trakcie warsztatów wykorzystana będzie komputerowa symulacja strategii marketingowych pt. THE MARKET PLACE, dostarczająca nie tylko rzadkiej okazji do zdobycia doświadczenia w podejmowaniu decyzji marketingowych, ale gwarantująca także emocje związane ze zdrowym współzawodnictwem między uczestnikami warsztatów. Bliższe informacje na temat celów, problematyki, terminów oraz warunków uczestnictwa przedstawiamy poniżej. Wytrwali uczestnicy otrzymają zaświadczenie ukończenia szkolenia.

Ze względu na ograniczoną liczbę uczestników (do 20 osób), prosimy o szybką odpowiedź.

Równocześnie informujemy, że szkolenie to będzie prowadzone w sposób systematyczny, co oznacza, że możecie zgłosić już teraz swoje uczestnictwo w innym, niż proponowany przez nas obecnie terminie.

DROGA DO SUKCESU NA KONKURENCYJNYM RYNKU

Celem warsztatów jest:

- umożliwienie zrozumienia kanonów nowoczesnego marketingu, oraz
- nabycie umiejętności trafnego podejmowania decyzji marketingowych w dynamicznym otoczeniu konkurencyjnym.

Warsztaty przeznaczone są dla:

- kadry kierowniczej odpowiedzialnej za podejmowanie decyzji marketingowych oraz pochodnych decyzji produkcyjnych i finansowych,
- właścicieli/współwłaścicieli małych przedsiębiorstw,
- konsultantów, instruktorów i specjalistów zajmujących się problematyką marketingową.

Tematyka warsztatów obejmuje:

- analizę rynku,
- planowanie atrybutów produktu, zdolności wytwórczych, reklamy, dystrybucji, ustalania cen,
- zarządzanie biurami sprzedaży i obsługi posprzedażnej,
- śledzenie zachowań nabywców i konkurentów,
- planowanie i kontrolę polityki finansowej firmy.

Korzyści jaki możecie Państwo wynieść z warsztatów, to:

- zrozumienie, na czym polegają zasady skutecznego marketingu,
- doświadczenie w podejmowaniu decyzji marketingowych w oparciu o analizę rynku,
- umiejętność współdziałania w zespole,
- umiejętność formułowania planów, ich prezentacji i obrony,
- zdolność prowadzenia negocjacji.

Koszt uczestnictwa w warsztatach wynosi 400 zł (za 5 dni zajęć).

Zarząd Polskiego Stowarzyszenia Pracodawców Osób Niepełnosprawnych otrzymał w pierwszych dniach maja br. projekt przygotowanej w Biurze Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych Ustawy o Rehabilitacji Zawodowej i Społecznej oraz Zatrudnianiu Osób Niepełnosprawnych. Ponieważ ostateczny kształt Ustawy będzie miał kapitalne znaczenie także dla pracodawców osób niepełnosprawnych zachęcamy wszystkich zainteresowanych do wzięcia udziału w dyskusji nad tym projektem. Poniższy tekst ma w naszym zamierzeniu stanowić wstęp do takiej debaty. Z racji krótkiego czasu jakim dysponowaliśmy stanowi on w większym stopniu garść refleksji zebranych na gorąco i z tego powodu nie pretenduje do miana oficjalnego stanowiska Stowarzyszenia.

1. Geneza nowej ustawy

Projekt nowej ustawy przedstawiony do konsultacji ma swoją historię, która winna być uwzględniona przy omawianiu nowych rozwiązań.

Jak wiadomo od wielu miesięcy przygotowywana była nowelizacja ustawy z 9 maja 1991 roku. Specyficzną cechą tych przygotowań było przekonanie wielu środowisk i organizacji osób niepełnosprawnych, że należy zadbać o to, aby w trakcie nowelizacji nie doszło do uszczuplenia korzystnych dla osób niepełnosprawnych rozwiązań ustawowych. Stąd mała aktywność tych środowisk w dyskusjach nowelizacyjnych. Stąd też brak szeroko zakrojonej dyskusji, która mogłaby dostarczyć pogłębionej refleksji na pytanie, które z rozwiązań przyjętych w ustawie z 9 maja 1991 sprawdziły się, a które należy udoskonalić lub uzupełnić.

Analiza trzyletniej praktyki funkcjonowania ustawy winna być pierwszoplanowym zadaniem. Ponieważ jednak zgodnie z pierwotnym zamiarem, cała operacja udoskonalania ustawy miała się ograniczyć do nowelizacji kilku mniej istotnych zapisów (w gruncie rzeczy miała być zabiegiem czysto kosmetycznym – dokonany w myśl medycznej zasady *primo non nocere* – po pierwsze nie szkodzić), debata taka nie została przeprowadzona. I być może rozwiązanie takie byłoby do przyjęcia gdyby nie fakt, że w tzw. międzyczasie okazało się, że zamierzona nowelizacja została zaniechana i przygotowany został projekt nowej ustawy pod nazwą „Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych”.

Już sama nazwa wskazuje w sposób wyraźny, że mamy do czynienia z jakościowo nową sytuacją. Nie jest to już ustawa o zatrudnianiu i rehabilitacji lecz o rehabilitacji zawodowej i społecznej

oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Pytanie jakie się nasuwa brzmi: czy mamy do czynienia z czysto stylistyczną zmianą tytułu, czy też mamy do czynienia z absolutnie nową konstrukcją ustawową, odzwierciedlającą przesunięcia priorytetów w polityce państwa wobec osób niepełnosprawnych?

POTRZEBA DYSKUSJI

Sytuacja jest następująca. Powstał projekt ustawy proponującej zmianę filozofii w zakresie polityki wobec osób niepełnosprawnych. Fakt ten rodzi wg nas potrzebę szerokiej dyskusji nad proponowanymi zapisami. Co więcej, rodzi potrzebę dokonania analizy dotychczasowych rozwiązań i doświadczeń, wyciągnięcia niezbędnych wniosków stanowiących istotne źródło proponowanych rozwiązań ustawowych.

A oto kilka argumentów w tej kwestii.

Nie ulega wątpliwości, że proponowane przez autorów obecnie obowiązującej ustawy rozwiązania nie miały w Europie precedensu.

Ustawa z 9 maja 1991 roku jest osiągnięciem jej autorów. Nie umniejsza ich roli w jej przygotowaniu także fakt, że wielu zjawisk i procesów nie zdołali przewidzieć. Specyfika okresu przejściowego spowodowała bowiem, że wiele rozwiązań przyjętych w tej ustawie nie do końca sprawdziło się, należy je poprawić lub uzupełnić.

Po pierwsze: zaproponowany przez ustawę system ulg podatkowych i finansowych mających w założeniu zrekompenzować zakładom pracy chronionej fakt niższej wydajności zatrudnionych w nich osób niepełnosprawnych przynosi zasadnicze korzyści tym zakładom, które odniosły sukces rynkowy. Wiele zakładów pracy chronionej, zwłaszcza spółdzielczych ale nie tylko, z przyczyn nie zawsze zależnych od nich samych, a więc z natury swojej obiektywnych, nie jest w stanie także w chwili obecnej, skorzystać w pełni z tych ulg, gdyż są po prostu deficytowe. Ulga w podatku dochodowym działa w momencie osiągnięcia dochodu, nadwyżka VAT-u jest pochodną dużej sprzedaży, pożyczki z PFRON-u coraz częściej udzielane są zakładom pracy chronionej o dobrym standingu finansowym. Pozostałe przywileje i korzy-

ści, ulga w składce na ZUS czy zatrzymanie w zakładzie podatku od wynagrodzeń nie jest w stanie zrekompenzować relatywnie wysokich kosztów zakładu.

Trudna sytuacja ekonomiczna wielu zakładów pracy chronionej skłania do wniosku o potrzebie zwiększenia w systemie instrumentów wspomagania zatrudnienia osób niepełnosprawnych zakresu rozwiązań pomocowych. W swym obecnym kształcie ustawa nie zezwala na udzielenie bezzwrotnej pomocy finansowej o charakterze czysto ekonomicznym.

Nie pozwala również na premiowanie finansowe zakładów pracy chronionej, w których wskaźnik zatrudnienia przewyższa wyraźnie wymogi ustawowe. Nie istnieje więc system zachęcający do utrzymywania wysokiego wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

W tej kwestii proponujemy następujący zapis ustawy:

Zakładowi pracy chronionej, w którym

GARŚĆ REFLEKSJI NAD LUSTWEM USTAWY O REHABILITACJI ZAWODOWEJ I SPOŁECZNEJ ORAZ ZATRUDNIANIU OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

wskaźnik zatrudnienia jest wyższy od wskaźnika ustawowego może być przyznana dotacja ze środków PFRON w wysokości równej iloczynowi liczby etatów przewyższającej wskaźnik ustawowy oraz średniej płacy osób niepełnosprawnych zatrudnionych w tym zakładzie. Dotacja, o której mowa powyżej może być przyznana raz na dwa lata.

Po drugie: w protokołach pokontrolnych NIK często pojawia się zarzut, że z funduszy PFRON przeznaczono spore środki na pomoc zakładom pracy chronionej (podobno nawet pożyczki były nielegalne), że działania takie były i są (zdaniem kontrolerów) sprzeczne z zapisami ustawy. Na argumenty organizacji osób niepełnosprawnych, że bez takiej pomocy wiele osób niepełnosprawnych straciłoby pracę, przedstawiciele NIK odpowiadali: zmieńcie ustawę.

Z kolei Zarząd PFRON realizując zalecenia NIK zastrzega kryteria udzielania pożyczek zakładom pracy chronionej, powierzając opiniowanie podań renomowanym bankom, nie do końca rozumiejącym istotę zjawiska. Dochodzi do paradoksalnych sytuacji kiedy pracownik banku kontrolujący zakład pracy chronionej doradza kierownictwu zmniejszenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych, co w opinii banku powin-

no wpłynąć na poprawę jego sytuacji gospodarczej.

Z tego też względu dyskusja nad ustawą powinna także udzielić odpowiedzi na pytanie czy Fundusz ma być instytucją pomocową przeznaczającą przynajmniej część środków na wspieranie zatrudnienia osób niepełnosprawnych na zasadach czysto dotacyjnych, czy też quasi-bankiem ze wszystkimi tego konsekwencjami. Odpowiedź na to pytanie winna znaleźć swoje odzwierciedlenie w zapisach ustawy.

Proponujemy zapis w ustawie:

Zarząd Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych może w przypadkach (określonych odrębnym regulaminem) udzielić zakładowi pracy chronionej bezwrotnej pomocy finansowej o ekonomicznym charakterze. Dotacja taka może być udzielona raz na trzy lata.

W procesie przygotowania nowej ustawy należy wykorzystać także inne cenne uwagi zawarte w protokołach kontrolnych NIK.

codawców do kontynuowania zatrudnienia pracujących już osób niepełnosprawnych?

Proponujemy następujący zapis: Pracodawca zatrudniający osobę niepełnosprawną, na zasadzie zwrotu kosztów organizacji miejsc pracy, może otrzymać zwrot kosztów jej płacy wraz ze składką ZUS przez połowę okresu na jaki zobowiąże się kontynuować jej zatrudnienie.

DUŻE UPRAWNIENIA ADMINISTRACJI, NIEWIELKIE ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Innym bardzo istotnym problemem związanym z praktyczną realizacją zapisów ustawowych jest taki kształt poszczególnych jej artykułów, który wprawdzie przyznaje pracodawcom i pracownikom określone uprawnienia ale umożliwia równocześnie w trybie decyzji administracyjnej znacznie ich ograniczanie.

I tak: Ustawa stanowi, że pracodawca, który zatrudni osobę niepełnospraw-

2. Zakładowy fundusz rehabilitacji osób niepełnosprawnych w wysokości 90%.

Nawet jeśli dodamy do tej listy fakt, że Minister Finansów może na koniec roku kalendarzowego uchylić rozporządzenie w sprawie VAT, to możliwości w zakresie ulg i preferencji z jakich może skorzystać pracodawca tworzący miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych i tak nie będą wyczerpujące.

Nie sposób też pominąć listę delegacji ustawowych zawartych w projekcie ustawy. Cały szereg istotnych decyzji ustawa przekazuje w ręce administracji państwowej.

Milczy natomiast ustawa o roli organizacji pozarządowych reprezentujących środowiska osób i zadaniach ustawowych jakie mogą być realizowane z ich udziałem. Roli czynnika społecznego w realizacji zadań państwa wobec osób niepełnosprawnych nie sposób przecenić.

KILKA UWAG KOŃCOWYCH

1. W wielu punktach ustawa niestety odbiera lub pogarsza ulgi i przywileje pracodawców osób niepełnosprawnych.

a/ Zwiększone są kary dla pracodawców osób niepełnosprawnych zwalnających osoby niepełnosprawne zatrudnione na podstawie umowy z WOZIRON-em.

b/ Ustawa nie nadaje rangi ustawowej zwolnieniu ZPCH z podatku VAT chociaż takie uprawnienie przyznaje Państwowemu Funduszowi Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. („Działalność Funduszu nie podlega opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług). Inicjatorzy nadania ustawowej rangi zwolnienia ZPCH od podatku VAT uzyskiwali informację, że sprawa ta nie może być uregulowana przez ustawę o rehabilitacji.

c/ Ustawa zwalnia PFRON (na zasadach analogicznych do państwowych jednostek budżetowych i gminnych) z obowiązku zatrudniania osób niepełnosprawnych.

d/ Nie znajduje rozstrzygnięcia na korzyść ZPCH postulowana przez zakłady pracy chronionej sprawa zwrotu nadpłaconych kwot na PFRON w przypadku gdy ZPCH osiągnie ujemny wynik finansowy w rozliczeniu rocznym.

e/ Ustawa (w dość zakamuflowany sposób) zwiększa okres obowiązkowego zatrudniania osoby niepełnosprawnej zatrudnionej w oparciu o umowę z WOZIRON-em do 54 miesięcy.

Oczywiście nie sposób w tak szybkim czasie i po pobieżnej lekturze

EKSTRAKTA PROJEKTU NOWEJ USTAWY O REHABILITACJI

Po trzecie: Istotnym instrumentem promocji zatrudniania osób niepełnosprawnych jest instytucja refundacji kosztów utworzenia i wynagrodzenia pracodawcom zatrudniającym te osoby. Trzyletni okres funkcjonowania tego rozwiązania dostarczył wiele uwag i doświadczeń. Nie pozbawione podstaw są obawy, że pracodawcy, którzy wywiązali się z obowiązku zatrudniania osób niepełnosprawnych przez okres trzech lat zechcą rozwiązać z nimi umowy o pracę, co da im możliwość skorzystania z tego samego mechanizmu po raz kolejny. Przeciwdziałanie takiemu procesowi odnajdujemy w przyjętych w zeszłym roku zasadach refundacji kosztów utworzenia nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. Znajduje się tam zapis stanowiący, że o refundację nie może się starać pracodawca, który w okresie poprzednich 6 miesięcy dokonał zwolnienia pracownika.

W działaniu takim widać pewną bezradność osób odpowiedzialnych za kreowanie przepisów zatrudniania osób niepełnosprawnych. Widać chęć rozwiązania problemu na drodze decyzji administracyjnych, a więc quasi siłowych. Czyż nie lepiej byłoby po dokładnym przyjrzeniu się dotychczasowej praktyce, wpisać do nowej ustawy mechanizm (także finansowe) zachęcający pra-

wną **może** otrzymać zwrot kosztów do wysokości 30-krotnego przeciętnego wynagrodzenia za każde miejsca pracy. Jak wszyscy wiemy praktyka jest zasadniczo odmienna. Co więcej ustawa nic nie wspomina o dodatkowych ograniczeniach w tym zakresie, a wprowadzone przez Biuro Pełnomocnika przepisy dosyć drastycznie ograniczały te możliwości.

Ustawa mówi, że **ZPCH może uzyskać** ze środków PFRON dofinansowanie do 50% oprocentowania zaciągniętych kredytów bankowych. W praktyce oznacza to ok. 25-30% w zależności od banku, w którym kredyt został zaciągnięty.

I kolejny zapis **ZPCH może uzyskać** ze środków PFRON pożyczkę, w szczególności na cele inwestycyjne lub na restrukturyzację zakładu – **z możliwością** częściowego jej umorzenia.

Takich zapisów jest oczywiście więcej. W zakresie uprawnień ustawa roi się od zapisów otwartych, tzn. pozostawiających prawo decyzji w rękach urzędników. W zakresie obowiązków zapisy są o wiele bardziej konkretne. Wyobraźmy sobie taki zapis: Zakład pracy chronionej **może przekazać** środki uzyskane z tytułu zwolnień, o których mowa w ust. 1 pkt. 1, na:

1. PFRON w wysokości do 10%

GARŚĆ REFLEKSJI...

tekstu nowej ustawy dokonać głębszej analizy wszystkich zapisów ustawy. Zakończmy więc nasze luźne refleksje przypomnieniem (w formie bardzo skrótowej) niektórych postulatów środowisk i organizacji osób niepełnosprawnych i ich pracodawców, z nadzieją, że przynajmniej niektóre z nich znajdą odzwierciedlenie w tekście nowej ustawy.

1. Zwiększyć wkład organizacji pozarządowych w realizację polityki państwa na rzecz osób niepełnosprawnych (przekazać organizacjom pozarządowym realizację zadań z zakresu rehabilitacji i zatrudniania osób niepełnosprawnych, wprowadzić obowiązek konsultowania z tymi organizacjami założeń polityki wobec niepełnosprawnych, programu działania Pełnomocnika ds. osób niepełnosprawnych oraz PFRON, opiniowania budżetu PFRON, zasad i kryteriów udzielania pożyczek, umorzeń i kredytów na prowadzenie działalności gospodarczej).
2. Zwiększyć pomocowy charakter PFRON dla zakładów pracy chronionej
3. Powołać Urząd Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych.
4. Powołać Krajowy Komitet ds. Osób Niepełnosprawnych przy Premierze lub Marszałku Sejmu.
5. Zwiększyć zakres kształcenia ogólnego i zawodowego młodzieży niepełnosprawnej.
6. Jeżeli nastąpi proponowane zwiększenie zakresu zadań finansowych ze środków PFRON konsekwencją winno być zwiększenie wpływów tej instytucji o wpłaty ze sfery budżetowej.
7. Zrekompensować (ze środków PFRON) straty poniesione przez ZPCH w wyniku procedury oddłużeniowej zastosowanej wobec przedsiębiorstw państwowych.
8. Zobowiązać Ministra Budownictwa do bezwzględnego egzekwowania przepisów zakazujących tworzenia w nowopowstałych inwestycjach budowlanych barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych.
9. Ustalić zasady współpracy Biura Pełnomocnika i PFRON z organizacjami pozarządowymi. Zmiana stosunku Urząd – petent na układ partnerskiej współpracy.
10. Zapewnić co najmniej 3-letni okres obowiązywania przepisów dotyczących ZPCH zwłaszcza przepisów podatkowych (włącznie z podatkiem VAT).

Spotkania

★ Przedstawiciele Zarządu PSPON spotkali się z Pełnomocnikiem Ministra Pracy i Polityki Społecznej Panem **Adamem Gwarą**. W trakcie spotkania poinformowano Pana Ministra o dotychczasowej pracy Stowarzyszenia oraz przedstawione zostały najbliższe zamierzenia PSPON. Pan Minister wyraził chęć spotkania z pracodawcami osób niepełnosprawnych. Ponadto ustalono, że w najbliższym czasie odbędzie się spotkanie konsultacyjne przedstawicieli organizacji pracodawców w sprawie projektu uchwały o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. W związku z planowanym wyjazdem zagranicznym ustalono, że spotkanie z członkami Stowarzyszenia odbędzie się w pierwszej połowie czerwca.

★ Nasi przedstawiciele spotkali się również z Przewodniczącą sejmowej Komisji Polityki Społecznej – Panią **Anną Bańkowską**. Jego przedmiotem była aktualna sytuacja w PFRON oraz prace nad nową Ustawą o rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Przedstawiciele PSPON wyrazili zaniepokojenie sytuacją w Funduszu, a szcze-

nej, omówienie uchwały Rady Nadzorczej PFRON na temat kryteriów i warunków udzielania pożyczek ze środków PFRON oraz ich umarzania, informacje statystyczne na temat zatrudnienia osób niepełnosprawnych i wiele innych artykułów i reklam. Wszystkich zainteresowanych nabyciem pierwszego numeru i prenumeratą kolejnych prosimy o kontakt z Biurem Zarządu w Warszawie nr tel. 26-54-01 wew. 585.

W czerwcu Zjazd Stowarzyszenia

W czerwcu br. odbędzie się Walne Zgromadzenie Polskiego Stowarzyszenia Pracodawców Osób Niepełnosprawnych. W programie Walnego Zgromadzenia przewidywane jest: sprawozdanie z dotychczasowej działalności, zmiany w Statucie, wybór władz Stowarzyszenia, przyjęcie programu działalności Stowarzyszenia oraz wolne wnioski.

Nowa ustawa o zatrudnianiu i rehabilitacji osób niepełnosprawnych – czekamy na głosy w dyskusji.

Jak Państwu wiadomo w Biurze Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych przygotowany został projekt nowej ustawy pod

BIEŻĄCE PRACE STOWARZYSZENIA

gólnie opóźnieniem jakie powstało w zakresie realizowania ustawowych zadań przez tę instytucję.

Członkowie Zarządu poinformowali Panią Przewodniczącą, że do chwili spotkania instytucje przygotowujące tekst nowej uchwały o zatrudnianiu i rehabilitacji nie podały proponowanych rozwiązań pod konsultację organizacji pozarządowych. Także całość kształt współpracy organizacji pozarządowych z PFRON i Biurem Pełnomocnika pozostawiła wiele do życzenia. Przedstawiciele PSPON zwrócili się do Pani Poseł o zorganizowanie spotkania grupy posłów z Komisji Polityki Społecznej, władz PFRON i Biura Pełnomocnika z przedstawicielami organizacji pozarządowych, w celu wszechstronnego przedyskutowania aktualnych problemów związanych z problematyką zatrudniania i rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

W spotkaniu wzięli również udział przedstawiciele Krajowej Izby Gospodarczo-Rehabilitacyjnej.

SERWIS EKONOMICZNY PSPON – już wydany.

Ukazał się pierwszy numer Serwisu Ekonomicznego PSPON wydanego przy udziale Agencji Informacyjnej. W numerze między innymi: wypowiedź Prezesa PSPON – **Aleksandry Zbierskiej**, artykuł na temat warunków bhp w zakładach pracy chronio-

nazwą „Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych”. Zarząd PSPON podjął decyzję o zorganizowaniu szerokiej konsultacji z członkami Stowarzyszenia. W tym celu przesłał tekst projektu do wszystkich członków. Z przykrością musimy stwierdzić, że w zasadzie apel nasz o aktywne uczestnictwo w konsultacjach ze strony członków pozostał bez echa. Ponawiamy więc nasz apel. Przygotowana Ustawa będzie przez kilka następujących lat konstytuować całość warunków działania w zakresie zatrudniania i rehabilitacji osób niepełnosprawnych, w tym także zakładów pracy chronionej. W tej sytuacji liczy się każdy głos, każda opinia, każdy pomysł mogący przyczynić się do udoskonalenia treści zapisów ustawy, a także kierujący uwagę ustawodawcy na jej niedoskonałości.

Najbliższe Seminarium PSPON w czerwcu

Informujemy naszych członków, że najbliższe seminarium PSPON odbędzie się w czerwcu. W programie seminarium przewidujemy spotkania z Ministrem **Adamem Gwarą**, Prezesem Zarządu PFRON – **Karolem Świątkowskim**, a także dyskusję na temat projektu nowej ustawy o zatrudnianiu i rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Szczegółowy program spotkania zostanie Państwu przesłany w najbliższym czasie.

BIULETYN INFORMACYJNY**PROBLEMY ŚRODOWISKA, PREZENTACJE, DEKLARACJE**

W przededniu przekazania projektu nowelizacji ustawy z 9 maja 1991 roku do Parlamentu, Krajowa Izba Gospodarczo-Rehabilitacyjna zorganizowała 10-11 kwietnia spotkanie swoich członków. Do Ośrodka Szkoleniowo-Wypoczynkowego „Prząśniczka” w Łodzi-Arturówku zostali zaproszeni m.in.: Pełnomocnik ds. Osób Niepełnosprawnych, minister Pracy i Polityki Społecznej, Pełnomocnik Rady Ministrów ds. Reformy Centrum Gospodarczego Rządu, Szef Krajowego Urzędu Pracy, Prezydent Krajowej Izby Gospodarczej, Prezes Rady Nadzorczej ZUS, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów, Prezes Zarządu PFRON, prezes KZRSLiSN.

Nie wszyscy mogli przybyć, mimo to obecność licznej grupy decydentów dawała możliwość wymiany doświadczeń i poglądów z licznie przybyłą delegacją pracodawców osób niepełnosprawnych, na temat problemów związanych z dalszym funkcjonowaniem zakładów pracy chronionej, zatrudnianiem i rehabilitacją zawodową, kształtem polityki społecznej państwa wobec osób niepełnosprawnych, a raczej ich brakiem.

Podczas otwarcia obrad powitania przybyłych gości dokonał **Henryk Wójcik**. Wśród nich znaleźli się m.in.: **Mirosław Łabędzki** – wicewojewoda łódzki, posłowie **Zbigniew Kaniewski** i **Mirosław Małachowski**, **Zbigniew Radzicki** – przewodniczący Federacji ZZ PSI, **Bogdan Pawlicki** – Pełnomocnik KK NSZZ „Solidarność” i **Mieczysław Mika** – dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi.

Działania ad hoc miast polityki społecznej państwa wobec osób niepełnosprawnych

Następnie głos zabrał prezes KIG-R **Jerzy Modrzejewski**. W swym wystąpieniu prezes Izby dokonał bilansu funkcjonowania ustawy od maja 1991 roku po dzień dzisiejszy. *Zamierzamy wykazać, że nie można już dalej prowadzić rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych bez udziału samych zainteresowanych, bowiem nie zawsze mieliśmy wpływ na instytucje, które o warunkach życia niepełnosprawnych decydowały.* Realizacja założeń – zdaniem kadry zarządzającej zakładami pracy chronionej – przebiegała w sposób nieskoordynowany, przypadkowy, a czasami niekonsekwentny. Brak ochrony zwalnianych pracowników niepełnosprawnych, zanik dofinansowania sprzętu ortopedycznego, warsztatów terapii zajęciowej, szkół integracyjnych, nieustanne zwalnianie sfery budżetowej – gdzie są najlepsze miejsca pracy dla niepełnosprawnych – z wpięciem na PFRON, brak realnych kryteriów oceny przy weryfikacji uprawnień do rent i emerytur, nie do końca przemyślane decyzje odnośnie VAT, czy brak ochrony zakładów pracy chronionej przy egzekwowaniu płatności za wyroby i usługi, to tylko niektóre potknięcia rządu, na które odpowiedzią są głosy niezadowolenia i rozczarowania środowiska. Trudno jednak wymagać konsekwencji i zdecydowania w działaniu skoro średnio co 7,5 miesiąca następuje zmiana na

Stanowisko

Krajowa Izba Gospodarczo-Rehabilitacyjna w oparciu o napływające z całego kraju informacje i prośby o interwencję stwierdza co następuje:

1. Stan środków finansowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych od ponad pół roku systematycznie wzrasta. Mimo to nie są zaspakajane ustawowe zobowiązania PFRON /dofinansowanie kredytów bankowych, pożyczki na restrukturyzację, dotacje na działalność rehabilitacyjną/ wobec Zakładów Pracy Chronionej oraz innych środowisk niepełnosprawnych.
2. Z trudem budowany, od lipca 1991 r., system wspomagania Zakładów Pracy Chronionej z PFRON – mimo, że odbiega od rzeczywistych potrzeb tych Zakładów i możliwości finansowych Funduszu – w chwili obecnej w zasadzie nie funkcjonuje, i tak:
  - 1/ praktycznie nie udziela się pożyczek lub dotacji,
  - 2/ ograniczono /mimo nadwyżki finansowej PFRON/ limity oraz dofinansowanie kredytów bankowych, a znaczna część Zakładów z winy PFRON nie podpisała do dzisiaj umów z bankami. Pogarsza to i tak trudną sytuację ekonomiczną Zakładów Pracy Chronionej,
  - 3/ odwołuje się decyzję rekompensującą Zakładom Pracy Chronionej straty poniesione w wyniku oddłużenia przez państwo przedsiębiorstw państwowych nie zapłacono inwalidom za ich pracę,
  - 4/ wydłużono czas rozpatrywania wniosków o pożyczkę lub dotację, co w przypadku działalności gospodarczej rodzi negatywne skutki,
  - 5/ nie dopracowano trybu odwoławczego od

- decyzji negatywnych. Duża uznaniowość przyznawania pomocy Zakładom Pracy Chronionej oraz fakt, iż decyzje te dotyczą załóg niepełnosprawnych wskazuje na konieczność takiej procedury,
- 6/ nie wypracowano procedury przyjmowania przedstawicieli Zakładów Pracy Chronionej przez PFRON na czas oczekiwania na przyjęcie przez Zarząd Funduszu jest niepokojąca liczba skarg.
3. Sprzeciwiamy się kategorię cięgiem zmianom kadrowym związanym z rehabilitacją zawodową osób niepełnosprawnych. Nie możemy tych faktów traktować inaczej jak lekceważenie problemów ludzi niepełnosprawnych przez kolejne ekipy rządowe.

4. Sprzeciwiamy się przygotowywaniem projektów prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych bez ich udziału w całym procesie ich tworzenia.

Krajowa Izba Gospodarczo-Rehabilitacyjna w przekonaniu pełnej zasadności niepokojów środowisk niepełnosprawnych o zagrożeniu istnienia Zakładów Pracy Chronionej postanawia zwołać w maju br. III Ogólnopolskie Forum Zakładów Pracy Chronionej w celu określenia form ścisłej współpracy z Zarządem PFRON w sprawach dotyczących rehabilitacji zawodowej lub jeśli takowe porozumienie nie nastąpi – przygotowanie się do protestu ZPCH.

Krajowa Izba Gospodarczo-Rehabilitacyjna liczy na pełną współpracę ze Związkami Zawodowymi, Krajowym Związkiem Rewizyjnym Spółdzielni Inwalidów i Spółdzielni Niewidomych, Stowarzyszeniami Samorządowymi Pracodawców i Organizacjami Osób Niepełnosprawnych.

Polskiej Rzeczypospolitej jest potrzebny model kompleksowej rehabilitacji osób niepełnosprawnych ujmujący wszystkie problemy tego środowiska. Dłużej nie możemy już czekać. Mamy prawo i chcemy decydować w sprawach nas dotyczących.

Zwracamy się do wszystkich niepełnosprawnych o współpracę i pomoc w przygotowaniu III Forum.

Z prac Rady KIG-R

W ostatnim pracowitym i burzliwym okresie – zanosi się nota bene, iż potrwa on dłużej – odbyło się posiedzenie Rady Izby w Łodzi 10 kwietnia br. i posiedzenie jej Prezydium 25 kwietnia w Warszawie. Nie będziemy ich szczegółowo omawiać, bowiem poruszane tematy znalazły pełne odzwierciedlenie w przebiegu spotkania w Łodzi – Arturówku. Znalazły nadto swój wyraz w przedstawionym na łamach tego numeru „Biuletynu” „Stanowisku KIG-R” i innych szczegółowo przedstawionych materiałach.

Podjęto decyzję o zorganizowaniu – jeszcze w maju – III Ogólnopolskiego Forum Zakładów Pracy Chronionej, natomiast Walne Zgromadzenie Członków KIG-R ma się odbyć w ostatniej dekadzie czerwca br.

kluczowym stanowisku prezesa PFRON. W związku z tym należy sobie zadać pytanie: Czy jest w ogóle możliwa sensowna polityka dotycząca osób niepełnosprawnych przy dość częstych zmianach na tak istotnych dla środowiska stanowiskach? Mimo tych rozsad pokuszono się o nowelizację ustawy o zatrudnianiu i rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Lada dzień rządowy projekt, a raczej jak się dobrze przyjrzeć nowy dokument ujrzy światło dzienne i jak wynika z dotychczas przedstawianych propozycji zmian, po raz kolejny działania nie zmiernają raczej w kierunku efektywnej pomocy środowisku na niwie zatrudniania i rehabilitacji.

Niepokoje nas niepełnosprawnych – powiedział Jerzy Modrzejewski – *propozycja nowego orzecznictwa, które ma mieć zastosowanie do pracy. Jest to projekt I, II i III stopnia niepełnosprawności związanej z zatrudnieniem: I stopień – utrata zdolności do pracy od 81% wzwyż, II między 50 i 80%, a trzeci od 20 do 50%. To wszystko ma przygotować minister pracy w rozporządzeniu. Tak ważny akt prawny rzutujący na warunki życia osób niepełnosprawnych nie może być przygotowany aktem rozporządzenia. To naprawdę zbyt istotna rzecz. Bez bazy rehabilitacyjnej i diagnostycznej, która potrafiłaby dokonać indywidualnej oceny wydolnościowej, bez przetestowania systemu przynajmniej w jednym województwie, nie można – zdaniem referującego – wprowadzić takich zapisów. Skutki tego poniosą osoby niepełnosprawne, które będą odsyłane od urzędu do urzędu.*

Spółceństwo nie może być nadto zaskakiwane możliwymi coraz to nowymi zapisami w rozporządzeniach, to powinno znaleźć się w tekście samej ustawy.

Przyczyną wprowadzenia tych rozwiązań jest fakt, że mamy za dużo inwalidów. Słyszymy to od 1985 roku. Zatem każdy nowy projekt regulacji prawnych nie wychodzi z założenia jak pomóc osobom niepełnosprawnym, ale co zrobić, by tych inwalidów było mniej. To jednak niczego nie rozwiąże.

Prezes Modrzejewski jeszcze raz przedstawił to, co KIG-R zaproponowała instytucjom odpowiedzialnym za osoby niepełnosprawne – ministrowi pracy, Pełnomocnikowi i Zarządowi PFRON. Sprawada się to do powołania dwóch podstawowych instytucji:

1. Agencji Restrukturyzacji zakładów pracy chronionej, która byłaby instytucją państwową lub z dominującym jego udziałem. Zajmowałaby się ona również restrukturyzacją branżową z powołaniem korporacji czy holdingów.
2. Sieci dystrybucji wyrobów wytwarzanych przez zakłady pracy chronionej.

Nie może być tak – powiedział – że pierwsza lepsza prowizja dana przez kogoś „zalatwia” sprawę pracy kilkudziesięciu osób upośledzonych umysłowo, psychicznie chorych, czy niewidomych, a tak się dzisiaj dzieje. Nie może jeden kontener z Tajwanu „rozwiązywać” problemów bezrobocia ludzi niepełnosprawnych.../

Na zakończenie chciałbym zwrócić uwagę na wydarzenia poli-

Aula, w której odbywało się spotkanie wypełniona była po brzegi.

PROBLEMY ŚRODOWISKA

W tym roku czeka nas uchwalenie konstytucji, wybór prezydenta, a w niedługim czasie wybory parlamentarne. Myślę, że politycy nie zawsze uświadamiają sobie siłę elektoratu ludzi niepełnosprawnych liczącą około 4 miliony osób. /.../ Jest to elektorat nie do pogardzenia i nigdzie na świecie żadna partia polityczna nie lekceważy takiej siły. /.../ Dlatego KIG-R proponuje, aby z każdego zakładu pracy chronionej zgłaszać jedną osobę i stworzyć sieć wyborczą w celu popierania nie własnych kandydatów, ale tych polityków, którzy będą dla nas wiarygodni, którzy będą bronić interesów ludzi niepełnosprawnych, bowiem demokracja polega na walce sprzeczności różnych interesów. My jesteśmy znaczącą grupą, o której mało kto wie, dlatego czas najwyższy wyjść z cienia.

Dotychczasowa polityka kolejnych rządów wobec środowiska powodująca pogarszanie się sytuacji zawodowej, materialnej i społecznej zmusza do coraz donośniejszego i skuteczniejszego sygnalizowania i przypominania o tym, iż niepełnosprawni są częścią społeczeństwa.

Orędzie prezydenta

Być może świadomość potrzeb osób niepełnosprawnych pojawiła jest zauważana wśród polityków, czego dowodem była obecność na sali ministra w kancelarii Prezydenta RP **Eligiusza Włodarczyka**, który odczytał pismo skierowane do przedstawicieli zakładów pracy chronionej zebranych w Łodzi.

Warszawa, dnia 10 kwietnia 1995 roku

Do Przedstawicieli
Krajowej Izby
Gospodarczo-Rehabilitacyjnej
Łódź-Arturówek

Szanowni Państwo!

Rehabilitacja zdrowotna ludzi poszkodowanych przez los musi polegać nie tylko na próbie przywrócenia im jak największej sprawności fizycznej, ale także na przywróceniu do normalnego życia w społeczeństwie. Nie wolno tych osób odseparować, zepchnąć na margines, skazać na przebywanie w sztucznych warunkach i zamkniętym środowisku. Niepełnosprawni są pełnoprawnymi członkami społeczeństwa. Powinni, w miarę możliwości, pracować i zarabiać na utrzymanie swoje i swoich rodzin. Powinni być niezależni.

Wskazane jest, aby pomoc udzielana im przez państwo nie sprowadzała się do charytatywnego wsparcia, ale przyczyniała się do tworzenia miejsc pracy dla niepełnosprawnych. Trzeba tak opracować przepisy prawne dotyczące gospodarki i zbudować taki system podatkowy, aby zdecydowanie zachęcić pracodawców do zatrudniania niepełnosprawnych. Konkretnie korzyści ekonomiczne okażą się najlepszym argumentem.

Mam nadzieję, że Krajowa Izba Gospodarczo-Rehabilitacyjna, która sygnalizuje błędy popełnione w polityce kadrowej w stosunku do osób niepełnosprawnych, opracuje również najlepsze rozwiązania narastającego problemu. Zakłady zatrudniające niepełnosprawnych muszą być zakładami pracy chronionej, ale nie oznacza to, że uchylać się mają przed twardymi regułami gry rynkowej. Muszą samodzielnie mierzyć się z konkurencją, szukać nowych rynków zbytu, stawiać na atrakcyjne profile produkcji. Na tym właśnie polega normalność. Sukces ekonomiczny będzie drogą do sukcesu życiowego ludzi niepełnosprawnych. Przywróć im wiarę w siebie. Sprawi, że poczują się silni i potrzebni.

Życzę Państwu owocnych obrad i trafnych decyzji.

Lech Wałęsa

Prezydent
Rzeczypospolitej Polskiej

PREZENTACJE, DEKLARACJE

Dane o zatrudnianiu, projekt nowej ustawy

Kolejnym gościem oczekiwanym przez zebranych był minister Leszek Miller. Na wstępie szef Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej przedstawił dane dotyczące działalności resortu, z których wynika, iż w ubiegłym roku zorganizowano ponad 10 tys. stanowisk pracy na kwotę 1 bln starych złotych, na których znalazło zatrudnienie ok. 20 tys. osób niepełnosprawnych. W tym roku planowane jest utworzenie kolejnych 15 tys. miejsc pracy, pozwalających zatrudnić dalszych 21 tys. pracowników niepełnosprawnych. Przeznaczono ok. 750 mld starych złotych na pożyczki, tj. 250 mld więcej niż w roku ubiegłym. Zgodnie z przyjętym planem na 1995 rok od lipca zostanie uruchomiony szereg programów m.in. umożliwiających zakup samochodów przez osoby niepełnosprawne, aktywizacji zawodowej osób zamieszkujących tereny wiejskie (MEDIUM), inne.

Kolejny punkt wystąpienia ministra dotyczył nowelizacji ustawy z maja 1991 roku.

Myślę, że projekt wychodzi naprzeciw oczekiwaniom i postulatom zgłaszanym przez środowisko osób niepełnosprawnych – powiedział Leszek Miller. Projekt nowej ustawy kładzie szczególny nacisk na rozwój poradnictwa zawodowego dla bezrobotnych osób niepełnosprawnych i będzie skorelowany z innymi ustawami. /.../ Najbardziej istotne zmiany dotyczą:

1. nowych zasad refundacji wynagrodzeń osób niepełnosprawnych,
2. wydłużenia z 3 do 6 lat okresu zatrudniania osób niepełnosprawnych kierownych z rejonowych urzędów pracy,
3. możliwości dofinansowania kredytu zaciąganego przez osoby niepełnosprawne na prowadzenie działalności gospodarczej,
4. rozszerzenie uprawnień zakładów pracy chronionej do korzystania ze wsparcia finansowego z PFRON,
5. zasad zwalniania jednostek budżetowych z obowiązku wplat na Fundusz,
6. szczegółowego określenia kategorii pracowników, których nie wlicza się do wskaźnika podstawy naliczania składek na Fundusz.

Informując Państwa o tym, chcę powiedzieć, że zrobię wszystko aby ostateczny projekt ustawy jeszcze przed skierowaniem do rządu znalazł pełną akceptację środowiska i rozwiązania tam zawarte nie były dla nikogo zaskoczeniem. /.../ To spotkanie na pewno przyczyni się do tego, że Państwo lepiej poznają wzajemne problemy. Jako osoba, której zależy na ułożeniu właściwych kontaktów i właściwych relacji będę Państwu zobowiązany za wszelkie sygnały i opinie – zwłaszcza dotyczące działań legislacyjnych – i pragnę zadeklarować gotowość do współpracy.

Po tej deklaracji ze strony szefa resortu z sali kierowano szereg pytań na temat samej ustawy, jak i działalności Pełnomocnika i Zarządu PFRON.

Bardziej potrzebny resortowi, niż inwalidom...

Postulowano m.in. zwiększenie stabilizacji rozwiązań prawnych i przepisów podatkowych dla zakładów pracy chronionej, ochronę istniejących miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, określenie jasnych „zasad gry” w PFRON, wstrzymanie „karuzeli” w obszarze urzędów Pełnomocnika i szefa Funduszu.

Reprezentant jednej ze spółdzielni niewidomych powiedział m.in.: *Z tego co Pan, Panie ministrze nam przedstawił wynika, że wystarczy zmienić parę rzeczy w ustawie o rehabilitacji i właściwie spokojnie możemy spać. Tymczasem – wiemy to z autopsji – grozi nam znacznie więcej. Mamy siódmego szefa PFRON-u, odeszła – bardzo szanowana przez nasze środowisko – Pani minister Andrzejewska.*

Z naszych informacji wynika, że odeszła z pewnych ważnych dla niej i dla nas przyczyn. Prosimy o jasne Pana stanowisko na temat funkcjonowania PFRON, jaką politykę jego Zarząd – powoływany przez Pana – będzie prowadził wobec zakładów pracy chronionej. /.../ Moja spółdzielnia zatrudnia ok. 300. osób niewidomych, w tym 50. chatupników. Patrząc li tylko z ekonomicznego punktu widzenia powinniśmy ich natychmiast zwolnić. Jeżeli będzie taka „zabawa” z przepisami, m.in. „krążącym” VAT-em, to będzie to najszybsza droga do upadłości naszych firm. /.../ Jeżeli Panowie w Warszawie będziecie bawić się przepisami, które nas niepełnosprawnych dotyczą, to nasz koniec będzie przykry.

Chciałbym Panu powiedzieć – ripostował min. Miller – że w Warszawie nikt nie bawi się przepisami. Muszą być one zmieniane, bo w Polsce zachodzą zjawiska, które zmuszają do głębokiej transformacji prawa, zwyczajów. /.../ Zadania legislacyjne, o których mówiłem wynikają zatem z konieczności. Proces dostosowywania prawa w zasadzie nie zakończy się nigdy. /.../

Co do pożyczek, to myślę, że zarówno nowy Pełnomocnik, jak i nowy prezes zrobią wszystko, by proces ten zwiększył swoją dynamikę. /.../ PFRON będzie prowadził politykę wynikającą z ustaw i z polityki rządu, żadnych innych polityk nie będzie prowadził. /.../

Co do kłopotów kadrowych: zaraz po objęciu urzędu ministra otrzymałem wniosek o odwołanie Pana prez. Miłka z bardzo bogatą argumentacją. Po zapoznaniu się z nią zdecydowałem się to uczynić. /.../ Pan prezes Pałka, który objął tę funkcję, od samego początku sygnalizował mi, że będzie traktował tę swoją misję jako tę, która ma uporządkować Fundusz, misję ograniczoną w czasie. W tym samym czasie, gdy Pan Pałka podjął się tego wielkiego zadania na moje biurko wpływały kolejne raporty sejmowe i NIK, otrzymywałem kolejne dezyderaty Komisji Polityki Społecznej naszego Parlamentu, bardzo krytyczne i bardzo daleko idące, także w rozmaitych oczekiwaniach personalnych. Spora część konkluzji zawartych w tych raportach była uzasadniona. Pan prezes Pałka złożył rezygnację uznając, że nie do końca może podzielić poglądy, które kształtowały się w gremiach parlamentarnych i NIK. Ja tę rezygnację przyjąłem i mianowałem na tę funkcję Pana prezesa Kwiatka. Zastanawiałem się bardzo głęboko, czy na wolne stanowisko podsekretarza stanu, które opuścił były wiceminister Pan Krzysztof Baszniak w dość niedoświadczonych okolicznościach, powinienem ściągać z powrotem do resortu Pana Kwiatka. /.../ Uznałem, że to, co trzeba zrobić na tym odcinku w ministerstwie jest tak istotne i tak ważne, a kwalifikacje Pana Kwiatka w tym względzie, tak oczywiste i tak wysokie, że wiedząc, iż to – być może – nie spowoduje dobrej reakcji, zdecydowałem się na ten krok i dzisiaj już wiem, że zrobiłem dobrze. Pan Kwiatek m.in. nadzoruje współpracę międzynarodową, w tym dwa wielkie zadania jakimi są kredyt z Banku Światowego i fundusze pomocowe z PHARE /.../ Natomiast na funkcję prezesa postanowiłem rekomendować Pana Karola Świątkowskiego, prawnika, który od niedawna był szefem spółki „Normiko” założonej przez PFRON. Tam już pokazał jak rozumie sprawy porządkowania i jestem przekonany, że Pan prezes wykorzysta swoją bardzo głęboką wiedzę prawniczą oraz fakt, że jest niepodatny na wpływy rozmaitych kręgów środowisk osób niepełnosprawnych – co mu pozwoli wprowadzić obiektywność – że będzie dobrym prezesem PFRON. Że będzie bardzo poważnie traktował wszystkie ustalenia prawne ale nie aż tak kosztownie, by być głuchym, nieelastycznym na to wszystko, co wymaga zmian, co wymaga nowelizacji. /.../

Czy te zmiany nie są zbyt szybkie i zbyt częste? Na pewno są. Byłoby lepiej, gdyby tutaj panowała większa stabilizacja kadrowa. Mam nadzieję, że ten duet, który teraz będzie z sobą współpracował, mianowicie Pan Adam Gwara i Pan Karol Świątkowski wręczając zapoczątkują taki okres dłuższej stabilizacji, czego głęboko życzę Państwu i bardzo głęboko życzę również sobie.

W kuluarach zadaliśmy min. Millerowi dwa pytania:
– **Panie ministrze, czy może zdarzyć się sytuacja, że w Pańskim**

resorcie utworzy się nie cierpiący zwłoki vacat, a Pan Świątkowski okaże się człowiekiem o tak ogromnych walorach, idealnie dopasowanych do tego stanowiska, to Pan go przesunie?

- Nie, mogłem zrobić raz coś takiego, drugi raz to się nie zdarzy.
- Pan oczywiście nie ma obowiązku konsultowania obsady tych stanowisk z kimkolwiek, tym niemniej czy nie próbował Pan przynajmniej zasygnalizować środowisku kogo Pan na nie proponuje?
- Miałem tutaj bardzo mało czasu, a chciałem te decyzje podjąć szybko, by okres „bezkrolewia” trwał możliwie krótko. Musiałem je podjąć jednoosobowo po to, by nowi ludzie mogli możliwie szybko przystąpić do działania.

„Zbuduję sprawną instytucję”

Po okresie blokady środków i zahamowania tempa prac Funduszu, temat ten wzbudza szereg emocji i kontrowersji dlatego z uwagą wysłuchano wystąpienia nowo mianowanego prezesa Zarządu PFRON Karola Świątkowskiego.

Od sześciu dni zajmuję to stanowisko i jeszcze za wcześnie abym mógł w pełni włączyć się w to, o czym tutaj na sali jest mowa. Pracę swą będę postrzegał jako dokładną realizację ustawy o Funduszu i zapewniam Państwu, że w najbliższym czasie, tzn. w ciągu kilku miesięcy zbuduję na potrzeby środowiska sprawną instytucję jaką powinien być PFRON, instytucję na miarę XXI wieku.

Ponadto włączę się – na tyle na ile mi pozwala moja pozycja organu wykonawczego – w prace legislacyjne nad ustawą, tak, by PFRON miał w przyszłości możliwość jak najsprawniejszego działania.

Z wielką uwagą i pokorą wysłuchałem głosów merytorycznych, zwłaszcza tego, o czym mówili prezes Modrzewski, minister Miller i jest to wiedza, którą ja dzisiaj zapamiętam i w ciągu następnych tygodni ją wykorzystam tak, by na następnym spotkaniu w podobnym gronie móc już partnersko uczestniczyć w dyskusji.

Prezes Zarządu PFRON – Karol Świątkowski

Propozycje zmian w orzecznictwie – bez represji

W dotychczasowych wypowiedziach sporo kontrowersji wzbudzał sam fakt głębokich zmian w ustawie, ponadto projekt nowego orzecznictwa o inwalidztwie. Próbę wyjaśnienia zawichości związanych z nowym orzecznictwem a także działalnością ZUS podjął prezes Rady Nadzorczej ZUS Alfred Owoc.

Zgodnie z danymi ZUS w 1995 roku budżet tej instytucji wynosi

PROBLEMY ŚRODOWISKA

436 bln starych złotych, z czego 360 bln przeznaczone zostanie na emerytury i renty (40% to renty inwalidzkie). Na dzień dzisiejszy w Polsce jest ok. 9600 tys. świadczeniobiorców, w tym 4,1% to inwalidzi I grupy, 26,7% – II grupy, 57,4% – III grupy, a ok. 12% to świadczenia rehabilitacyjne. Porównując wskaźniki z poprzednich lat, kiedy na 100.000 pracujących w 1990 roku przypadało 2117 inwalidów, w 1993 roku – 2193, a w ubiegłym roku już 2250, zaświadczają o tym, że należało nad czynnikami powodującymi taki wzrost liczby osób niepełnosprawnych.

Wina za taki stan rzeczy – stwierdził prezes Owoc – należy obarczyć między innymi liberalną politykę orzecznictwa inwalidzkiego. Faktem jest, że renty inwalidzkie są pewnym wentylem, są formą ucieczki od zasiłku, bezrobocia, od szukania środków do życia. /.../ W moim przekonaniu jako „ubezpieczeniowca” jest to zdecydowanie niewłaściwe. Powodowani przede wszystkim obowiązkiem wynikającym z naszej pracy, powodowani decyzjami, dyskusjami na forum Komisji Polityki Społecznej, przygotowujemy program aktywnej prewencji rentowej i rehabilitacji przedrentowej. /.../ Są to wszystko w kompetentnym, profesjonalnym gronie analizowane wnioski, dokumenty już napisane, a nie są to żadne decyzje. Trzeba także zdecydowanie podkreślić, iż wszystkie propozycje nie mają charakteru represyjnego związanego z nagłą zmianą przepisów, zabieraniem świadczeń z dnia na dzień. /.../

Rewolucji wielkiej nie będzie. Po pierwsze chcielibyśmy aby na pierwszym etapie orzekania zamiast komisyjnego orzeczenia było orzeczenie jednoosobowe, lekarza, który prezentuje najwyższe kwalifikacje, który uzyska certyfikat ZUS. Po drugie proponujemy odejście o grup I, II, III w zamian za orzekanie o niezdolności do wykonywania zawodu częściowej lub całkowitej – zaznaczam wykonywania zawodu, a nie pracy. Jest to złożony problem. Do tego potrzeba bardzo rozwiniętych służb pracy, bardzo sprawnego rozeznania zapotrzebowania, w związku z tym propozycje, o których mówię nie będą realizowane w 1996 roku, ponieważ fizycznie nie jesteśmy w stanie ich wprowadzić. Jest to cały czas sytuacja tworzenia docelowego modelu, do którego będziemy dochodzić w wersji optymistycznej 5-10 lat. /.../ Liczymy również, że zmniejszenie liczby lekarzy prowadzących działalność orzeczniczą dla ZUS pozwoli nam nie tylko zdyscyplinować lekarzy w sensie merytorycznym ale i w sensie finansowym.

Problemy spółdzielczości

Prezes Naczelnej Rady Spółdzielczej Jerzy Jankowski, skupił się na sprawie zmiany funkcjonującego prawa spółdzielczego oraz na sprawie ustawy o lustracji.

Już od 1990 roku – powiedział – w nowelizacji Kodeksu Cywilnego wyrażającej się w zapisie art. 359 bis, spółdzielnie nie są podmiotem zaliczanym do JGU. Odnosi to negatywne skutki dla wielu firm, dlatego, że gdyby wnieść rewizję nadzwyczajną to okazałoby się, że za „chorobowe” wypłacane w 1990 roku należy się zwrot, bo taka była litera prawa, a że ktoś nie dopilnował zmiany to nie jest moją rzeczą. /.../. Druga sprawa dotyczy lustracji. Do końca roku bieżącego uchwałą Ogólnego Zebrania Naczelnej Rady Spółdzielczej wszyscy, którzy są członkami zarządu co najmniej 5 lat, mogą ubiegać się o nadanie uprawnień bez obowiązku jakiegokolwiek szkolenia. Z jednym zastrzeżeniem: dopóki będziecie Państwo pełnić funkcje prezesów nie będziecie mogli dokonywać czynności lustracyjnych. Jest to decyzja słuszna, a wynikająca z faktu, że chcielibyśmy uniknąć takich akcji jak „czyste ręce”. Można sobie wyobrazić, że w jednym mieście dwaj znajomi prezesi lustrują spółdzielnie wzajemnie, a z zewnątrz ktoś mógłby mieć uzasadnione zarzuty.

PREZENTACJE, DEKLARACJE

Ponadto pan Jankowski poinformował o mającym się odbyć 30-31 maja br. Kongresie Spółdzielczym, na którym będzie obecna grupa ok. 500 delegatów ruchu spółdzielczego z kraju, w tym także liczna delegacja spółdzielni inwalidów i niewidomych. Na zakończenie swego wystąpienia wyraził swój negatywny stosunek do prowadzenia działalności gospodarczej przez związki spółdzielcze *dlatego, że działalność gospodarcza dominuje funkcje usługowe i można spotkać się z zarzutem, że paraliżuje się ruch całej organizacji, co powoduje, że funkcje szkoleniowe, lustracyjne są na drugim planie.*

To ostatnie stwierdzenie wywołało na sali małe poruszenie sugerujące zainteresowanie tym zagadnieniem, niekonierną zgodność z tym poglądem i potrzebę wypowiedzenia się w tej kwestii.

Resort finansów ciągle szuka rozwiązań

Także pewne poruszenie sprawiło pojawienie się na sali zaproszonego przedstawiciela Ministerstwa Finansów, wicedyrektora Departamentu Podatków Pośrednich **Stanisława Rurki**. Tematem poruszonym przez niego był podatek VAT, który w ostatnim czasie – jako „dyżurny” i wiecznie „gorący” – szczególnie absorbował środowisko pracodawców osób niepełnosprawnych.

Dyr. S. Rurka był w kuluarach oblegany...

Obecnie resort jest po pierwszym etapie wdrażania podatku VAT i opanowywania procedur w Urzędach Skarbowych i w firmach. Podatek od towarów i usług z założenia jest podatkiem powszechnym. Ministerstwo Finansów jest na etapie „uszczelniania” całego systemu m.in. przez obniżanie progów podatkowych, wprowadzenie obowiązku rozliczenia się w momencie zakończenia działalności. Przełomem byłoby wprowadzenie jednego podatku VAT jak ma to miejsce w Danii czy Nowej Zelandii. Jeżeli chodzi o zakłady pracy chronionej dyrektor Rurka sporo miejsca poświęcił na omówienie zagadnienia podatku obrotowego, który funkcjonował we wszystkich fazach produkcji tylko u producenta.

Jednym z rozwiązań proponowanych przez resort są tzw. podmiotowe zwolnienia, czyli wejścia w kooperacyjne powiązania, co jest niedoceniane w zakładach pracy chronionej. W związku z tym w rozporządzeniu z 16 czerwca 1993 roku mowa jest o zaniechaniu poboru podatku VAT. Wszystkie sposoby proponowane przez resort teoretycznie są rozwiązaniami realnymi, jednak poważnym problemem są zatory płatnicze firm, blokujące chociażby egzekwowanie należności. Mimo pewnych problemów Ministerstwo nie ustaje w pracach nad szukaniem rozwiązań korzystnych dla obu stron, czego przykładem jest rozporządzenie z 31.03.1995 korygujące rozporządzenie z 8.12.1994 roku, w którym zawarta jest propozycja aby uru-

chomić system kontroli i zachowania się w sferze podatków poszczególnych podmiotów oraz samokontroli branżowej.

Spraw do załatwienia w materii finansów jest dużo, jednak ramy czasowe zmusiły przedstawiciela resortu finansów do ogólnego przedstawienia skali problemów i schematu działań przewidzianych przez Ministerstwo Finansów. Jednak i tutaj widoczna jest chęć współpracy, czego dowodem była chęć konsultacji konkretnych spraw poza salą obrad, bezpośrednio po zakończeniu wystąpienia, z czego skrzętała spora część zainteresowanych obecnych na spotkaniu.

Konieczność restrukturyzacji i działań prorynkowych

Po wypowiedziach na temat przyszłości zakładów pracy chronionej, aktualną sytuację głównie spółdzielni inwalidów przedstawił **dr Czesław Wydmański**. Spadek zatrudnienia, a co za tym idzie produkcji, brak stabilnych i przejrzystych uregulowań prawnych, to tylko niektóre czynniki wpływające na zatrważający stan spółdzielczych zakładów. Wiąże się to z pewnymi błędami popełnianymi przez decydentów na drodze transformacji gospodarki, gdzie spółdzielczość inwalidów została potraktowana po macoszemu. Brak elastyczności, przerost infrastruktury rehabilitacyjno-socjalnej, przestarzałe technologie – zdaniem pana Wydmańskiego – są elementami utrudniającymi przebieganie się na rynku i odpowiedzialnymi za taki a nie inny stan gospodarczy firm.

Rynek jest bezwzględny – stwierdził. Na rynku działa się przy pomocy złotówki i dla złotówki. Dlatego trzeba uwzględnić to, że rehabilitacja jest wtedy gdy są pieniądze, jak nie ma pieniędzy, to jest tylko zapis w ustawie i nic więcej.

Istotną sprawą jest także planowanie dofinansowania z uwzględnieniem inflacji, czego do tej pory nie czyni się przy planowaniu kwot dofinansowania na różne cele, nie tylko związane z potrzebami osób niepełnosprawnych.

Wydaje się – powiedział – iż tak, jak to nastąpiło w przedsiębiorstwach państwowych, koniecznym byłoby zrewidowanie zadłużenia w PFRON i spróbowanie szukania rozwiązań, które pozwoliłyby na abolicję pożyczek, na kilkuletnie odroczenie spłaty, po to, by organizmom słabym dać szansę, pod warunkiem, iż te słabe organizmy w ogóle same chcą funkcjonować.

„Nie będzie to Urząd ani koalicji, ani opozycji”

Ograniczenia czasowe nie pozwalały na rozwinięcie niektórych wątków i dogłębne analizowanie tematów. Jednak samo zaznaczenie złożonych problemów jest sygnałem do zapoznania się z nimi i szukania rozwiązań, do czego zobowiązał się **Adam Gwara**. Nowy Pełnomocnik ds. Osób Niepełnosprawnych powiedział m.in.:

Na wstępie serdecznie dziękuję za zaproszenie i mimo iż jestem na tym stanowisku dopiero od tygodnia wyrażam gotowość do dyskusji /.../.

Wcześniej pełniłem funkcję wiceprezesa Krajowego Urzędu Pracy, dlatego działania w środowisku osób niepełnosprawnych na styku służb zatrudnienia i WOZiRON-ów są mi znane i nie jestem – przynajmniej taką mam nadzieję – obcy wśród was. Za najważniejszą rzecz należy uznać tworzenie dla bezrobotnych osób niepełnosprawnych jak największej liczby miejsc pracy. Oznacza to ich zwiększenie w br. o około 4000, w porównaniu do roku ubiegłego. Planowane jest dalsze podejmowanie działań obejmujących aktywne formy pośrednictwa pracy, ze szczególnym uwzględnieniem spraw związanych z poradnictwem zawodowym i reorientacją zawodową. Zebrane doświadczenia wskazują, że stworzone przez ustawę z dnia 9 maja 1991 roku zachęty dla pracodawców promujące zatrudnienie osób niepełnosprawnych skutkują w tworzeniu nowych lub przystosowaniu istniejących miejsc pracy, głównie w ośrodkach miejskich. Dlatego też uważam, że potrzebne są zachęty promujące zatrudnienie osób niepełnosprawnych również

w środowiskach wiejskich, w małych miasteczkach. Z tego też powodu planujemy wdrożenie pilotażowego programu MEDIUM /.../.

Istotną sprawą jest utrzymanie dotychczasowych miejsc pracy w zakładach, m.in. w formie kontynuowania dofinansowania wynagrodzenia zatrudnionych osób psychicznie chorych i z upośledzeniem umysłowym, udzielanie zakładom pracy chronionej dofinansowania do spłaty zaciąganych kredytów, pożyczek na cele inwestycyjne i restrukturyzację zakładów, zwrotów kosztów za przeszkolenie i przekwalifikowanie w związku ze zmianą profilu produkcji.

Sukcesywnie będą tworzone warsztaty terapii zajęciowej dla osób, które nie będą mogły podjąć pracy i dla których ten rodzaj terapii stanowi istotną formę ich rehabilitacji. Także będzie kontynuowany program likwidacji barier z tym, że główny nacisk zostanie położony na usuwanie barier architektonicznych w mieszkaniach osób niepełnosprawnych /.../.

Realizacja „Rządowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych i ich integracji ze społeczeństwem” w roku 1995 zmierza w kierunku poszerzenia działań resortów i urzędów centralnych na rzecz tych osób, w tym również tych instytucji, które dotychczas w minimalnym zakresie zajmowały się tą problematyką.

Jak Państwu wiadomo przygotowany jest nowy projekt ustawy o rehabilitacji zawodowej, społecznej i zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, która wychodzi naprzeciw oczekiwaniom zgłaszanym do Pełnomocnika przez środowiska osób niepełnosprawnych, zakłady pracy zatrudniające te osoby i instytucje działające na rzecz tych osób. Pragnę zapewnić, że projekt tej ustawy będzie konsultowany z przedstawicielami środowiska, w tym również z KIG-R. W tej chwili prace nad ustawą znajdują się na etapie wstępnym, ponieważ projekt nie został przyjęty przez kierownictwo resortu, tym samym nie rozpoczął się jeszcze proces legislacyjny. Postaram się w krótkim czasie wyrobić sobie zdanie na jego temat. Wiele tam zawartych rozwiązań wydaje się słusznych, kilka znajduje być może inną formę ale na tym etapie jest za wcześnie, aby występować z tym projektem na forum publicznym.

Na zakończenie chciałbym podkreślić, że działanie Pełnomocnika ukierunkowane będzie na współpracę z organizacjami pozarządowymi i ze związkami zawodowymi. Będą kontynuowane prace zespołu związkowo-rządowego, który działa przy Pełnomocniku. Z uwagą będę słuchać Państwa opinii i konsultować najmniejsze problemy dotyczące środowiska osób niepełnosprawnych. Przedstawiając się jako Pełnomocnik ds. Osób Niepełnosprawnych

Pełnomocnik ds. Osób Niepełnosprawnych – Adam Gwara

PROBLEMY ŚRODOWISKA.

będę wszystkie instytucje i organizacje środowiskowe traktował jednakowo, z całą powagą, tak jak wymaga tego ten Urząd.

Bardzo się cieszę, że tę oficjalną wizytę i kontakt ze środowiskiem rozpocząłem od spotkania z Państwem. /.../ Z tego miejsca chciałbym zadeklarować również apolityczność tego Urzędu. Nie będzie to Urząd, ani koalicji, ani opozycji. Deklaruję Państwu, że dopóki ja będę go piastował, będzie on służył osobom niepełnosprawnym, ponieważ ich dobro jest tutaj najważniejsze /.../.

Będę bardzo rad jeżeli wnioski tutaj wypracowane – a wiem, że środowisko zakładów pracy chronionej ma bardzo wiele przemyśleń, konkretnych postulatów – Państwo do mnie prześlecie. Zapewniam, że wszystkie sprawy będą przeanalizowane z całą uwagą i powagą na jaką zasługują.

Symboliczne przekazanie Urzędu

Po tych deklaracjach wygłoszonych przez Adama Gwarę nastąpił niespotykany dotąd moment przekazania Urzędu przez Grażynę Andrzejewską-Sroczyńską (która została powitana przez zebranych owacją na stojąco) nowemu ministrowi. Podczas tej „zmiany warty” pani minister powiedziała m.in.:

Bardzo się cieszę, że po raz pierwszy stało się tak, że w takim sympatycznym gronie następuje przekazanie obowiązków. Panie ministrze jest tutaj zgromadzony wspaniały potencjał ludzki, wspaniałe środowisko. Są tutaj ludzie, którzy tak strasznie dużo wiedzą i od których nauczyłam się tak wiele. Proszę przyjąć ode mnie to, co ja otrzymałam – wiedzę, jednocześnie proszę Pana, aby umiał „kupić” sobie tę całą serdeczność.

Na zakończenie drugiego, ostatniego dnia obrad, przewodniczący Andrzej Palka wyraził zadowolenie z deklaracji ministra Gwary i zapewnił o aktywnej formie współpracy środowiska z Biurem Pełnomocnika. Jednocześnie w imieniu Izby zachęcił do przedstawienia pomysłów, propozycji co do tematyki podobnych spotkań, a tym samym przyczynienia się do rozwinięcia pomysłu Izby, dotyczącego organizowania cyklu spotkań w konkretnych grupach tematycznych.

Zaproszeni goście, którzy nie mogli przybyć na spotkanie przysłali pisma, które przedstawiamy poniżej.

URZĄD RADY MINISTRÓW   Warszawa, 7 kwietnia 1995
Sekretarz Stanu
Pełnomocnik Rady Ministrów
do Spraw Reformy
Centrum Gospodarczego Rządu
Marek Pol

Pan
Jerzy H. Modrzejewski
Prezes
Krajowa Izba Gospodarczo-
Rehabilitacyjna
ul. Gałczyńskiego 4
00-953 Warszawa

Szanowny Panie Prezesie

Serdecznie dziękuję za zaproszenie na spotkanie członków Krajowej Izby Gospodarczo-Rehabilitacyjnej w Łodzi.

Problemy związane z zatrudnieniem osób niepełnosprawnych były mi zawsze bardzo bliskie.

Tym bardziej żałuję, iż muszę odwołać swój udział w spotkaniu

PREZENTACJE, DEKLARACJE

z powodu innych ważnych spotkań na szczeblu rządowym w dniach 10 – 11 kwietnia br.

Pragnę jednak wyrazić nadzieję co do dalszej dobrej mojej współpracy z Krajową Izbą Gospodarczo-Rehabilitacyjną.

Z wyrazami szacunku
i osobistej sympatii
Marek Pol

* * *

KRAJOWY ZWIĄZEK REWIZYJNY
Spółdzielni Inwalidów i Spółdzielni Niewidomych
ul. Gałczyńskiego 4
00-953 Warszawa

Warszawa 10.04.1995 r.

Szanowny Pan
Jerzy Modrzejewski
Prezes Krajowej Izby
Gospodarczo-Rehabilitacyjnej

Dziękuję za zaproszenie na spotkanie wszystkich członków Izby. Z uwagi na trwającą konferencję międzynarodową poświęconą problemom migracji, której jestem współgospodarzem, nie mogę uczestniczyć w Waszym spotkaniu.

Bardzo przepraszam i przesyłam tą drogą życzenia owocnych obrad.

Z poważaniem
PREZES ZARZĄDU
Jerzy Szreter

Wnioski

Poniższe oficjalne wnioski płynące ze spotkania w Arturówku zostały przekazane m.in. do ministrów L. Millera, M. Pola, Pełnomocnika A. Gwary, prezesa Zarządu PFRON – K. Świątkowskiego, przewodniczącego i członków sejmowej Komisji Polityki Społecznej oraz organizacji pracodawców osób niepełnosprawnych.

Warszawa dn. 24.04.1995 r.

Szanowny Panie,

chciałbym Panu przedstawić wnioski ze spotkania zakładów pracy chronionej jakie odbyło się w dniach 10-11.04.1995 r. w Arturówku k. Łodzi. Przypomnę, że w spotkaniu wzięło udział 244 przedstawicieli reprezentujących 185 spółdzielczych i prywatnych zakładów pracy chronionej. Uznać je więc można za autorytatywne, a zgłoszone wnioski i uwagi za reprezentatywne dla naszego środowiska.

Spotkanie poświęcone było, generalnie rzecz biorąc, dyskusji nad programem działalności Krajowej Izby Gospodarczo-Rehabilitacyjnej w aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej. W trakcie spotkania znaczna część wystąpień dotyczyła aktualnych zagadnień dotyczących funkcjonowania Biura Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Uwagi i wnioski zgłoszone w trakcie spotkania w Arturówku dotyczyły następujących trzech grup zagadnień:

1. Zgromadzeni zobowiązali kierownictwo Izby do aktywnego udziału w pracach legislacyjnych związanych ze zmianą Ustawy z dnia 09.05.1991 r. o zatrudnianiu i rehabilitacji zawodowej osób nie-

pełnosprawnych oraz do działania we współpracy z Pełnomocnikiem ds. Osób Niepełnosprawnych na rzecz stabilizacji przepisów dotyczących rozliczania przez zakłady pracy chronionej VAT-u.

2. W toku dyskusji nad programem działalności Izby zgłoszono wnioski, które jednoznacznie wskazują na oczekiwania ze strony pracodawców osób niepełnosprawnych na wsparcie przez PFRON procesów dostosowawczych zachodzących w zakładach pracy chronionej. Zarówno w materiałach Izby jak i w trakcie dyskusji uzasadniono potrzebę wypracowania polityki restrukturyzacji, która w sposób jasny i konsekwentny, określałaby kierunki ewolucji i zasady dofinansowania. Nie bez znaczenia jest fakt, że zwracano uwagę na potrzebę ekonomizacji działań Funduszu oraz celowości poszukiwania instytucjonalnych rozwiązań, które przyczyniałyby się do usprawniania jego działalności. W tym ostatnim zakresie ponowiono postulat powołania:

– Agencji Restrukturyzacji Zakładów Pracy Chronionej, która zajęłaby się profesjonalnym wspieraniem procesu strukturalnego dostosowania się zakładów pracy chronionej do działania w ramach gospodarki rynkowej oraz zagospodarowywaniem mienia likwidowanych spółdzielni.

Stosowny projekt KIG-R złożył już wcześniej w Biurze Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych i Zarządzie PFRON.

– Sieci Ośrodków Dystrybucji i Promocji na terenie kraju. Ośrodki te działające w formie spółek prawa handlowego powołane z udziałem kapitałów zakładów pracy chronionej oraz PFRON zajęłyby się świadczeniem usług promocyjnych i marketingowych na rzecz zakładów zatrudniających osoby niepełnosprawne oraz sprzedają hurtową ich wyrobów. Zebrani w licznych głosach przedstawili swoje trudności związane z funkcjonowaniem na wolnym rynku, wynikające z braku środków na reklamę i promocję, niedysponowaniem wykwalifikowaną w tym zakresie kadre itp. przyczynami. Ośrodki te działające we wzajemnym powiązaniu przyczyniłyby się do rozszerzenia rynku zbytu produktów wytwarzanych przez zakłady pracy chronionej.

– Instytucje ubezpieczające programy zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

Za istotny warunek restrukturyzacji zgromadzeni uznali dofinansowanie przez PFRON kosztów szkolenia kadr i promocji zakładów na targach i wystawach. Istnieje także potrzeba opracowania monitoringu zakładów pracy chronionej. Nie można sobie bowiem wyobrazić działalności PFRON-u bez precyzyjnego rozeznania sytuacji ekonomiczno-finansowej tych zakładów.

3. Powszechną krytykę wzbudził fakt nie podpisania umów z bankami obsługującymi pożyczki udzielane zakładom pracy chronionej, wydłużaniem się trybu rozpatrywania wniosków o pożyczki i kredyty dla tych jednostek, wstrzymaniem działań mających na celu wsparcie procesów restrukturyzacyjnych w nich zachodzących. Przedstawiciele zakładów wyrażali niepokój sytuacją, w której rozrastaniu się administracji Funduszu nie towarzyszy poprawa sprawności jego działania.

Zwracano uwagę na fakt, że utrzymywanie na koncie ponad 3 bln starych złotych świadczy o tym, że od dłuższego już czasu Fundusz nie wykonuje swoich ustawowych zadań związanych z tworzeniem i podtrzymywaniem stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych. Nabiera to szczególnej wymowy w powiązaniu z wpływem poważnych środków z PFRON-u na cele pozaustawowe. Znaczna część uwag dotyczyła zbiurokratyzowania wniosków i trybu ich rozpatrywania przez WOZiRON-y, PFRON i jego agendy.

Krajowa Izba Gospodarczo-Rehabilitacyjna w imieniu osób niepełnosprawnych zatrudnionych w zakładach pracy chronionej prosi o pomoc w rozwiązywaniu problemów.

Z poważaniem
Jerzy Hubert Modrzejewski
Prezes Izby

STANOWISKO W SPRAWIE REALIZACJI USTAWY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

CZEŚĆ II (dokończenie z poprzedniego numeru Biuletynu)

Krajowa Izba Gospodarczo-Rehabilitacyjna zatrzymuje się przy spółdzielniach inwalidów. Dzisiaj, mimo licznych zwolnień pracowników jest to nadal największy pracodawca osób niepełnosprawnych w kraju, w tym osób najcięższej poszkodowanych. Ponadto, doświadczenia ostatnich lat wykazują, że zatrudnienie niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy jest ledwo uchwytnie statystycznie. Nie jest również bez wad praca inwalidów w prywatnych zakładach pracy chronionej. Rodzi się okazja do rzeczowej dyskusji o rehabilitacji zawodowej niepełnosprawnych, w tym również w zakładach spółdzielczych. Mówiąc o spółdzielniach inwalidów trzeba wrócić do przełomu 1989/1990 roku. Do punktu startu w gospodarce rynkową. Otóż spółdzielczość w ogóle, w tym również i spółdzielczość inwalidów, do 1990 roku (jako forma gospodarowania w oparciu o własność grupową) nie należała do podmiotów gospodarczych wspieranych przez państwo. Ze względów doktrynalnych spółdzielnie inwalidów nie posiadały nowoczesnego

parku maszynowego, nowoczesnych technologii, modnych wyrobów i wysoko wykwalifikowanych kadr. W spółdzielniach przeważały prace ręczne, ręczno-maszynowe wymagające od pracownika niepełnosprawnego znacznego zaangażowania siły fizycznej. Jednak przed upadkiem spółdzielni inwalidów strzegł je specjalny, preferencyjny system organizacyjny i ekonomiczny.

Dla ludzi zorientowanych w realiach spółdzielni inwalidów było wiadome, że chcąc zachować spółdzielczą formę zatrudniania osób niepełnosprawnych w gospodarce rynkowej należało dokonać głębokiej restrukturyzacji technicznej, technologicznej, kadrowej i organizacyjnej spółdzielczych zakładów. Przedsięwzięcie to wymagało znacznych nakładów finansowych oraz uczestnictwa państwa w fazie przygotowania koncepcji restrukturyzacji spółdzielni inwalidów, samego procesu restrukturyzacyjnego i nadzoru nad jego przebiegiem. Wszystkie te warunki, wraz ze środkami finansowymi w 1991 roku zapewniła Ustawa o Zatrudnianiu i Rehabilitacji Zawodowej

Osób Niepełnosprawnych. Restrukturyzacja spółdzielczych zakładów pracy chronionej w sposób przemyślany i organizowany przez agendy rządowe (Biuro Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych i Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych) nie nastąpiła.

Każda spółdzielnia inwalidów – na własną rękę – usiłowała sprostać wymogom wolnej konkurencji. Była to walka dramatyczna i bez szans na wygraną. Spółdzielnie pozbawione jakiegokolwiek ochrony prawnej produkowanych przez niepełnosprawnych wyrobów przegrywały z towarami sprowadzonymi z zagranicy. Były bezradne na zrywane, często bez uprzedzenia, umowy o kooperacji. Państwo nie podjęło żadnych starań, żeby niepełnosprawni pracownicy otrzymali zapłatę za swoje towary sprzedawane przedsiębiorstwom państwowym. Do decydentów nie docierały argumenty, że inwalida nie może z dnia na dzień podjąć dowolnej pracy. Ze niepełnosprawności nie da się kształtować według wymogów wolnej konkurencji. Kilka lat temu i dzisiaj myśli się podobnie. Są to sprawy aktualne. Chcąc odmienić tak

„PROBLEMATYKA PRACY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W ŚWIETLE DĄŻEŃ POLSKI DO INTEGRACJI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ”

Seminarium o takim temacie zorganizowała KIG-R i Centrum Edukacji „Olimpus” w dniu 25 kwietnia tego roku, a odbyło się ono w Warszawie, w auli Międzynarodowego Centrum Cybernetyki.

Temat niezmiernie interesujący, w sposób całościowy naświetlony w bardzo kompetentnych wykładach naukowców – specjalistów w tej dziedzinie i praktyków, ludzi na codzień parających się tymi zagadnieniami.

Można zadać pytanie do kogo adresowane było to seminarium, bowiem frekwencja nie była oszałamiająca. Z liczących się organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych obecny był tylko prezes Polskiego Związku Głuchych, a organizacje ich pracodawców – poza KIG-R – i Biuro Pełnomocnika reprezentowane były jednostkowo. Największe jednak zdumienie – nie tylko nasze, bo zostało to dostrzeżone w kularach – wzbudził brak na tym forum przedstawiciela Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Komentowano to jednoznacznie: Fundusz jest tak zaabsorbowany sobą, że zatarciu uległa funkcja służenia osobom niepełnosprawnym, do której został powołany, nie interesuje go zatem również przystosowanie swej działalności do norm obowiązujących w Unii Europejskiej. Zupełnie wystarczające są dlań normy warszawskie.

Poniżej przedstawiamy jedynie konspekty i krótkie omówienia poszczególnych wykładów i wystąpień z tego względu, iż wkrótce ukaże się szczegółowe opracowanie zawierające materiały z tego interesującego seminarium.

Otwarcia seminarium dokonał prezes Izby – Jerzy H. Modrzejewski witając zaproszonych gości. Fakt zorganizowania tego seminarium uznał za istotne i duże wydarzenie dla przyszłości polskiego modelu rehabilitacji, który nie zawsze idzie drogą prostą.

Kraje Europy Zachodniej i USA – mimo różnych tradycji historycznych i odmiennych dominujących doktryn politycznych – rozwiązują problemy osób niepełnosprawnych bardzo podobnie. Podkreślił to dlatego, iż u nas zbyt często mówi się, że państwo w dobie gospodarki rynkowej nie powinno zajmować się rozwiązywaniem problemów rehabilitacji ludzi niepełnosprawnych. Tam państwo i samorząd lokalny są fundamentem procesu kompleksowej rehabilitacji tych ludzi i ich integracji ze społeczeństwem.

Uznał, iż w Polsce działania instytucji powołanych do tego celu są dora-

żne, przypadkowe, często sprzeczne i bez docelowego modelu polityki społecznej w odniesieniu do osób niepełnosprawnych.

Za rzecz najbardziej boleśnie odczuwaną przez środowisko uznał akceptację przez państwo ochrony inwalidów – co wynika z przyjęcia ustawy o rehabilitacji – przy jednoczesnym jej „stepianiu”, poprzez zwalnianie z wplat na PFRON m. in. „budżetówki”, w tym administracji państwowej.

Prof. dr hab. Krzysztof Opolski – prezes Centrum „Olimpus”, które realizuje nowoczesne rynkowe szkolenie dla kierownictwa zakładów pracy chronionej uznał, że jest to fascynująca przygoda. Pokazuje ona jak wiele ci ludzie mają motywacji, determinacji i ambicji, by w tej trudnej, momentami bardzo drapieżnej sytuacji na rynku odnaleźć się, aby nie pozwolić, by ich zakłady były gorsze od innych. To powód, dla którego „Olimpus” jest współorganizatorem tego seminarium. Powód drugi, to świadomość, iż państwo w dobie transformacji zbyt często gubi z pola widzenia ludzi, którzy są nieco słabsi. Każda transformacja musi kosztować, pytanie: czy na pewno tak dużo i czy koszt ten jest równomiernie rozłożony?

Jesteśmy tutaj pionierami – podejmujemy problem, który jest trochę pomijany w pracach badawczych i w publicystyce. To pierwsza konferencja na ten temat lecz prof. Opolski jest przekonany, że będą następne – luka będzie stopniowo wypełniana i będzie się to nam wszystkim głęboko opłacać.

Dr Jerzy Andrzej Wojciechowski – dyrektor Zespołu ds. Prawnych Departamentu Integracji Europejskiej Urzędu Rady Ministrów: „Słowo wstępne na temat zadań w zakresie dostosowywania prawa polskiego do prawa europejskiego w świetle zobowiązań Polski wynikających z Układu Europejskiego”.

Dziękując za powierzenie mu zaszczytu prowadzenia tej pionierskiej sesji uznał, że poruszane tematy będą bardzo trudne. *Trudne, ponieważ nie o wszystkim będziemy mogli mówić, że ma wprosi odniesienie w Europie, nie wszystko zostało już wstępnie uregulowane w naszym ustawodawstwie. Zatem będziemy mówić o sprawach otwartych, w wielu przypadkach przyjdzie nam wyważać drzwi. Drzwi, których nie można inaczej otworzyć.*

Nie wszystkie problemy osób niepełnosprawnych – być może z przyczyn historycznych – były przez nas dostrzegane i rozumiane.

Dr Wojciechowski przedstawił bariery, które powodują, iż nasza wie-

O ZATRUDNIANIU I REHABILITACJI ZAWODOWEJ Z DNIA 9 MAJA 1991 ROKU

niekorzystny dla osób niepełnosprawnych bieg wydarzeń należy w pierwszej kolejności odejść od reguły nie czynienia wyjątków w wolnej konkurencji. Uznać, że preferencje dla osób niepełnosprawnych nie są ich „uprzywilejowaniem” lecz działaniem wyrównującym straty, rekompensatą za niepełną sprawność. Państwo musi wziąć odpowiedzialność za stworzenie równoprawnych warunków życia dla wszystkich obywateli. Zadanie to wynika wprost z Konstytucji.

Państwo ma obowiązek udostępnić wszystkim obywatelom gmachy użyteczności publicznej (szkoły, urzędy, ośrodki kultury itp.). W tym celu winno się wprowadzić obligatoryjny nakaz uwzględniania potrzeb osób niepełnosprawnych we wszystkich zadaniach inwestycyjnych, w których partycypuje budżet państwa. Jest to powszechna praktyka w krajach EWG.

PROPOZYCJE KRAJOWEJ IZBY GOSPODARZACO-REHABILITACYJ- NEJ ZMIERZAJĄCE DO USPRAW- NIENIA PRZEBIEGU PROCESU REHABILITACJI ZAWODOWEJ

dza o współczesnej Europie i idei „europejskości” ciągle jest zbyt nikła. W idei tej mieści się również fakt, iż obecność na ulicy człowieka na wózku inwalidzkim, czy z białą laską nie wzbudza niczych emocji, jest czymś naturalnym. Tę edukację należy przekazywać od najmłodszych pokoleń.

Wejście do Europy polega na osiągnięciu pewnych standardów cywilizacyjnych, które nie są, bo nie muszą być explicite zawarte w Układzie Europejskim. Jego wejście w życie zmieni radykalnie oblicze naszego kraju. Te procesy się już rozpoczęły, aczkolwiek w naszym odczuciu przebiegają zbyt wolno.

Być może ta konferencja pobudzi i skieruje szerszą myśl ku tym problemom.

Dr Małgorzata Barzycka-Banaszczyk – Adiunkt w Zakładzie Prawa Pracy Uniwersytetu Warszawskiego, Doradca Zespołu ds. Prawnych Departamentu Integracji Europejskiej URM: „Polskie ustawodawstwo w zakresie ochrony pracy na tle rozwiązań europejskich z uwzględnieniem problemów osób niepełnosprawnych”.

1. Definicje podstawowych pojęć w oparciu o ustawodawstwo polskie i europejskie:

- pojęcie „ochrony pracy” w znaczeniu prawnym
- pojęcie „osoby niepełnosprawnej”

2. Zakres ochrony pracy

- ochrona pracy obejmuje problematykę dotyczącą obowiązków określonych podmiotów do zapewnienia wykonywania pracy w sposób bezpieczny i higieniczny, problematykę nadzoru nad warunkami pracy a także zagadnienie sankcji w razie niedopełnienia tych obowiązków przez określone podmioty.

3. Powszechna ochrona pracy

- obejmuje ona ogół pracowników i w zasadzie ogranicza się do zapewnienia przez podmioty zatrudniające:
  - * warunków bezpieczeństwa i higieny pracy
  - * szkoleń pracowników w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy
  - * profilaktycznej ochrony zdrowia i opieki lekarskiej a także do zaopatrzenia pracowników w odzież ochronną i roboczą oraz w sprzęt ochrony osobistej.

4. Szczególna ochrona pracy

- szczególna ochrona pracy to nie tylko ochrona związana z wykonywaniem pracy w określonym środowisku, ale także ochrona trwałości stosunku pracy poszczególnych grup pracowniczych.

Obejmuje ona tylko niektóre grupy zatrudnionych, do których należy zaliczyć:

OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Za kluczowe zadanie w realizacji ustawy z dnia 9 maja 1991 roku uważamy powołanie przez Zarząd i Radę Państwowe Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych specjalistycznych instytucji odpowiedzialnych za zatrudnienie osób niepełnosprawnych. Instytucje te (agencje, spółki z udziałem Funduszu, podmioty gospodarcze pracujące na zlecenie Funduszu itp.) przygotowywać będą diagnozy o sytuacji np. zakładów pracy chronionej na ogólnym rynku pracy oraz proponować tym zakładom oferty i usługi zwiększające ich konkurencyjność.

KIG-R na bazie kilkuletnich doświadczeń, proponuje w pierwszej kolejności powołanie dwóch instytucji.

Pierwsza zajmować się będzie szeroko pojętym procesem restrukturyzacji zakładów pracy chronionej. Oceną pozycji na rynku, nowoczesnością technologii i parku maszynowego, systemów jakości, rozwiązań marketingowych, sprawności zarządzania, potrzeb inwestycyjnych, zmian profilów produkcji itp. Do jej zadań należy będzie przygotowanie programu urynkwienia zakładu

pracy chronionej, podpisanie umowy i pełny nadzór nad wdrożeniem programu.

Dalsze zadania, to przygotowanie programów w zakresie:

- restrukturyzacji branżowych (np. projekty korporacji zakładów pracy chronionej, ze wspólnym finansowaniem rozwoju technicznego, technologicznego, marketingu, sieci dystrybucji itp.);
- powiązań kooperacyjnych z przemysłem państwowym i prywatnym (wyszukiwanie partnerów strategicznych w kraju i za granicą);
- zamówień publicznych dla zakładów zatrudniających osoby niewidome lub upośledzone umysłowo, chore psychicznie (np. zamówienia publiczne na ubrania robocze, rękawice ochronne, pościel, środki czystości itp. dla hut, kopalni, stoczni, wojska, oświaty, służby zdrowia itp.);
- nowoczesnych metod zarządzania, w tym wprowadzenie do Rad Nadzorczych spółdzielczych zakładów przedstawicieli Funduszu;
- przyjmowanie majątku upadających zakładów pracy chronionej i ich re-

* kobiety – w tym w szczególności kobiety w ciąży

* młodocianych, a także

* osoby niepełnosprawne (ochrona osób niepełnosprawnych od urodzenia a ochrona osób, których niepełnosprawność jest wynikiem wypadków przy pracy czy chorób zawodowych – regulacje polskie i europejskie).

Dr Joanna Sikorska – Adiunkt w Instytucie Filozofii i Socjologii PAN: „Sytuacja osób niepełnosprawnych w Polsce – aspekty integracyjne”.

1. Tematem niniejszego wystąpienia jest sytuacja życiowa i funkcjonowanie ludzi niepełnosprawnych w Polsce. Przedstawiamy narastanie zjawiska niepełnosprawności w ostatniej dekadzie oraz jego demograficzno-społeczne korelaty. W oparciu o wyniki reprezentacyjnego badania z 1993 r. pt.: „Problemy życiowe osób niepełnosprawnych” oraz na podstawie danych z innych badań, odtworzymy obraz warunków życia i elementy funkcjonowania społecznego osób niepełnosprawnych

Prof. dr hab. J. Kleer, dr J.A. Wojciechowski

STANOWISKO W SPRAWIE REALIZACJI USTAWY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

strukturyzacja. Ochrona zatrudnienia pracowników niepełnosprawnych ze środków Funduszu do czasu podjęcia przez nich nowego zatrudnienia (renta wyrównawcza). Zarys takiego programu powstał w PFRON w marcu 1995 roku.

Druga instytucja otrzymałaby za zadanie pilne przygotowanie i wdrożenie sieci dystrybucji dla wyrobów wytwarzanych przez zakłady pracy chronionej. Działalność ta funkcjonowałaby na warunkach komercyjnych przy pewnych preferencjach dla tych jednostek. Rozruch sieci dystrybucji wymagałby (w fazie wstępnej) zaangażowania Funduszu. Powyższe inicjatywy KIG-R składała już wielokrotnie w Biurze Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych i w Zarządzie PFRON. Rada Nadzorcza PFRON w budżecie Funduszu na 1995 rok zarezerwowała środki na ich realizację. Rzecz w tym, że wola spełnienia przedsięwzięć wymaga zdecydowanych działań PFRON (Rady i Zarządu), a tak dzisiaj nie jest.

Kolejnym istotnym dla Funduszu, a także dla zakładów pracy chronionej, działaniem jest ściąganie należności.

Z zadowoleniem odnotowujemy wniesiony przez Zarząd Funduszu projekt powołania spółki zajmującej się windykacją należności Funduszu. Zgodnie z opinią wyrażoną przez Radę Nadzorczą Funduszu powstała spółka powinna rozszerzyć swoją działalność o wykup należności zakładów pracy chronionej.

Po blisko czterech latach doświadczeń w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w zakładach pracy chronionej należy w sposób zdecydowany wyciągnąć wnioski z niepowodzeń. Nie można prowadzić rehabilitacji zawodowej niepełnosprawnych bez ingerencji państwa. Za warunki życia tej społeczności odpowiedzialność ponosi społeczeństwo, państwo. Dlatego państwo ma obowiązek programowania, planowania i nadzorowania procesów restrukturyzacyjnych w środowiskach osób niepełnosprawnych.

Dzisiaj należy skorygować poglądy sprzed kilku lat na przedstawione problemy, a także na inne, jak:

- 1/ oddłużenie zakładów pracy chronionej;
- 2/ spłacanie należności przedsiębiorstw państwowych i innych, w szczególności przedsiębiorstw objętych ugodo-

wym postępowaniem bankowym i innymi postępowaniami anulującymi długi wobec zakładów pracy chronionej;

- 3/ wspieranie organizacji zrzeszających te jednostki, w tym zlecenie im prowadzenia szkolenia, promocji i sieci dystrybucji, pośrednictwa w działalności gospodarczej, konsultacji aktów prawnych i przygotowanie nowych projektów w zakresie kompleksowej rehabilitacji itp.;

- 4/ propagowanie rozwiązań eksperymentalnych, pilotażowych, np. rozwiązań zatrudniania niepełnosprawnych na wsi;
- 5/ ubezpieczenie pożyczek dla zakładów pracy chronionej;
- 6/ ubezpieczenie pożyczek dla osób niepełnosprawnych podejmujących własną działalność gospodarczą itd. itd.

WOJEWÓDZKIE OŚRODKI ZATRUDNIENIA I REHABILITACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

KIG-R uważa, że ważnym zadaniem tych ośrodków powinny być działania nakierowane na powstawanie infrastruktury

i ich rodzin. Wskazemy czynniki dystansujące osoby niepełnosprawne od społeczeństwa w następujących sferach warunków oraz sposobu życia:

- sytuacja materialna
- praca, problemy zatrudnienia
- kształcenie
- stan zdrowia, sprawność funkcjonalna, pomoce techniczne, przyrządowanie w przypadku kalectwa fizycznego, odbyta rehabilitacja, dostępność pomocy medycznej i społecznej
- relacje społeczne (z najbliższą rodziną, społecznością lokalną, instytucjami społecznymi, możliwości funkcjonowania w różnych rolach społecznych)
- życie codzienne, życie osobiste, czas wolny
- cele, dążenia, aspiracje
- strategię radzenia sobie z trudnościami życiowymi

2. Szczególną uwagę kierujemy na niektóre aspekty społecznej integracji. Problemy przełamania barier uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym dotyczą zarówno małych społeczności lokalnych, ale także odnoszą się do poziomu makrospołecznego. Międzynarodowe porównania osiągnięć i wymiana doświadczeń w tym zakresie inspiruje działania, których celem jest przerywanie ogniw skomplikowanego łańcucha społecznej izolacji. W Europie takich modelowych rozwiązań mogą dostarczyć bogate państwa skandynawskie.

3. Zarówno obserwacje potoczne jak i wyniki prowadzonych w Polsce badań wskazują, że osoby niepełnosprawne żyją w dużej mierze poza głównym nurtem życia społecznego, spychane niejednokrotnie na jego margines, a ich podstawowe potrzeby życiowe nie są należycie zaspokajane. Analizy warunków życia tych ludzi wskazują, że upośledzenie zdrowotne generuje upośledzenie w innych wymiarach położenia społecznego. Bariery architektoniczne, niskie renty, trudności z przystosowaniem szkół i miejsc pracy, a także społeczeństwo – generalnie rzecz biorąc – niewrażliwe na problemy osób niepełnosprawnych składają się na ten niezbyt optymistyczny obraz. Ostatnio, na czoło wszystkich tych problemów wysunęły się kwestie zatrudnienia osób niepełnosprawnych, do czego w znacznej mierze przyczyniła się likwidacja wielu spółdzielni inwalidów, niezdolnych do podjęcia współzawodnictwa z innymi zakładami pracy w ramach wolnego rynku.

Istniejące bariery – zarówno materialne jak i społeczne – w znacznym stopniu ograniczają możliwości integracji osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem, skazując je niejednokrotnie na życie w izolacji oraz uniemożliwiając im realizację elementarnych potrzeb życiowych. Jest to pro-

blem o dużej doniosłości społecznej zarówno ze względu na dynamikę wzrostu niepełnosprawności w naszym kraju, jak i konieczność poszukiwania nowych rozwiązań systemowych.

4. Przełamywanie barier uczestnictwa w życiu społecznym osób niepełnosprawnych dotyczy wielu dziedzin ich codziennej działalności i różnych aspektów ich sytuacji życiowej.

Integrację należy traktować jako proces wielowymiarowy, dokonujący się w wielu dziedzinach życia społecznego, zarówno w sferze makrospołecznej jak i mikrospołecznej, tj. na poziomie poszczególnych jednostek i ich rodzin. Tak szeroko pojęta integracja zmusza zatem do wszechstronnego rozważenia sytuacji życiowej osób niepełnosprawnych. Napotykanne przez nich bariery społeczne odnoszą się bowiem do wielu aspektów ich egzystencji. W celach diagnostycznych istotne jest także oszacowanie powszechności poszczególnych barier i siły ich oddziaływania.

5. Ponad 90% niepełnosprawnych żyje w rodzinnych gospodarstwach domowych. Problemy niepełnej sprawności dotyczą zatem nie tylko osoby nimi bezpośrednio dotkniętej ale także przede wszystkim jego rodziny. To rodzina stoi przed określonymi problemami życiowymi i musi je na co dzień rozwiązywać. Rozwiązania te – upraszczając – mogą być co najmniej dwojakie. Możemy mówić o solidnym wysiłku i współpracy poszczególnych domowników na rzecz wspomagania osoby niepełnosprawnej, ale też o zaniechaniu, zaniedbaniu, izolacji, czy wręcz eksploatacji osoby niepełnosprawnej. Reakcje rodziny na inwalidztwo, na określone jego społeczne i ekonomiczne konsekwencje jest sprawą ważną do rozpoznania. Tylko drogą socjologicznych badań można było poznać potencjał opiekuńczy rodzin, co do których oczekujemy, że tę opiekę sprawują.

6. W okresie transformacji systemowej trudności życiowe osób niepełnosprawnych i ich rodzin dodatkowo nasiliły się. Tym pilniejsze stało się poszukiwanie modelu wspomagania tych rodzin. Należy podkreślić, że polska Ustawa o pomocy społecznej z listopada 1990 r. – wyraźnie wskazująca rodzinę jako adresata tej pomocy – była w tym zakresie pierwszym krokiem godnym kontynuacji.

Dr hab. Włodzimierz Pańków – Docent w Instytucie Filozofii i Socjologii PAN: „Zatrudnienie osób niepełnosprawnych w Polsce na tle standardów europejskich”.

1. Określenie standardów europejskich w dziedzinie zatrudnienia osób niepełnosprawnych w „Zaleceniu” Komitetu Ministrów Rady Europy: „Aby umożliwić jak najpełniejszą integrację zawodową osób niepełnosprawnych... a w ten sposób również promować społeczną integrację oraz

O ZATRUDNIANIU I REHABILITACJI ZAWODOWEJ Z DNIA 9 MAJA 1991 ROKU

wspomagającej zatrudnianie osób niepełnosprawnych.

Do najważniejszych przedsięwzięć zaliczamy:

1. Powołanie i finansowanie „Inkubatorów Przedsiębiorczości dla Osób Niepełnosprawnych”. Ich zadaniem byłoby udzielanie osobom niepełnosprawnym podejmującym działalność gospodarczą na własny rachunek pomocy finansowej, prawnej, technicznej oraz prowadzenie księgowości, aż do pełnego usamodzielnienia się podopiecznego.
2. Promowanie firm i podpisywanie z nimi umów na zatrudnianie określonej liczby osób niepełnosprawnych. Dla skutecznego zatrudnienia niepełnosprawnego jest koniecznym dotarcie do pracodawcy i przekonanie go do zatrudnienia inwalidy, przygotowanie otoczenia na przyjęcie osoby niepełnosprawnej, przygotowanie niepełnosprawnego do podjęcia określonej pracy i prowadzenie nadzoru podczas zatrudnienia.
3. Powstanie instytucji „Męza Zaufania” wszędzie tam, gdzie pracują osoby

niepełnosprawne. Zadanie to uważamy za jedno z najpilniejszych.

Krajowa Izba Gospodarczo-Rehabilitacyjna jest przekonana, że wprowadzenie proponowanych oraz innych rozwiązań przyczyni się w sposób wyraźny do zwiększenia zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

Wyrażamy gotowość współpracy przy szczegółowym opracowywaniu projektów wymienionych przedsięwzięć oraz przy ich wdrażaniu.

Krajowa Izba Gospodarczo-Rehabilitacyjna w pełni odpowiada za proponowane rozwiązania.

Wzmocnieniem naszych propozycji jest rządowy program wspierania małych i średnich przedsiębiorstw (zakłady pracy chronionej bez wątplenia przynależą do tej kategorii firm) oraz inne programy restrukturyzacyjne przemysłu. Rząd wspierając małe i średnie przedsiębiorstwa z załogami pełnosprawnymi zwraca uwagę, że ich działalność napotyka na wiele trudności takich, jak:

- niewielki i nie wzrastający popyt na ich usługi i wyroby, co utrudnia rozwój;
- krótkie serie wyrobów, co ma małe

znaczenie przy obniżeniu kosztów jednostkowych;

- pracochłonne technologie;
- niepewność i osłabioną siłę przetargową wobec kooperanta, często monopolisty;
- zwiększone ryzyko przy tworzeniu i wdrażaniu innowacji;
- mniejsze możliwości osiągnięcia zadowalających wyników finansowych.

KIG-R zwraca uwagę, że w zakładach pracy chronionej występują ponadto inne utrudnienia związane z pracą ludzi niepełnosprawnych.

Opracował: Jerzy Hubert Modrzejewski

RADA NADZORCZA
KRAJOWEJ IZBY
GOSPODARCZO-REHABILITACYJNEJ

ZAŁĄCZNIK NR 1

W 1994 roku utworzenie jednego miejsca pracy dla osoby niepełnosprawnej wraz z refundacją ZUS i wynagrodzenia kosztowało Wojewódzkie Ośrodki Zatrudnienia i Rehabilitacji 220 mln zł.

- osobistą samorealizację osób niepełnosprawnych, należy podejmować wysiłki indywidualne i zbiorowe w celu umożliwienia im podjęcia pracy etatowej, jeśli to możliwe w normalnym środowisku pracy lub we własnym przedsiębiorstwie. Ludzie, których zdolność do pracy produktywnej jest ograniczona, lub którzy są tak ciężko poszkodowani, że okresowo lub stale nie są w stanie podjąć pracy w normalnym środowisku pracy powinni znaleźć zatrudnienie w środowisku chronionym”.
2. Ocena „Ustawy o zatrudnianiu i rehabilitacji osób niepełnosprawnych” z punktu widzenia standardów zachodnio-europejskich:
    - stworzenie prawnych możliwości realizowania wszystkich zalecanych form zatrudniania osób niepełnosprawnych: w normalnym środowisku pracy, we własnym zakładzie pracy oraz w zakładach pracy chronionej
    - stwarzanie silnych zachęt do upowszechniania formuły „zatrudnienia integracyjnego” (integracyjnej formuły zatrudnienia) w normalnym środowisku pracy, przy finansowym zabezpieczeniu tworzenia organizacyjnej i technicznej infrastruktury służącej rehabilitacji osób niepełnosprawnych
    - stworzenie prawno-finansowych warunków dla zastępowania dotychczasowej (tzn. funkcjonującej do początku lat 90-tych) formuły „zatrudnienia chałupniczego” przez dostosowaną do nowych warunków własnościowych formułę pracy „na własny rachunek”
    - stworzenie prawnych ram dla funkcjonowania zakładów pracy chronionej, o zróżnicowanym statusie własnościowym.
  3. Ocena funkcjonowania systemu zatrudnienia i pracy osób niepełnosprawnych – przyczyny niepowodzeń oraz warunki i czynniki sukcesu

Przyczyny załamania zatrudnienia osób niepełnosprawnych w latach 1990-92:

1. Zjawiska recesji gospodarczej
2. Konkurencja produktów z importu (z Zachodu, krajów WNP i Dalekiego Wschodu)
3. Luka instytucjonalna w obszarze zatrudnienia osób niepełnosprawnych
4. Przyczyny mentalne, informacyjne, szkoleniowe
5. Cechy nowego systemu: preferencje dla ludzi przedsiębiorczych, zaradnych, agresywnych, wykształconych, bezwzględnych, pomysłowych, mobilnych, posiadających kapitał

Czynniki rosnącej dynamiki zatrudnienia osób niepełnosprawnych w latach 1992-93:

1. Stopniowe przełamywanie recesji
2. Spadek konkurencji z importu
3. Stopniowe eliminowanie luki instytucjonalnej i informacyjnej

4. Wysoki popyt na tani kredyt refinansowany z PFRON
5. „Nieszczelność” PFRON, szybki wzrost jego zasobów, chaos w procesach ich dystrybucji w efekcie – czasowe zawieszenie dystrybucji środków PFRON
6. Przyspieszenie procesów uczenia się przedsiębiorczości, ale również nadużywania możliwości tkwiących w nowym systemie (m.in. w działaniu PFRON).
4. Warunki udoskonalenia systemu i przybliżenia jego działania do standardów zachodnio-europejskich:
  1. Wprowadzenie zasad konkursowych przy ubieganiu się o środki PFRON
  2. Powiązanie ubiegania się o te środki z procesami szkolenia i ciągłą akcją informacyjną wśród ubiegających się o te środki
  3. Opracowanie i wdrożenie długofalowego planu (systemu) szkolenia zasadniczych uczestników systemu, dalsze ograniczenia luki instytucjonalnej i informacyjnej
  4. Udrożnienie systemu dystrybucji środków PFRON; opracowanie i wdrożenie klarownych procedur dystrybucji tych środków
  5. Wdrożenie systemu skutecznej kontroli społecznej dystrybucji środków PFRON

Referuje Andrzej Barczyński

STANOWISKO W SPRAWIE REALIZACJI USTAWY O ZATRUDNIANIU I REHABILITACJI ZAWODOWEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH Z DNIA 9 MAJA 1991 ROKU

Spółdzielcze zakłady pracy chronionej zatrudniały w 1994 roku ponad 60 tys. osób niepełnosprawnych. Uwzględniając konieczność dostosowania tych zakładów do wymogów gospodarki rynkowej powinny one otrzymać wsparcie finansowe z PFRON na jednego zatrudnionego niepełnosprawnego w wysokości np. 70% kosztów z WOZIRON, tj. 150 mln zł, co daje kwotę 9,0 bilionów (starych) złotych. Natomiast w latach (1991-1994) spółdzielcze zakłady pracy chronionej otrzymały na restrukturyzację około 2,2 biliona (starych) złotych, tj. 24,5% potrzeb.

W tej sytuacji trudno mówić o ich dostosowaniu do gospodarki rynkowej. Przyniesione przez PFRON pieniądze, najczęściej pożyczki, starczą za ledwie na przetrwanie. Przy pełnym dofinansowaniu restrukturyzacji byłych spółdzielni inwalidów można uzyskać więcej miejsc pracy dla niepełnosprawnych i zapewnić im lepszą opiekę leczniczą oraz wyższe świadczenia rehabilitacyjne, niż na normalnym rynku pracy.

6. Rozbudowa systemu edukacji ogólnej i zawodowej niepełnosprawnych.

Dr Teodor Bulenda – Ekspert w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich: „Polskie rozwiązania prawne w zakresie statusu osób niepełnosprawnych”.

- Uniwersalne i stypizowane ujęcie statusu osoby niepełnosprawnej
- Treść statusu osoby niepełnosprawnej
- Ewolucja w kreowaniu prawnej pozycji osoby niepełnosprawnej
- Znaczenie w tworzeniu statusu osoby niepełnosprawnej:
  - * kontrowersja wokół pojęcia: „osoba niepełnosprawna”
  - * nadmierna zmienność ustawodawstwa
  - * niespójność prawa
  - * akcyjność prawotwórcy na rzecz osób niepełnosprawnych
  - * przejście od biologicznego, medycznego do humanistycznego podejścia, itd.
- Pragmatyczne aspekty statusu osoby niepełnosprawnej
- Perspektywy i próba oceny sytuacji prawnej osoby niepełnosprawnej.

Mgr inż. Andrzej Barczyński – Prezes Zarządu Spółdzielni Inwalidów „Nowe Życie” Częstochowa, członek Rady Krajowej Izby Gospodarczo-Rehabilitacyjnej: „Możliwości przystosowania zakładów pracy chronionej do europejskich standardów jakościowych”.

- Bliska perspektywa wejścia Polski do Unii Europejskiej stwarza wobec podmiotów gospodarczych, działających na rynku polskim (a zatem także wobec przeważającej większości ZPCh) konieczność przystosowania się do warunków, jakie muszą spełniać i spełniają firmy (a także ich produkty), działające na rynku UE. Jest to warunek konieczny, aby wzajemne stosunki gospodarcze i handlowe mogły mieć charakter partnerski. Kompatybilność rozwiązań jest szczególnie pożądana w sferze normalizacji a zwłaszcza w zapewnieniu odpowiedniej jakości produktów lub usług oraz tworzenia systemów zapewnienia jakości.
- Znormalizowanie rozwiązań systemowych w zakresie zapewnienia jakości jest jednym z rezultatów dokonującej się światowej, a zwłaszcza w Europie Zachodniej, integracji gospodarczej. Trwająca od lat 50-tych rewolucja jakościowa spowodowała, że jakość stała się problemem do rozwiązania dla większości przedsiębiorstw. Pojawił się wymóg systemowego rozwiązania problemu zapewnienia i utrzymania poziomu jakościowego produktów i usług, gwarantującego im sukces i utrzymanie się na rynku. Problem ten dotyczy zarówno producentów finalnych, jak i kooperantów.

ZAŁĄCZNIK NR 2

WSPIERANIE PAŃSTWOWYCH PRZEDSIĘBIORSTW

1. Tkalnia jedwabiu „FLORETA” w Kamienniej Górze woj. jeleniogórskie. Zakład pracuje od 5. lat na stratach. Zatrudnia 200 osób, a łączne zadłużenie przekracza 80 mld zł.
2. Przedsiębiorstwo „HORTEX”. Zadłużenie firmy na 2 biliony zł. Prowadzone jest bankowe postępowanie ugodowe.
3. Zakłady Przemysłu Dziewiarskiego

SZKOLENIA I SEMINARIUM

Najbliższe szkolenia KIG-R organizuje we współpracy z łódzką SURSI, w ośrodku „Łan” w Smardzewicach k. Tomaszowa Mazowieckiego. Będą to:

- „Rynkowe aspekty działalności ZPCh”, w terminie 18-19. 05. br.
- „Warunki BHP w ZPCh”, w terminie 29-31. 05. br., przeznaczony dla służb BHP, społecznych i zakładowych inspektorów pracy.

Blisze informacje można uzyskać w Biurze KIG-R (Karina Żukowska), lub w Biurze SURSI - Łódź (Jerzy Bartłomiejczyk) – tel. (042) 37-15-23. Kolejne szkolenie – we współpracy z „WIELSPINEM” Poznań będzie dotyczyło marketingu, a odbędzie się w ORW w Wągrowcu, w terminie 1-2. 06. br.

Blisze informacje: Biuro KIG-R (Iwona Husarzewska) lub Biuro WIELSPIN-u (Halina Korcz), tel. (061) 213-195.

Seminarium szkoleniowe – współorganizowane przez „MAG-TON” – na temat „Szanse i zagrożenia we współpracy gospodarczej z Litwą, Łotwą i Estonią” odbędzie się w dniach 7-10 czerwca w Białymstoku. Blisze informacje: MAG-TON, tel. (085) 752-046, fax (085) 752-004.

„KARO” w Siedlcach. Zadłużenie: 140 mld zł, w tym 70 mld zł dla państwa. Prowadzone jest ugodowe postępowanie sądowe. Umożnienie przekracza 50% długu.

4. Zakłady Przemysłu Samochodowego „JELCZ”.

Długi fabryki umorzono o 292 mld zł, a spłatę 157 mld zł przełożono do 1999 roku (bez oprocentowania).

5. Siemiatyckie Zakłady Obuwia. Zatrudnienie: 200 osób. Dług przekroczył 31 mld zł. Umorzono 14 mld zł, tj. 45%.

6. Zakłady Elektronowe „SABINA”. Zadłużenie: 211 mld zł. Umorzono 187 mld zł, tj. 88% itd. itd.

Przykłady można mnożyć. Obejmują one tysiące przedsiębiorstw i setki bilionów złotych.

Wydaje się, że upominanie się KIG-R o finansowanie restrukturyzacji zakładów pracy chronionej z niepełnosprawnymi załogami i za pieniądze pozabudżetowe jest tylko przypomnieniem tego obowiązku spoczywającym na państwie.

– Szczególnie pilna potrzeba wprowadzenia systemów zapewnienia jakości pojawiła się w przypadku producentów, których kontrahentami są przedsiębiorstwa stosujące system zapewnienia jakości lub są w trakcie jego wdrażania.

– Międzynarodowe normy ISO serii 9000 są wyrazem kształtowania się nowych, zupełnie odmiennych od dotychczasowych doświadczeń, relacji między dostawcami i odbiorcami materiałów, elemen-

tów kooperacyjnych, wyrobów i usług.

- Wprawdzie stosowanie norm ISO serii 9000 ma charakter dobrowolny, jednak już obecnie rynek wymusza na kontrahentach uwzględnienie tych norm przy formułowaniu warunków kontraktu.
- Zdecydowanej zmianie uległa także definicja jakości, ewoluując do czysto technicznego spełnienia warunków wynikających z założeń konstrukcyjnych i technologicznych do „dokładnego spełnienia oczekiwań klienta – wyspecyfikowanych i niewyspecyfikowanych ale oczekiwanych”. Ewolucji uległo również podejście do systemów jakości; od zainteresowania wyłącznie sferą produkcji, do obecnego objęcia systemem jakości projektowania produkcji, zaopatrzenia, marketingu, serwisu, sprzedaży.
- Na rynku polskim pionierami we wdrażaniu systemów zapewnienia jakości (SZJ) stały się największe przedsiębiorstwa, głównie z branży elektronicznej, elektrotechnicznej, maszynowej i chemicznej. Proces zainteresowania wdrażaniem SZJ rozpoczął się na początku lat 90. Obserwuje się gwałtowny wzrost zainteresowania zarówno szkoleniami dotyczącymi ISO serii 9000, jak i wdrażaniem SZJ w praktyce przemysłowej.
- Bliskie kontakty ZPCh (dotyczy to zwłaszcza większych zakładów) z partnerami krajowymi jak i zainteresowaniem eksportem na rynki Unii Europejskiej, wymuszają na kierownictwie konieczność przystosowania się tych ZPCh do standardów wynikających z ISO 9000.
- Obserwuje się bardzo duże zainteresowanie ZPCh wdrażaniem systemów zapewnienia jakości.
- Naprzeciw tym potrzebom stają jednak ograniczone możliwości, a także bagaż lat minionych. Najpoważniejsze trudności występują z tytułu: wielobranżowości, poziomu przygotowania i mobilności kadry, wieloletnich nawyków oraz problemów organizacyjno-ekonomicznych.
- Niezbędnym wydaje się znalezienie formuły organizacyjnej i finansowej, która umożliwi wyjście naprzeciw realnym potrzebom ZPCh w zakresie szybkiego wdrażania systemów zapewnienia jakości, co zdecydowanie pomoże tym zakładom w utrzymaniu starych, jak i w nawiązaniu nowych, partnerskich kontaktów kooperacyjnych i handlowych.

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.